

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortinget
Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Vår ref
17/4633 -1 tol

Dato
29.11.2017

Spørsmål fra kontroll- og konstitusjonskomiteen av 22. november 2017

Jeg viser til brev av 22. november 2017 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, vedlagt 13 spørsmål til skriftlig besvarelse. Det vises også til komiteens brev av 14. november 2017 og finansministerens svarbrev av 21. november 2017.

Spørsmål 1

Spørsmål:

«I 2. avsnitt på side 3 i finansministerens svar vises det til følgende: «i tillegg settes det opp møter etter behov, og det kan være kontakt av uformell karakter». Finansministeren refererer også i sitt svar sin fortolkning av diverse møter som har vært i forbindelse med saken.

- a) Komiteen ber om en oversikt over de møtene som er gjennomført og over annen konkret og mer uformell kontakt mellom partene, samt utskrift av e-poster, SMS-meldinger og/eller annen skriftlig dokumentasjon.
- b) Videre ber komiteen om å få oversendt referater fra møter 13.01.2017, 26.01.2017, 24.04.2017, 19.09.2017, 30.10.2017 og 08.11.2017.»

Svar:

a)

Nedenfor følger oversikt over møter mellom Finansdepartementet og SSB i 2017 der administrerende direktør har deltatt, og der forskningsvirksomheten har vært tema:

- 13. januar Møte med administrerende direktør og styreleder i SSB om SSBs strategi og Bye-rapporten fra det interne Bye-utvalget som SSBs administrerende direktør satte ned som skulle vurdere SSBs forskningsvirksomhet. Rapporten ble oversendt departementet tidligere samme uke.
- 26. januar Møte med administrerende direktør i SSB om Bye-rapporten.
- 27. mars Møte med administrerende direktør i SSB om virksomhetens årsrapport for 2016.
- 24. april Møte med administrerende direktør og styreleder i SSB om administrerende direktørs prinsipper for forskningsvirksomheten som skulle behandles i styret i samme uke.
- 8. sept. Møte med administrerende direktør i SSB om virksomhetens halvårsrapport for 2017. Omorganiseringen var et viktig tema, og det ble avtalt å avholde et eget møte om forskningsvirksomheten 19. september.
- 19. sept. Møte med administrerende direktør i SSB om omorganiseringen av forskningsvirksomheten.
- 30. okt. Møte mellom finansministeren og administrerende direktør i SSB.
- 7. nov. Møte med administrerende direktør i SSB for å forberede møte med finansministeren dagen etter.
- 8. nov. Møte mellom finansministeren og administrerende direktør i SSB.
- 9. nov. Møte med administrerende direktør i SSB.
- 10. nov. Møte med administrerende direktør i SSB.

Referat fra møte om SSBs årsrapport for 2016 (27. mars 2017) og halvårsrapport for 2017 (8. september 2017), samt protokoll fra styremøte i SSB (26. april 2017) er vedlagt mitt svar av 21. november 2017.

Vedlagt følger utskrift av e-poster og SMS-meldinger mellom ledelsen i Finansdepartementet og ledelsen i SSB knyttet til omorganiseringen av forskningsavdelingen, avgrenset til inneværende år, se vedlegg 1. E-poster og SMS-meldinger som kun inneholder praktisk informasjon om tidspunkter for samtaler og møter mv., har ikke vært gjenstand for saksbehandling og gis ikke ut. Som det fremgår av vedlegg 1h var det også et møte mellom økonomiavdelingen og forskningsdirektøren i SSB 5. mai 2017 der modellene i forskningsavdelingen ble diskutert.

Det har også vært kommunikasjon over telefon. For eksempel er flere av henvendelsene fra Meyer i e-post og SMS blitt besvart over telefon.

b)

Tildelingsbrev og årsrapport/halvårsrapport er sentrale styringsdokumenter i dialogen mellom et departement og underliggende virksomhet.

I styringsdialogen mellom Finansdepartementet og SSB er det to sentrale møter i året:

- Møte om virksomhetens årsrapport, som finner sted i første halvår.
- Møte om virksomhetens halvårsrapport, som finner sted i andre halvår.

For disse to møtene blir det utarbeidet referater som er gjennomgått av både SSB og Finansdepartementet. Referatene sendes til Riksrevisjonen.

I tillegg til årsrapportmøtet og halvårsrapportmøtet avtales andre møter ved behov. For slike møter utarbeides det ikke omforente referater. I 2017 er det avholdt ett møte hvor SSB ga en orientering om sin strategiplan og flere møter om blant annet omorganiseringen av forskningsavdelingen. Fra disse møtene foreligger det kun notater fra enkeltpersoner, som ikke er samlet til fullstendige, omforente referater, og som det derfor ikke gis innsyn i. Finansdepartementets syn og vurderinger fra disse møtene er gjengitt i brev av 21. november 2017 til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.

Spørsmål 2

Spørsmål:

«I siste avsnitt på side 3 skriver finansministeren i sitt svar på spørsmål 2 at «Utvalget fikk også i oppgave å se på forskningsvirksomheten». Dette synes å være i strid med hva utvalgets leder Nils-Henrik von der Fehr og andre medlemmer av utvalget uttaler til VG tirsdag 21. november 2017 og med brev av 10. november 2017 fra Finansdepartementet, der det i 3. avsnitt opplyses at «Statistikklovutvalget gis et tilleggsoppdrag».

- a) Hvorfor var det behov for et tilleggsoppdrag når finansministeren fremstiller det som om det var en forutsetning i det opprinnelige mandatet?
- b) Komiteen ber om å få oversendt all foreliggende dokumentasjon knyttet til opprettelsen av utvalget og fastsettelsen av utvalgets mandat.
- c) Mener finansministeren at dette tilleggsmandatet om organiseringen av forskningen i SSB er i tråd med prinsippene om SSBs uavhengighet?»

Svar:

a)

Statistikklovutvalget fikk som del av sitt mandat i oppgave å «vurdere om det fortsatt skal være en lovpålagt oppgave for SSB å utnytte statistikken til analyse og forskning».

Premisset for denne vurderingen fremgår tidligere i mandatet, der det står:

«SSB har en omfattende analyse- og forskningsvirksomhet, og har som ett av få statistikkbyrå tilknyttet Eurostat en egen forskningsavdeling. Forskningsvirksomheten i SSB skal bidra til å bedre kvaliteten på statistikken og utvikle statistiske metoder. Den har vært en hovedleverandør av tallfestede modeller til bruk i sektorovergrepene samfunnsplanlegging. Forskningsvirksomheten kan samtidig potensielt komme i konflikt med SSBs rolle som troverdig og nøytral statistikkprodusent. I tiårene etter at gjeldende statistikklov ble vedtatt, er dessuten forskningsinnsatsen ved norske universiteter og høyskoler, i den statlige instituttsektoren og ved frittstående forskningsinstitusjoner trappet betydelig opp.»

Et offentlig utvalg må selv tolke mandatet det er gitt, og vurdere hvordan oppgaven skal løses. Min intensjon med mandatet på dette punktet var at utvalget, for å kunne svare på om analyse og forskning skal være en lovpålagt oppgave, også måtte diskutere hva som skal være innholdet i og formålet med forskningsvirksomhet i SSB. Siden forskningsvirksomhet er uvanlig i statistikkbyråer i andre land, er dette prinsipielle spørsmål, som det vil være naturlig at utvalget må drøfte og ta stilling til for å begrunne en eventuell lovfesting. Disse problemstillingene dreier seg ikke om forskningsavdelingen som sådan, eller organiseringen av forskningen i SSB, og jeg kan derfor ikke se at min forståelse av mandatet er i strid med uttalelsene til statistikklovutvalgets leder Nils-Henrik von der Fehr i VG.

Jeg har ikke lagt til grunn at utvalget skal ta stilling til selve organiseringen av forskningsvirksomheten. Dermed har jeg ansett det som mulig å gjennomføre organisatoriske endringer, uten å foregripe utvalget. Det er imidlertid viktig at slike endringer ikke blir så vidtrekkende at de sterkt endrer forskningsvirksomhetens karakter og innhold før lovutvalget har levert sin rapport og denne har vært på bred høring.

Den offentlige debatten med uro for SSBs forskningsvirksomhet som har forløpt dette året, viser med all tydelighet at innretningen av virksomheten krever og fortjener grundige vurderinger, der sentrale aktører får bli hørt.

Hensikten med tilleggsoppdraget (vedlegg 2) var å sikre at utvalget – i tillegg til å drøfte innholdet i, og formålet med forskningsvirksomhet i SSB – skulle gi råd om hvordan dagens forsknings- og analysevirksomhet som gjøres for blant annet forvaltningen, Stortinget og offentlige utvalg, bør innrettes for å sikre at dette viktige samfunnsoppdraget ivaretas. Jeg måtte forsikre meg om at utvalget ville gå med tilstrekkelig tyngde inn i denne problemstillingen. Utvalget er bredt sammensatt, hvor blant annet partene i arbeidslivet er representert ved LO og NHO. Det vil gi mulighet

for en bred drøfting av hva formålet med forskningsvirksomheten i SSB skal være, og kan gi viktige og samlende vurderinger for den fremtidige retningen for SSB.

b)

I brev av 10. desember 2015 ba SSB departementet om å vurdere behovet for en helhetlig gjennomgang av statistikkloven (vedlegg 3). Henvendelsen var en oppfølging av en fagfellegjennomgang av det norske statistikksystemet gjennomført av Eurostat, som blant annet reiste spørsmål om strukturen med et eget styre for SSB er i tråd med gjeldende europeisk rett. Etter å ha mottatt henvendelsen fra SSB foretok departementet en egen vurdering.

Nedsettelsen av utvalget ble på vanlig måte forberedt politisk og regjeringsbehandlet. I tråd med fast praksis både under denne og tidligere regjeringer anses regjeringens notater og tilknyttede dokumenter for å være en del av regjeringens interne arbeid som det ikke gis innsyn i.

Det ble bestemt at partene i arbeidslivet burde være representert i utvalget. Departementet henvendte seg til NHO og LO, som begge oppnevnte et medlem til utvalget (vedlegg 4 - 7).

Kongen i statsråd vedtok at det skulle nedsettes et statistikklovutvalg i Kongelig resolusjon av 9. september (vedlegg 8).

Vedlagt er også pressemeldingen om opprettelsen av utvalget (vedlegg 9), samt utvalgets mandat (vedlegg 10) og sammensetning (vedlegg 11).

c)

Tilleggsoppdraget som er gitt Statistikklovutvalget gjelder «*hvordan forsknings- og analysevirksomheten som gjøres for blant annet forvaltningen, Stortinget og offentlige utvalg, bør innrettes for å sikre at dette viktige samfunnsoppdraget ivaretas.*» Etter departementets oppfatning vil dette kunne drøftes uten at det berører prinsippene for SSBs faglige uavhengighet.

SSBs faglige uavhengighet, herunder avgrensningen av den, er fastsatt ved lov. Endringer kan foretas av Stortinget gjennom lovendring. Det tilligger Finansdepartementet å utrede og eventuelt foreslå slik lovendring overfor Stortinget. Departementet kan i en slik prosess innhente råd fra for eksempel et særskilt opprettet lovutvalg, også om forhold som måtte berøre SSBs faglige uavhengighet.

Spørsmål 3

Spørsmål:

«Spørsmål 5 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen lød: «Er det finansministerens oppfatning at en SSB-direktør er avhengig av finansministerens tillit for å kunne være i sin stilling?» Spørsmålet anses ikke som besvart og gjentas.»

Svar:

I mitt svar 21. november 2017 på spørsmål 5 i komiteens brev 14. november 2017 beskrev jeg situasjonen som oppstod. Jeg skrev også at det i en slik situasjon er mitt syn at en etatsleder må tenke gjennom forholdene og egen stilling. Meyer valgte å si opp sin stilling.

Ansettelsesforholdet til administrerende direktør i SSB er regulert av lov om statens ansatte mv. (statsansatteloven). Det er et sterkt stillingsvern knyttet til stillingen, som er uavhengig av statsrådets tillit.

Det er viktig at SSB blir ledet på en måte som gir tilstrekkelig trygghet for leveranser fra SSB, og ikke utfordrer den tilliten byrået har i samfunnet og fra de som er avhengige av statistikk, analyse og forskning som SSB leverer.

Gjennom 2017 har viktige samfunnsaktører, ved flere anledninger, uttrykt bekymring om leveranser fra SSB. Da omorganiseringen av forskningsavdelingen gikk over i implementeringsfasen i slutten av oktober, ble kritikken mot ledelsen i SSB omfattende. Min forståelse var at tilliten til SSB som leverandør av analyser og modeller til forvaltningen og til allmenheten var alvorlig svekket. Det ble min vurdering etter møtene med Meyer at det var grunn til å stille spørsmål ved om hun ville kunne lede SSB videre på en måte som ga tilstrekkelig trygghet for leveranser fra SSB, var samlende for organisasjonen og gjenopprettet tilliten til SSB i allmenheten. Det er mitt ansvar overfor Stortinget at virksomheten leverer i tråd med tildelingsbrevet, føringer i budsjettproposisjoner, Stortingets budsjettvedtak mv.

Spørsmål 4

Spørsmål:

«I sitt svar på spørsmål 3 fra komiteen viser finansministeren til at hun mottok en e-post med forslag til tiltak fra Christine Meyer. Komiteen ber om å få oversendt utskrift av denne e-posten.»

Svar:

I vårt første møte, 30. oktober 2017, diskuterte vi forslaget om å stille de planlagte endringene av forskningsvirksomheten i bero i påvente av lovutvalget. Meyer motsatte seg dette tiltaket. Hun meddelte så i en telefonsamtale dagen etter (rettelse: ikke e-post

som oppgitt i forrige brev) at hun hadde endret syn og ville foreslå å sette prosessen på hold, ikke bare til lovutvalget hadde lagt frem sine forslag, men til etter at forslagene hadde vært på høring, proposisjon var lagt frem og loven var behandlet i Stortinget. Det ville innebære en lang utsettelse.

I en e-post 1. november (vedlegg 1e) foreslo hun at «*de planlagte endringene i forskningsavdelingen stilles i bero i påvente av arbeidet med ny statistikklov*» og at hun «*i det planlagte møtet med Siv Jensen neste uke vil redegjøre nærmere for detaljene i denne utsettelsen i tillegg å legge frem ytterligere tiltak for å skape ro og tillit*». I senere e-poster samme uke (vedlegg 1b-d) peker hun derimot på «*faren med å sette omstillingen av forskningsprosessen i bero*» og understreker at det er «*svært viktig at prosessene ikke settes i bero for lenge, både av hensyn til medarbeiderne som har usikkerhet for egen fremtid og av hensyn til å kunne gjennomføre overføringer av forskere til statistikkavdelingene*».

De varierende synspunktene fra Meyer i dette spørsmålet viste at det var behov for å bruke noe tid på å vurdere forslagene nøye, også for Finansdepartementet.

Etter departementets syn var det viktig å se på helheten, både i de faktiske tiltakene som eventuelt skulle innføres, men også i hvordan dette skulle legges frem for de ansatte og offentligheten.

De øvrige forslagene som Meyer presenterte i de nevnte e-postene, gjaldt blant annet interne forhold i SSB som det ikke var naturlig at departementet hadde meninger om. Departementet gikk derfor ikke i diskusjon med Meyer om disse, utover muntlig å:

- påpeke at SSB måtte tenke nøye gjennom hvor mange nye utvalg som er hensiktsmessig i tillegg til det eksisterende Statistikkrådet
- stille spørsmål om hvorvidt administrerende direktør kunne skyve fra seg ansvaret for beslutninger om bestemte statistikkområder eller analysetemaer, slik Meyer foreslo.

Som nevnt i forrige brev ga departementet Meyer råd om at hun ved henvendelser viste til det neste møtet med finansministeren i stedet for å gå inn på hvilke tiltak som lå på tegnebrettet. I lys av at omorganiseringsprosessen hadde pågått i over ett år, var det forholdsvis kort tid frem til neste møte med meg.

Spørsmål 5

Spørsmål:

«Ifølge oppslag i media skal Meyer så sent som 2. mai 2017 ha fått departementets støtte til omstilling av forskningsavdelingen. Medfører dette riktighet?»

Svar:

Den 2. mai hadde Finansdepartementet medarbeidersamtale med Meyer. Slike samtaler gjennomføres årlig med alle etatsledere. Det er en personlig samtale med etatslederen. Departementet kan derfor ikke referere fra innholdet i samtalen, men

generelt er det slik at det ikke blir gitt føringer for etatens virksomhet i medarbeider-samtaler. Slike føringer gis i etatsstyringsdialogen, først og fremst i tildelingsbrev og årsrapportmøter.

Departementet har lenge understreket behovet for å utvikle og effektivisere SSB, noe som fremgikk av utlysningsteksten da Meyer ble ansatt. Departementet har også ønsket å se på forskningsvirksomheten, og det ble derfor tatt inn som et eget punkt i mandatet til statistikklovutvalget. Departementet har videre vært opptatt av kvalitetssikring og utvikling av de økonomiske modellene, og vi har satt ned et eget prosjekt for å utvikle en ny makromodell.

Selv om omstilling og utvikling er nødvendig også for forskningsvirksomheten, må det anses uheldig å gjennomføre vidtrekkende endringer før lovutvalget har gitt sine vurderinger og anbefalinger, og disse har vært på en bred høring. Derfor har departementet gjentatte ganger advart SSB mot å foregripe statistikklovutvalgets arbeid. Vi var særlig kritiske til forslagene fra det interne Bye-utvalget, som Meyer hadde satt ned, blant annet fordi de ikke definerte noen tydelig rolle for de økonomiske modellene. Heller ikke Meyers eget forslag til prinsipper for forskningen i mars/april la særlig vekt på hensynet til drift og utvikling av de økonomiske modellene. Forslaget var likevel mindre radikalt enn forslaget fra Bye-utvalget. Styrets behandling av overordnede prinsipper for organisering av forskningen 26. april 2017 la mer vekt på modellarbeid og bragte prosessen inn i et akseptabelt spor, jf. svar på spørsmål 6 i dette brevet.

Stillingsplan og kriterier for innplassering av forskere i forskningsavdelingen, som kom i august/september, ga etter departementets vurdering tvil om hvorvidt SSB ville kunne ivareta oppgaver knyttet til drift av modeller, konjunkturovervåking og ulike utredninger, se svar på spørsmål 6.

Spørsmål 6

Spørsmål:

«I statsrådens svar på spørsmål 2, uttaler finansministeren følgende: «I oktober tok Meyer de planlagte endringene over i en implementeringsfase. Da steg bekymringen.» Hva er den konkrete begrunnelsen for at bekymringen økte i implementeringsfasen, når planleggingen av endringene hadde vært kjent for Finansdepartementet over lengre tid?»

Svar:

Finansdepartementet har gjennom 2017 vært bekymret for om omorganiseringen av forskningsvirksomheten ville redusere SSBs evne til å levere analyser og modeller til forvaltningen, til partene i arbeidslivet og til allmennheten for øvrig. Styret i SSB har også stilt spørsmål om omorganiseringen av forskningsvirksomheten ville påvirke disse leveransene negativt. Departementet var kritisk til forslagene fra det interne Bye-

utvalget fordi de ikke definerte noen tydelig rolle for de økonomiske modellene som blant annet offentlig forvaltning har stor nytte av. Samtidig registrerte vi at Meyers forslag til overordnede prinsipper for organiseringen av forskningen i SSB, var mindre radikalt enn forslagene fra Bye-utvalget. Styrets behandling av overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB på styremøte 26. april 2017 modererte forslagene videre. Av styreprotokollen (vedlegg 6 i mitt brev av 21. november 2017) fremkommer det at:

«Forskning, utredning og analyse har vært en viktig del av Statistisk sentralbyrås virksomhet gjennom lang tid og denne virksomheten nyter stor respekt og anerkjennelse i det norske samfunnet, ikke minst hos partene i arbeidslivet. Faglig analytiske bidrag fra SSB har vært sentrale i offentlige utredninger, i arbeid i departementer, organisasjoner og næringsliv. På denne måten har SSBs forsknings-, utrednings- og analysevirksomhet gitt verdifulle bidrag til et fellesskap om faktiske forhold i det norske samfunnet. Disse kvalitetene må videreføres ved endret organisering.»

Utkast til stillingsplan og innplasseringskriterier i forskningsavdelingen ble oversendt Finansdepartementet 25. august (vedlegg 1q), etter at disse var lagt frem for avdelingens ansatte. Departementet var overrasket over stillingsplanen og innplasseringskriteriene og betydningen dette indikerte for forskningsvirksomheten og modellarbeidet, særlig i lys av styrets protokoll fra 26. april. Ifølge stillingsplanen skulle forskernes arbeid fordele seg på følgende tre oppgaver:

- 1) anvendt og empirisk analyse publisert i internasjonale fagtidsskrifter på høyt nivå
- 2) forskningsbaserte analyser for forvaltning og andre samfunnsaktører
- 3) tilbakevirkning på statistikken

Innplasseringskriteriene hadde et sterkt akademisk preg og la betydelig vekt på krav om internasjonal publisering. I kriteriene er kompetanse og bruk av de økonomiske modellene fraværende, og modellene er bare omtalt i forbindelse med innplassering av et mindre antall rådgivere.

Dette kunne medføre innplassering av personer i forskningsavdelingen som i liten grad hadde modellkompetanse. Viktigere var det imidlertid at stillingsplanen og innplasseringskriteriene, jf. ovenfor, la opp til at hovedvekten av forskernes innsats skulle rettes mot annet arbeide enn modellarbeid. Selv om vedlikehold og modellkjøringer på kort sikt trolig kan håndteres av rådgiverne, er det behov for forskningsinnsats for å kunne utvikle modellene over tid.

Sammen med de begrensede ressursene som ble foreslått til rådgiverstillinger, innebar det etter min vurdering at en lett kunne komme opp i en svært sårbar situasjon for muligheten til å kunne utføre sentrale oppgaver i SSBs samfunnsoppdrag. I møtet om halvårsrapporten 8. september stilte derfor Finansdepartementet blant annet spørsmål om det var risiko for at SSB ikke ville kunne levere i tråd med modellkontraktene (vedlegg 7 i mitt brev av 21. november 2017). Departementet varslet i møtet at vi ønsket

et nytt møte for å diskutere våre bekymringer knyttet til stillingsplanen og innplasseringskriteriene og forsikre oss om at vi hadde forstått kriteriene riktig.

Før oppfølgingsmøtet vedtok likevel SSB stillingsplan og innplasseringskriterier. Dette ble meddelt departementet i e-post 14. september (vedlegg 1p).

Departementets vurderinger i oppfølgingsmøtet 19. september er nærmere omtalt i brev av 21. november 2017 til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. I møtet reiste departementet spørsmål om stillingsplanen og innplasseringskriteriene i forskningsavdelingen la for liten vekt på at forskere skal ha erfaring med modeller og interesse for å drive med modellarbeid. Fra departementets side ble det videre uttrykt bekymring for at modellarbeid i liten grad ble vektlagt og premiært. Innplasseringskriteriene, i kombinasjon med redusert bemanning, ga etter departementets vurdering tvil om hvorvidt SSB ville kunne ivareta oppgaver knyttet til drift av modeller, konjunkturovervåking og ulike utredninger.

Møtet 19. september endret ikke departementet oppfatning om at stillingsplanen og innplasseringskriteriene i praksis kunne innebære omfattende endringer av forskningsvirksomheten og ha negative konsekvenser for drift og utvikling av de økonomiske modellene. Det var heller ikke mulig å gjennomskue hvordan kriteriene konkret ville bli anvendt ved innplassering av forskere, for eksempel hvilken vekt modellkompetanse ville bli tillagt. Spørsmålene departementet stilte og tilbakemeldingene vi ga i møtet 19. september, ga SSB anledning til å tenke nærmere gjennom de ulike problemstillingene etter å ha hørt departementets tilbakemeldinger.

Finansdepartementet ble 18. oktober orientert i en e-post (vedlegg 1o) om at endringene ville bli gjennomført og at avdelingen var orientert dagen før. Det ble da klart at SSB ikke hadde endret den planlagte prosessen, stillingsplan eller innplasseringskriterier til tross for departementets tilbakemeldinger på møtet 19. september.

I perioden fra innplasseringskriteriene ble kjent i slutten av august til fasen for implementering i oktober, arbeidet departementet videre med å gjennomgå modellkontraktene med SSB blant annet med sikte på å begrense eventuelle negative virkninger av omorganiseringen for modellarbeidet (vedlegg 12).

Spørsmål 7

Spørsmål:

«Statsråd Jensen viser i sitt svar til at tilliten til SSB som leverandør av analyser og modeller til forvaltningen er svekket. Hvilke leveranser fra SSB i senere tid er det som gir grunnlag for denne svekkede tilliten? Har Finansdepartementet eksempler og dokumentasjon på å ha fått leveringer fra SSB som ikke har vært gode nok? Etter hvilke kriterier ble leveringene eventuelt vurdert som ikke gode nok?»

Svar:

Departementet stiller krav til SSBs leveranser i tildelingsbrevet og i egne modellkontrakter og evaluerer leveransene i forbindelse med SSBs årsrapport og i oppfølgingen av de enkelte modellkontraktene. Det har ikke vært spesielle leveranseproblemer fra SSB i år.

Bekymringen min bygget først og fremst på SSBs vedtak til «Innplasseringskriterier og -prosess» og «Stillingsplan for forskningsavdelingen» og var rettet mot fremtidige leveranser og hvilken betydning dette indikerte for forskningsvirksomheten og modellarbeidet. Det ble min vurdering etter møtene med Meyer at det var grunn til å stille spørsmål ved om hun ville kunne lede SSB videre på en måte som ga tilstrekkelig trygghet for leveranser fra SSB, var samlende for organisasjonen og gjenopprettet tilliten til SSB i allmenheten.

Dette har jeg redegjort nærmere for i blant annet svaret på spørsmål 6 i dette brevet.

Spørsmål 8

Spørsmål:

«I finansministerens svarbrev refereres det til et møte mellom Meyer og embetsverket i departementet 26. januar 2017, der departementet tok opp SSBs samfunnsoppdrag. Departementet pekte i møtet på at det var en fare for at flere av SSBs oppgaver over tid ville bli dårligere ivaretatt dersom de ble lagt til statistikkavdelingene. Det ble blant annet pekt på at det var en fare for at formidling til et norsk publikum ikke ble ivaretatt gjennom internasjonale publiseringer og departementets behov for modelleveranser ble understreket. Hva skyldes departementets bekymring for SSBs leveranser på disse feltene, og kan departementet gi konkrete begrunnelser for hvorfor de varslede omorganiseringene ville gi lavere kvalitet på disse feltene?»

Svar:

Det vises til svar på spørsmål 6 og 7 i dette brevet.

Spørsmål 9

Spørsmål:

«Finansdepartementet utnevner styret for SSB. Samtidig er det en del dialog som ser ut til å gå direkte mellom SSBs daglige ledelse og departementet uten at styreleder er involvert.

- a) Hva er rutineene for når dialogen går via styret og når dialogen går direkte mellom departementet og SSB?
- b) Om lederen i SSB ikke har oppfattet signalene i dialogen fra departementet, bør ikke også styreleder gå av?»

Svar:

a)

SSB ledes av et styre og en administrerende direktør. SSB er et forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet, og styret har derfor mer begrensede fullmakter og en annen rolle enn for eksempel et styre i et aksjeselskap. Styrets oppgaver fremgår av Statistikkloven § 4-2. (Styrets oppgaver og sammensetning):

«(1) Styret behandler og fastsetter Statistisk Sentralbyrås langtidsprogram, budsjettforslag og årlig arbeidsprogram etter forslag fra administrerende direktør og legger disse saker samt årsmelding frem for departementet. Styret fører ellers et alminnelig tilsyn med utviklingen i offisiell statistikk og med Statistisk Sentralbyrås virksomhet.»

Av lovens § 4-1 fremgår det at administrerende direktør forestår ledelsen unntatt i de saker som hører inn under styret. En viktig forskjell på styret i SSB og styret i et aksjeselskap, er at styret ikke har ansvar for ansettelsesforholdet til administrerende direktør.

Fordeling av oppgaver og ansvar mellom administrerende direktør, styret og departementet, er nærmere presisert gjennom forskrift til loven og instruks gitt av Finansdepartementet (vedlegg 13 og 14). Her beskrives også styringsdialogen med departementet:

«Styringsdialogen består av styringsmøter og styringsdokumenter. Følgende styringsdokumenter er sentrale i styringsdialogen

- *Finansdepartementets instruks til SSB*
- *Finansdepartementets instruks til styret*
- *Finansdepartementets årlige tildelingsbrev*
- *SSBs årsrapport og årsregnskap*
- *SSBs halvårsrapport*

(...)

Faste møter og dokumenter framgår av styringskalenderen. Styringskalenderen er vedlegg til det årlige tildelingsbrevet fra departementet. Administrerende direktør skal som hovedregel delta på møtene som framgår av styringskalenderen, med mindre annet er oppgitt. Utover planlagte møter kan administrerende direktør eller styret be om møte med departementet etter behov.»

Styreleder og nestleder har gjennom årene deltatt på enkelte møter sammen med administrerende direktør. Styringsdialogen med SSB går imidlertid i all hovedsak direkte til administrerende direktør. Styret kan ha kontakt med departementet uten at administrerende direktør er involvert, og i instruks til styret presiseres det at styrets møteprotokoll skal oversendes Finansdepartementet.

b)

Etter min oppfatning har styret, gitt sine fullmakter, fulgt opp departementets synspunkter fra styringsdialogen på en god måte. Det er tydelig blant annet i protokollen fra styremøtet 26. april (vedlegg 6 i mitt brev av 21. november 2017), hvor styret pekte på en rekke viktige hensyn som måtte vektlegges i gjennomføringen av prinsippene for forskningsvirksomheten, se vedlegg 6 i mitt brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen av 21. november 2017.

Spørsmål 10

Spørsmål:

«Som svar på spørsmål 1, uttaler finansministeren følgende: «Det ble fra departementet reist spørsmål om nøkkelpersonell for de to nevnte modellene kunne bli værende i forskningsavdelingen. Det ble svart at det lot seg gjøre, men bare etter skriftlig instruksjon fra finansministeren. Det ble understreket fra departementet at instruksjon ikke var aktuelt»:

- a) Hvorfor var det ikke aktuelt? Dersom det var en viktig sak for Finansdepartementet, hva forhindret departementet fra å instruere?
- b) Var det mer ryddig å få SSB-sjefen til å gå av enn å instruere SSB i denne konkrete saken?
- c) Departementet var bekymret for «nøkkelpersonell for de to nevnte modellene». Men SSB har også mange andre modeller. Er det andre modeller og nøkkelpersonell departementet er bekymret for, eller er det bare disse to? dersom flere modeller og nøkkelpersonell – hvilke og hvem? Dersom kun de to nevnte modellene – hvorfor bare de og ikke andre?»

Svar:

a)

Som det fremgår av mine svar på forrige brev, dreide telefonsamtalene før det første møtet, som det her siktes til, om å finne mulige tiltak i den krevende situasjonen som var oppstått, og forberede møtet med meg mandag 30. oktober. Samtalene fant sted både 27. og 29. oktober, ikke bare 29. oktober som opplyst i mitt forrige brev. Dette var sonderingssamtaler der ulike alternativer ble diskutert. Formålet var å søke etter løsninger, og da er det ikke naturlig å instruere om ett av flere mulige tiltak. I samtalene kom departementet og Meyer frem til et forslag som kunne legges frem i møtet med meg, jf. mitt svar på spørsmål 1 i brev til kontroll- og konstitusjonskomiteen av 21. november 2017.

b)

Etter at innplasseringen av forskere var gjort kjent, ble det gjennom en bred samfunnsdebatt reist omfattende kritikk mot ledelsen i SSB. Meyer ble bedt om å redegjøre for situasjonen og se på tiltak som både kunne gi trygghet for leveransene fra SSB og bidra til å gjenreise tilliten til SSB i lys av den krevende situasjonen som var oppstått. Det ble min vurdering etter møtene med Meyer at det var grunn til å stille spørsmål ved om hun ville kunne lede SSB videre på en måte som ga tilstrekkelig trygghet for leveranser fra SSB, var samlende for organisasjonen og gjenopprettet tilliten til SSB i allmenheten. Det er mitt ansvar overfor Stortinget at virksomheten leverer i tråd med tildelingsbrevet, føringer i budsjettproposisjoner, Stortingets budsjettvedtak mv. Det kunne etter mitt syn ikke håndteres eller løses gjennom en instruksjon.

c)

Som allerede redegjort for, har departementet gjennom hele omstillingsprosessen uttrykt bekymring for blant annet om det ville bli satt av tilstrekkelige ressurser til arbeid med modellene. I referatet fra møtet med SSB 8. september står det: *«FIN stilte spørsmål ved om det var risiko for at SSB ikke ville kunne levere i tråd med modellkontraktene, og ga uttrykk for bekymring. FIN viste til at ledelsen i SSB var kalt inn til eget møte om dette og de planlagte endringene i forskningsavdelingen.»* Finansdepartementet har også i andre sammenhenger tatt opp ressurssituasjonen knyttet til modellene (se for eksempel vedlegg 12).

Hovedproblemet er hva stillingsplanen og innplasseringskriteriene indikerte av konsekvenser for forskningsvirksomheten og modellarbeidet. Det syntes som om disse fastla at internasjonal publisering skulle tillegges avgjørende vekt for hver enkelt medarbeider, og det var følgelig tvilsomt om det ville være nok ressurser og tilstrekkelig interesse blant forskerne for å jobbe med modellene, som utdypet i svar til spørsmål 6 i dette brevet.

Spørsmål 11

Spørsmål:

«Mesteparten av tallene til Det tekniske beregningsutvalget (TBU) kommer fra statistikkavdelingen, ikke forskningsavdelingen. Statistikkavdelingen blir også omorganisert. Hvorfor er departementet mest opptatt av endringene i forskningsavdelingen?»

Svar:

Departementet er opptatt av at SSB skal levere i tråd med sitt tildelingsbrev, føringer i budsjettproposisjoner mv. Statistikkvirksomheten leverer tallgrunnlag som blant annet

er avgjørende for den virkelighetsforståelsene som partene i arbeidslivet kommer frem til i TBU. Derfor har vi i tildelingsbrevet understreket at SSB skal produsere statistikk og analyser av viktighet for det norske samfunnet med så høy kvalitet og så effektivt som mulig.

Departementet har ikke hatt innvendinger til omorganiseringen av statistikkvirksomheten. Etter mitt skjønn var dette utført godt i tråd med det mandatet om å effektivisere SSB som Meyer fikk da hun ble ansatt. Meyers fokus var her å utvikle SSB for å møte en krevende fremtid.

TBU har i hele sin historie hatt en nær tilknytning til SSBs forskningsavdeling. TBU har gjennom årene utarbeidet egne modellanalyser og lager anslag på prisveksten basert på KVARTS. Den nære tilknytningen kommer blant annet til uttrykk i et felles brev fra LO, NHO, Unio, KS, YS, Virke og Akademikerne til arbeids- og sosialministeren og finansministeren 9. februar i år (vedlegg 15):

«Vår mest praktiske rettede bekymring er knyttet til arbeidet i TBU. Dette hviler tungt på SSB som sekretariatsressurs. Enda viktigere er den status og legitimitet Forskningsavdelingen har etablert gjennom flere tiårs arbeid med makroøkonomisk analyse som verktøy for den praktiske makroøkonomiske planlegging og politikk som andre forskningsinstitusjoner ikke gir.»

Spørsmål 12

Spørsmål:

«Hvordan vil departementet sikre at forskningen i SSB holder et høyt faglig nivå, og at kvalitetssikringen av forskningen ivaretas?»

Svar:

Det er SSBs ansvar å kvalitetssikre hele sin virksomhet, både statistikkproduksjon og forskning. SSB driver en variert forsknings- og utredningsvirksomhet, med omfattende leveranser av økonomiske modeller og analyser til departementene, Stortinget, partene i arbeidslivet, og til allmennheten for øvrig. Det store mangfoldet i SSBs forsknings- og analysevirksomhet fremkommer av sentrale styringsdokumenter for virksomheten.

For at de ulike bidragene fra SSB skal legge til rette for en opplyst offentlig debatt og gode beslutninger, må arbeidet være både relevant og holde høy faglig kvalitet. I praksis vil leveranser fra SSB normalt bli utsatt for ekstern vurdering, i tillegg til de interne kvalitetssikringene SSB selv gjør på arbeidene sine.

Deler av forskningen er egnet for kvalitetssikring gjennom internasjonal publisering. Det er viktig for å sikre at forskningsvirksomheten holder seg på et høyt internasjonalt nivå, og legger også til rette for kontakt med sterke fagmiljøer i andre land på felt som understøtter SSBs analyse- og statistikkproduksjon.

En betydelig del av arbeidet er vedlikehold og videreutvikling av modellene og forskning og analyser knyttet til dem. Deler av slik forskning kan kvalitetssikres ved internasjonal publisering, men det vil ikke gjelde generelt. Professor Steinar Holden ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo, tar opp dette spørsmålet i Dagens Næringsliv 8. november 2017, og skriver blant annet:

«Et aktuelt eksempel er makro- og modellbasert forskning som gjøres for departementer og direktorater. Slik forskning gir vanligvis et dårlig utgangspunkt for internasjonal publisering på høyt nivå, fordi den omhandler norske forhold og bruker anerkjente, men standard metoder. Tidsskrifter på høyt nivå publiserer artikler som oppfattes som interessante for universitetsforskere i andre land, og de setter pris på innovative metoder og angrepsvinkler, også i tilfeller der dette kan gjøre [det] vanskelig å vurdere påliteligheten av resultatene. Derimot er det mindre interesse for analyser som tar hensyn til særegne trekk ved norsk økonomi, selv om dette er viktig for relevansen for et norsk publikum.»

Etter departements vurdering må en legge til grunn at en vesentlig del av arbeidet må kvalitetssikres på annen måte enn gjennom internasjonal publisering.

Resultatene fra analyser som gjøres på oppdrag fra for eksempel offentlige utvalg, blir lagt frem for drøfting i utvalgene, og i noen tilfeller også med andre eksperter. Utvalgsrapporter vil normalt bli sendt på offentlig høring, blant annet til relevante fagmiljøer i Norge. I tillegg vil analysene bli vurdert i departementene som en del av arbeidet med tilhørende meldinger eller proposisjoner fra regjeringen til Stortinget, og bli utsatt for offentlig debatt. Dette innebærer også betydelig kvalitetssikring.

SSB har en viktig rolle i å utvikle økonomiske modeller for forvaltningen. Disse modellene må både være relevante for brukerne og holde et høyt faglig nivå. SSB har betydelig kvalitetssikring av modellarbeidet i egen regi, blant annet gjennom kontakt med tilsvarende fagmiljø i andre land. I tillegg til den kvalitetssikringen som foretas i departementet, har Finansdepartementets rådgivende utvalg for modell- og metode-spørsmål blitt brukt til å vurdere departementets metodeapparat. Utvalget er bredt sammensatt av akademikere og andre eksperter, og SSBs og departementets modellarbeid blir jevnlig lagt frem for utvalget, og referatene offentliggjort. Utvalgets mandat og sammensetning fremgår av vedlegg 16 og 17, mens vedlegg 18 gir en oversikt over modellrelaterte tema som har vært behandlet i utvalget.

Spørsmål 13

Spørsmål:

I finansministerens svar på spørsmål 6 til kontroll- og konstitusjonskomiteen vises det til at «loven gir ikke noen presis beskrivelse av hvilke begrensinger som ligger på departementets adgang til å bestemme i ulike saker, men av forarbeidene fremgår det at departementet ikke kan instruere byrået om «forskning og statistikkfaglige spørsmål».

- a) Mener finansdepartementet at det vil være forenlig med forarbeidenes intensjoner dersom departementet gir uttrykk for en mening om det er ønskelig eller ikke å produsere for eksempel et innvandreregnskap?
- b) Mener finansministeren at det at departementet har synspunkter på konkret plassering av personer, ikke faller inn under forsknings- og statistikkfaglige spørsmål?

Svar:

a)

Analysen av det norske samfunnet og samfunnsutviklingen er en viktig del av SSBs samfunnsoppdrag. I tråd med dette har SSB over lang tid hatt betydelige leveranser av statistikk og analyser etter bestilling fra departementene, Stortinget, partene i arbeidslivet mv. Etter mitt syn er verken loven eller forarbeidene til hinder for at departementet kan gi uttrykk for en mening om det er ønskelig å produsere ulike typer statistikk eller analyser.

I innlegg i Dagens Næringsliv 14. november skriver professorene Morten Kinander og Geir Woxholth:

«Det er ingen ting i veien for at departementet instruerer SSB om organiseringen av avdelingene i byrået, i dette tilfellet forskningsavdelingens stilling relatert til de øvrige avdelingene. Det er heller ikke noe til hinder for at departementet gir instruksjoner om hva slags saksfelter byrået skal levere statistikk på for å løse sitt samfunnsoppdrag, noe som kan gjøres i tildelingsbrev eller ved separate instruksjoner, om det er kostnader og fremskrivninger knyttet til helse, arbeidsliv – eller innvandring. Det ligger således trygt innenfor grensene for departementenes instruksjonsmyndighet at departementet eventuelt bestiller det man i mediene har kalt et «innvandringsregnskap».»

Videre skriver professor Eivind Smith i Dagens Næringsliv 29. november 2017:

«Uavhengigheten omfatter derimot ikke valg av områder for statistikk eller forskning. Loven bestemmer tvert imot at beslutning om utarbeidelse av statistikk tas av Kongen (i praksis: departementet). SSBs frihet til selv å velge hva det vil arbeide med, begrenses tilsvarende.»

I tildelingsbrevet for 2017 (se vedlegg 3 i mitt brev til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite 21. november 2017) har departementet gitt føringer i retning av å utvikle ny statistikk, det står blant annet at «SSB skal utvikle statistikk for viktige områder som har utilfredsstillende dekning».

De siste ukene har det vært stor oppmerksomhet om det såkalte «innvandreregnskapet». DEMEC-modellen, som ligger bak disse beregningene, er departementets sentrale verktøy for å kartlegge og analysere langsiktige utfordringer for offentlige finanser. Modellen bygger på en lang modelltradisjon hvor blant annet utgifter til barnehager, skolegang, høyere utdanning, sykehus, omsorgstjenester og alders- og uførepensjoner, samt skattegrunnlag knyttes til befolkningsutvikling og økonomisk

vekst innenfor en helhetlig beskrivelse av norsk økonomi. Betydningen av endringer i befolkningens størrelse og sammensetning har over lang tid stått sentralt i analyser av langsiktige utviklingstrekk i økonomien og i offentlige finanser, både i Norge og i andre OECD-land.

Som følge av kraftig økt innvandring ble det både i Perspektivmeldingen 2009 og i Perspektivmeldingen 2013, som begge ble lagt frem av Stoltenberg II-regjeringen, tatt hensyn til landbakgrunn for innvandrere i analysene av langsiktige utviklingstrekk i norsk økonomi. Bakgrunnen var at tverrsnittsdata viser vesentlige forskjeller i tilknytningen til arbeidsmarkedet for ulike grupper etter alder, kjønn og landbakgrunn, samtidig som arbeid er avgjørende for den enkeltes inntekt, for familiemedlemmer, for lokalsamfunn og for finansieringen av velferdsstaten.

Velferds- og migrasjonsutvalget (Brochmann I) ble satt ned av arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen i mai 2009 for blant annet å vurdere konsekvenser for den norske velferdsmodellen av økt migrasjon og internasjonal mobilitet. Som en del av sitt arbeid bestilte utvalget en analyse av demografiske og økonomiske virkninger av migrasjon fra SSB. Til dette formålet utviklet SSB modellen DEMEC, hvor en innarbeidet og videreutviklet analysene av endringer i befolkningens sammensetning. Modellsystemet samlet informasjon fra eksisterende modeller, herunder det såkalte generasjonsregnskapet som Finansdepartementet hadde benyttet siden slutten av 1990-tallet. Utvalgets innstilling, som ble overlevert barne-, likestillings- og inkluderingsminister Audun Lysbakken i mai 2011, har en drøfting av økonomisk bærekraft som blant annet er basert på analysene SSB utførte for utvalget.

I juni 2013 inngikk Finansdepartementet en modellavtale med SSB om DEMEC. I arbeidet med Perspektivmeldingen 2017 ble DEMEC benyttet som hovedmodell for departementets langsiktige økonomiske fremskrivninger for å belyse bærekraften i offentlige finanser. Gjennom DEMEC-avtalen og de øvrige modellavtalene med Statistisk sentralbyrå ivaretas hensynet til analysebehovene på sentrale arbeidsområder i Finansdepartementet. En slik avtale er klart forenlig med statistikkloven og SSBs faglige uavhengighet.

DEMEC har vært benyttet av SSB i egne analyser, samt i analyser for Produktivitetskommisjonen og Brochmann II-utvalget. Denne typen analyser kan også gi opphav til videreutvikling av modellen og modellbruken for å gi bedre svar på de spørsmålene som utvalgene reiser.

b)

Finansdepartementets føringer på virksomheten i SSB gis generelt på et overordnet nivå. I Finansdepartementets fagproposisjoner for 2017 og 2018 og i tildelingsbrevet til SSB for 2017 pekes det blant annet på etatens samfunnsoppdrag, sentrale utfordringer og på oppgaver som bør gis særlig prioritet. Årsrapportmøter og halvårsrapportmøter

er også del av den ordinære styringsdialogen, med referater som – i likhet med tildelingsbrevet – sendes i kopi til Riksrevisjonen.

Administrerende direktør har ansvar for den daglige driften og å videreutvikle virksomheten i tråd med de føringer som følger av styringsdialogen innenfor gjeldende lover og retningslinjer. Det har, i tråd med dette, ikke vært aktuelt eller ønskelig å ha synspunkter på konkret innplassering av enkeltmedarbeidere i de ulike avdelingene i SSB, men departementet har formidlet at det er viktig at ansvaret for modellene og tilhørende nøkkelpersonell er samlet. Departementets prioritering har vært å sikre SSBs leveranser på alle områder.

Med hilsen

Siv Jensen

Vedlegg:

1. Oversikt over relevante e-poster og SMS-meldinger i saken i 2017
2. Tilleggsoppdrag til statistikklovutvalget, 10. november 2017
3. Brev fra SSB om vurdering av statistikkloven i lys av peer review og ny EU-forordning europeisk statistikk, 10. desember 2015.
4. E-post til LO om deltakelse i statistikklovutvalget, 23. august 2016.
5. Svarbrev fra LO, 8. september 2016.
6. E-post til NHO om deltakelse i statistikklovutvalget, 23. august 2016.
7. Svarbrev fra NHO, 31. august 2016.
8. Kongelig resolusjon om statistikklovutvalget av 9. september 2017.
9. Pressemelding om oppnevningen av statistikklovutvalget, 9. september 2016.
10. Mandat for statistikklovutvalget, 9. september 2016.
11. Sammensetning av statistikklovutvalget, 9. september 2016.
12. Referat fra møte med Statistisk sentralbyrå om modellavtalene, 21. september 2017
13. Instruks til Statistisk sentralbyrå, 1. august 2014
14. Instruks for styret i Statistisk sentralbyrå.
15. Brev fra partene i arbeidslivet: Viktig grunnlag for trepartssamarbeidet i fare, 9. februar 2017
16. Mandat for Finansdepartementets rådgivende utvalg for modell- og metodespørsmål.
17. Sammensetning av Finansdepartementets rådgivende utvalg for modell- og metodespørsmål.
18. Oversikt over modellrelaterte tema behandlet i Finansdepartementets rådgivende utvalg for modell- og metodespørsmål.

Vedlegg 1

Oversikt over relevante e-poster og SMS-meldinger i 2017

Nedenfor gis det en oversikt over e-poster og SMS-meldinger mellom ledelsen i Finansdepartementet og ledelsen i SSB knyttet til omorganiseringen av forskningsavdelingen, avgrenset til inneværende år. E-poster og SMS-meldinger som kun inneholder praktisk informasjon om tidspunkter for samtaler og møter mv., er ikke inkludert. Det har også vært kommunikasjon over telefon. For eksempel er flere av henvendelsene fra Meyer i e-post og SMS blitt besvart over telefon.

E-poster fra adm. direktør Meyer til Finansdepartementet

Dato	Emne	Tema	Merknad	Vedlegg
7.11.	Ingen	Vedlegg: Gjennomgang av håndtering av enkelte problemstillinger/saker	I e-posten fra Meyer vises det til samtale. Samtalen gjaldt omorganiseringsprosessen. Notatet fra Meyer omhandler også tema som ikke var oppe i samtalen.	1a
5.11.	Litt revidert versjon	Vedlegg: Tiltaksplan som presenteres for finansministeren i møte onsdag 8. november	Forberedelser til møtet med finansministeren 8.11.	1b
5.11.	Noen nye tiltak		Forberedelser til møtet med finansministeren 8.11.	1c
3.11.	Utkast til tiltaksplan	Vedlegg: Tiltaksplan som presenteres for finansministeren i møte onsdag 8. november	Forberedelser til møtet med finansministeren 8.11.	1d
1.11.	Forslag til formuleringer	Vedlegg: Planlagte endringer i forskningsavdelingen stilles i bero	Forberedelser til møtet med finansministeren 8.11. E-posten var en oppfølging av tidligere forslag. I møtet med finansministeren 30.10. motsatte Meyer seg å sette omorganiseringen av forskningsavdelingen på hold. Meyer la frem et nytt forslag over telefon 31.10, hvor hun foreslo å sette omstillingen av forskningsavdelingen på hold inntil lovutvalget var ferdig, saken hadde vært på høring og Stortinget var ferdig med sin behandling.	1e
25.9.	møte med KLD og Miljødirektoratet	Orientering om møte	KLD hadde bedt om møte med SSB for å diskutere fremtidige leveranser	1f
28.6.	Brev	Videresending av brev fra flere av partene i arbeidslivet: «Vedr. planlagt omorganisering i SSB»		1g
25.4.	etter avtale	Vedlegg: «Modeller» i SSB – Overordnede vurderinger og konklusjoner	Vedlagt notat fra forskningsdirektør Telle hvor Meyer ber om avklaring på å flytte LOTTE og MOSART over i en statistikkavdeling, samt ønske om en diskusjon om fremtiden til DEMEC og SNOW. I et eget møte	1h

			mellom økonomiavdelingen og forskningsdirektøren 5. mai avviste departementet at det var aktuelt å utvikle DEMEC og SNOW, og departementet så det som ønskelig at modellene burde bli liggende i forskningsavdelingen. Forslagene i notatet ble ikke fulgt opp videre fra SSB.	
5.4.	Fwd: Kommentarer til «Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB»	Videresending av brev fra LO og NHO til SSB		li
7.3.	Prinsippnotat	Vedlegg: Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB	E-post sendt av administrasjonsdirektør Gundersen på vegne av Meyer	1r
4.3.	Fwd: Forskningsavdelingen	Ønske om samtale i lys av tilbakemelding fra styreleder om prinsippnotatet	Styreleder hadde meddelt synspunkter på et utkast til prinsippnotat for forskningsvirksomheten. Departementet hadde ingen konkret oppfølging av saken, men forskningsvirksomheten ble omtalt i halvårsmøtet med administrerende direktør 27. mars.	lj
1.3.	som avtalt	Vedlegg: Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB	Meyer ba om merknader fra departementet til utkast til prinsippnotat for forskningsvirksomheten	1k
4.2.	Brev	Forslag til uttalelse om forholdet til Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene	Et brev ble sendt 7. februar til finansministeren og arbeids- og sosialministeren med kopi til leder i TBU	ll

E-poster fra Finansdepartementet til adm. dir. Meyer

Dato	Emne	Tema	Merknad	Vedlegg
10.11.	VS: 17/359-1 Omorganiseringen av forskningsavdelingen	Vedlegg: Organisering av forskningsvirksomheten i Statistisk sentralbyrå		1m
4.3.	Prinsippnotat-7-cbm-b (007).docx	Vedlegg: Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB	Etter ønske fra Meyer ga departementet konkrete merknader til prinsippnotatet. Forslagene var dels nedkortinger og dels flere forslag som understreket viktigheten av å ha et miljø for å vedlikeholde og utvikle de økonomiske modellene.	1n

Mottatte e-poster fra forskningsdirektør Kjetil Telle

Dato	Emne	Tema	Merknad	Vedlegg
19.10.	VS: Informasjon om innplassering på mandag	Orientering om at innplasseringen av forskere ville starte		1o
14.9.	Endringene på forskning er vedtatt	Vedlegg:	Orientering om at stillingsplanen og innplasseringskriteriene for	1p

		1. Innplasseringskriterier og -prosess 2. Stillingsplan for forskningsavdelingen	forskningsavdelingen var vedtatt av toppledergruppen	
25.8.	VS: Stillingsplan og innplasseringskriterier for forskningsavdelingen	Vedlegg: 1. Forslag til innplasseringskriterier og -prosess 2. Forslag til stillingsplan for forskningsavdelingen	Orientering om utkast til innplasseringskriterier og stillingsplan	1q

SMS-meldinger fra adm. direktør Meyer til finansråd Scheel

Dato	Emne
Onsdag 1.11., kl. 16.17	Hei Hans Henrik, med bakgrunn i det presset vi nå opplever fra alle kanter planlegger jeg nå å gå ut før helgen med melding om at vi utsetter prosessen med forskningsavdelingen, og at vi kommer tilbake med detaljer etter møtet med Finansministeren. Fint om du ringer meg ang dette, Christine
Torsdag 2.11., kl. 08.50	God morgen Hans Henrik, når tror du dere kan gi tilbakemelding? Det er svært ønskelig å få ut med dette idag. Nå har det også kommet anbefaling og antydning om utsettelse fra flere hold, LO, Aftenposten og NRK, og det er viktig at vi kommer ut mens vi fortsatt har handlingsrom, Christine

SMS-meldinger fra finansråd Scheel til adm. direktør Meyer

Dato	Emne
Torsdag 2.11., kl. 08.52	Svar fra finansråden: Etter morgenmøtet

SMS-meldinger fra adm. direktør Meyer til ekspedisjonssjef Holmsen

Dato	Emne
Lørdag 4.3	Hei Amund, jeg er litt i klemme etter Mortens tilbakemelding og trenger en liten prat. Jeg har sendt deg Mortens tilbakemelding på Mail og lovet ham en samtale i morgen tidlig før jeg reiser til NY i morgen formiddag. Kan vi snakkes i dag? Christine

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.24
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS:
Vedlegg: Meyer Notat 7.11-2017 .docx

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: tirsdag 7. november 2017 22.05
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>; Scheel, Hans Henrik <Hans-Henrik.Scheel@fin.dep.no>
Emne:

Hei,

Etter vår samtale i dag har jeg behov for å legge igjen noen forklaringer på hvorfor en vanskelig situasjon har oppstått. Dette er redegjort for i det vedlagte notatet,

Vennlig hilsen

Christine

Sent from my mobile device by DME

Gjennomgang av håndtering av enkelte problemstillinger/saker

1. INNVANDRING

a) Statistikk om kriminalitet og innvandring

Dette var en sak hvor jeg fikk informasjon dagen før NRK ønsket en uttalelse fra SSB. Bakgrunnen var at seksjonen som lager kriminalstatistikk hadde sagt nei til en forespørsel fra FrPs stortingsgruppe om å koble kriminalitet og landbakgrunn. Avslaget var begrunnet i at seksjonen ikke hadde kapasitet og var fylt opp med oppgaver fra kontrakten med Justisdepartementet. Det var også det svaret som ble gitt til alle som henvendte seg til seksjonen med forespørsel om nye oppdrag i dette tidsrommet.

SSB lager i dag statistikk på kriminalitet og statsborgerskap og det er gjort en grundig faglig vurdering av dette. Statsborgerskap fanger også opp personer som er på korttidsopphold, men som ikke er bosatt i Norge. Vedkommende som bestilte fra FrPs stortingsgruppe har tidligere vært ansatt i SSB og hadde tatt vare på hele e-post korrespondansen. Der fremgikk det at seksjonen hadde sagt nei, men at seksjonen også hadde prøvd å være hjelpsom og pekt på andre muligheter som man kunne se på uten å lage en fullstendig rapport.

Avdelingsdirektøren på området var syk og jeg synes ikke det var riktig at hennes seksjonsleder skulle møte mediene – NRKs Anders Magnus – uten noen erfaring med å håndtere en tøff mediesituasjon. Jeg valgte derfor å forsvare beslutningen utfra kapasitetshensyn i NRK og på Dagsnytt 18. Her ble jeg møtt med liten forståelse for at SSB med 900 ansatte ikke hadde kapasitet. Jeg valgte da umiddelbart å undersøke om det var andre i SSB som kunne imøtekomme FrPs ønske og lage en slik rapport, hvorpå forskningsavdelingen sa seg villig til dette. De utformet et tilbud til Frps stortingsgruppe, men Frp oppfattet at prisen var for høy, og takket nei Som administrerende direktør er jeg ikke involvert i prising av enkelttilbud, denne vurderingen gjøres av fagavdelingen utfra en helt vanlig vurdering av tid som vil medgå til å gjennomføre et oppdrag. Til tross for at det ikke var tilfelle, ble det oppfattet av Frp at SSB satte en høy pris på oppdraget fordi SSB ikke ønsket å levere på et slikt oppdrag. Vi foreslo at Frp kunne innarbeide dette i Justisdepartementets neste kontrakt med bestilling til SSB, og dette ble gjort.

SSB er i rute med denne rapporten ift. det vi har lovet i kontrakten med justisdepartementet og vil levere en rapport av høy faglig kvalitet til avtalt tid i desember 2017.

b) Utvikling av innvandrerregnskap

I et frokostintervju med DNS Eva Grinde uttalte jeg at innvandringsregnskapet var et sårt punkt og at hvis jeg hadde fått saken på mitt bord første gang ville jeg stilt spørsmål om dette var riktig utfra en etisk vurdering. Dette ble også fulgt opp i et intervju med DN.

Bakgrunnen for mitt svar var at jeg som administrerende direktør har forholdt meg til SSBs etiske regler fra 2007 som sier at «medarbeidere i SSB skal unngå å utarbeide undersøkelser eller formidle resultater slik at enkeltpersoner eller grupper blir skadelidende.

Etter dette fikk jeg en tilbakemelding fra FIN som mente at dette ikke var en vurdering som var innenfor min uavhengighet som statistikkdirektør. Jeg har senere lagt vekt på å formidle at SSB lever godt med at SSB skal produsere innvandringsregnskap, men at det må være gode og veldokumenterte metoder som ligger til grunn. SSB skal selvsagt levere statistikk og analyse på et så viktig felt som innvandring til bruk i forvaltning og politikk, men det er avgjørende at kvaliteten på leveransene er høy.

SSB utfører mye arbeid knyttet til innvandring og innvandrere. Vi har 42 statistikker som kommer jevnlig innenfor bl.a. innvandrere og lovbrudd, fengslinger, sysselsetting, utdanning, velferdsytelser osv. I 2011 gjorde vi en analyse av innvandrere og lovbrudd etter landbakgrunn for de som var bosatt (statistikken fanger også de som ikke er bosatt). I desember i år leverer vi liknende analyser. Integreringsavdelingen i Justisdepartementet betaler SSB over 13 millioner til innvandrrelaterte statistikker/analyser/forskning i 2017. Antall publikasjoner (ekskl. statistikker) på innvandringsfeltet har økt fra rundt 5 ved årtusenskiftet til over 70 i 2016.

c) Prosess rundt rapporten om innvandring og offentlige finanser

Det har kommet frem påstander om at en rapport om innvandring og offentlige finanser ble trenert fra SSB-ledelsens side. I SSB stiller vi høye krav til rapporter vi sender fra oss. Det innebærer at alle rapporter blir grundig gjennomgått og vurdert av flere kompetente fagpersoner. Forskningsdirektøren godkjenner ikke rapporter før de holder et faglig høyt nivå.

Et førsteutkast til denne rapporten ble levert til forskningsdirektøren 9. mai. I tråd med standard prosedyre i SSB ble rapporten gjennomgått av flere fagpersoner, hvor flere var negative til leveransen. Fra mai og fram til oktober har det derfor blitt utarbeidet to reviderte rapporter. Den siste rapporten ble sendt forskningsdirektøren for godkjenning 2. oktober. Rapporten ble ferdig kvalitetssikret og godkjent 24. oktober, og ble lagt ut på SSBs nettsider 1. november. SSBs ledelse legger ikke politiske føringer på forskningen. For ordens skyld, rapporten har ikke vært på mitt bord og jeg har ikke godkjent rapporten.

d) Flytting av Erling Holmøy fra forskningsavdelingen til statistikkavdelingen

Innplasseringen av Erling Holmøy i statistikkavdelingen har av enkelte eksternt blitt koblet til at han forsker på innvandringsregnskap og at jeg har uttalt med spørrende til om det er riktig å lage et innvandringsregnskap.

Holmøy er en av 25 forskere som ikke er blitt innplassert i forskningsavdelingen. Prosessen rundt innplasseringene er basert på objektive kriterier som har vært kjent for de ansatte siden 24. august da dette ble presentert på et allmøte. Flere har reagert på at det de har oppfattet som en flink og profilert forsker ikke ble innplassert i forskningsavdelingen.

Jeg var klar over at da han ikke ble innplassert, ville det kunne vekke medieoppmerksomhet. Det ville imidlertid vært galt å ta politiske hensyn i innplassering av en medarbeider. Det var flere som var foran ham dersom flere skulle innplasseres i forskningsavdelingen etter de fastsatte objektive kriteriene. De objektive kriteriene ble klarlagt/lagt frem for FIN i september 2017.

For å imøtekomme FINs behov har jeg allerede informert Holmøy og en annen forsker som ikke var blitt innplassert i forskningsavdelingen om at de skal ta med seg sine arbeidsoppgaver inn i statistikkavdelingene. Begge fikk tilbud om dette før jeg gikk i møte med finansministeren mandag 30. oktober.

2. FORVALTNING OG ENDRING AV FORSKNINGSAVDELINGEN

a) Vridning mot internasjonal forskning

Vi har forankret tre prinsipper for forskningsavdelingen i styret;

- tilbakevirkning til statistikken
- relevante, norske og empiriske analyser og bidrag til det norske samfunnet
- en sammenhengende kunnskapskjede fra internasjonal forskning inn i analyse og modellarbeidet.

I innplasseringskriteriene har SSB-ledelsen vektlagt at forskerne har internasjonale publikasjoner på nivå II i tråd med et av prinsippene vi har trukket opp for forskningsavdelingen. Men vi har nok ikke vært flinke nok til å kommunisere at de viktigste endringene vi gjør i forskningsavdelingen er å stramme inn oppdraget til å være empirisk, norsk og relevant i tillegg til å gi tilbakevirkning til statistikkavdelingene. For å kunne levere god statistikk og analyser må det være høy kvalitet på forskningen, og kvalitetssikring av forskning skjer primært gjennom å delta i den internasjonale kunnskapsutviklingen.

Det alt vesentlige forskerne i SSB produserer av artikler vil publiseres i andre tidsskrifter enn nivå II tidsskrifter og slik vil det også være fremover. Kravet om én nivå II publikasjon hvert femte år er lavere enn det for eksempel Norges Banks forskere stilles overfor som er én nivå II publikasjon hvert 3. år. Vår strategi er i tråd med de anbefalingene som kom fra ekspertutvalget for NRFs virksomhet: «Høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. Relevant forskning med lav vitenskapelig kvalitet kan være til større skade enn gagn i samfunnet.»

Det er en reell uenighet i mange fagmiljøer om hvor mye internasjonal forskning SSB skal drive med.

b) Bekymring for modellene

Det har lenge vært behov for å se på SSBs modellportefølje og videreutvikle de SSB vil prioritere og utvikle nye. Dette oppfattes som angrep på den norske modellen av LO. Det er også dette som har vakt bekymring i TBU (Teknisk beregningsutvalg) og de har sendt brev til regjeringens kontaktutvalg med sin bekymring. Regjeringen har valgt å følge min linje her ved å si at SSB er uavhengig. Før møtet i regjeringens kontaktutvalg sendte jeg et eget brev til

Finans- og Arbeidsdepartementet hvor jeg redegjorde for at SSB vil opprettholde sine leveranser overfor TBU og gav da lovnader om at makromodellene ville forbli i forskningsavdelingen. Dette ble gjort før vi hadde fattet vedtak om prinsippene i styret.

c) Endringsprosesser i forskningsavdelingen før sluttrapport fra statistikklovutvalget

Utfordringen i SSB var en for lite utviklings- og forskningsorientert avdeling med svakt samarbeid med statistikkavdelingene og forskere som opererte utenfor SSBs kjerneoppdrag. Det var også mange spørsmål fra universitet og høyskolesektoren til SSBs forskning. SSBs ledelse vurderte at dette var fundamentale utfordringer som det var nødvendig å starte en prosess for å håndtere. Lovarbeidet knyttet til Statistikklovutvalget kunne ikke forventes å være ferdigstilt før 2019. Ledelsens og styrets vurdering var at vi ikke kunne vente så lenge før nødvendige endringsprosesser ble igangsatt. Dette har løpende vært forankret med FIN.

Vår vurdering var også at vi kunne reversere noen av tiltakene dersom de skulle vise seg å ikke være i overensstemmelse med lovutvalget. Siden det ikke er oppsigelser, ville personene og kompetansen fortsatt finnes i SSB og kunne således omallokeres dersom det skulle bli behov for det. Opprinnelig skulle endringene i forskningsavdelingen være gjort unna på ett år, i god tid før lovutvalget skulle levere sin innstilling i desember 2017.

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.24
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Litt revidert versjon
Vedlegg: Tiltaksplan2.docx

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: søndag 5. november 2017 22.22
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Litt revidert versjon

Hei Amund,

Vedlagt følger en litt revidert versjon. Hovedforskjellen er at vi har fylt litt mer ut på noen av punktene.

Ha en fortsatt fin kveld,

Christine

Sent from my mobile device by DME

Tiltaksplan som presenteres for Finansministeren i møte onsdag 8. november

1. De planlagte endringene i forskningsavdelingen stilles i bero i påvente av arbeidet med ny statistikklov. SSB har behov for at de viktigste samfunnsaktørene har tillit til hvordan SSB innretter sin forskningsvirksomhet og at de får anledning til å bli hørt før vi tar endelig stilling til innretning av forskningsvirksomheten.
2. For å trygge arbeidet i TBU og for å kunne gi partene anledning til å kunne komme med innspill til SSBs forsknings- og statistikkproduksjon legges det opp til en/to nye samarbeidsfora:
  - En overbygning der SSB gjennomfører jevnlig møter med partene i arbeidslivet for å konsultere og diskutere problemstillinger og planer som SSB har.
  - Et rådgivende utvalg for lønnsstatistikken der flere av partene i arbeidslivet møter og diskuterer planer, utvikling og eventuelle utvidelser av lønns- og sysselsettingsstatistikkene
3. Styrke ressursbruken rundt makromiljøet i forskningsavdelingen, herunder umiddelbar styrking ved å omallokere ressurser internt, ved å gi plass til modellutviklerne ansatt av Finansdepartement samt vurdere eksterne ansettelser. Samlet betyr dette en styrking på minst 6 personer.
4. Gjennom å flytte lønnsstatistikken fra Kongsvinger til Oslo og samle lønn- og sysselsettingsstatistikk skal SSB levere bedre statistikk og analyser til TBU fremover. I overgangsfasen vil SSB sikre leveransene til partene gjennom at lønnsstatistikken for 2017, som danner grunnlaget for lønnsoppgjøret i 2018, fortsatt produseres i Kongsvingermiljøet.
5. Forskningsavdelingen styrker arbeidet med økonometrisk basert makroøkonomi, næringslivsproduktivitet og produktivitet i offentlig sektor og arbeidsmarked og innvandring. Innvandringens betydning for lønnsdannelse, produktivitet og offentlige finanser skal studeres. Vi skal trappe opp forskningen på integrering av innvandrere, for eksempel deres bruk av velferdstjenester, sysselsetting, kriminalitet og bostedssegregering.
- 6.
7. SSB samler nå et kompetansemiljø for det grønne skiftet i Kongsvinger. I den forbindelse vil SSB også styrke forskningen rundt det grønne skiftet gjennom tett samarbeid mellom statistikkavdelingene og forskningsavdelingen. Det er avtalt med Miljødirektoratet at SSB og direktoratet skal møtes jevnlig for å fange opp og løse de overgangsutfordringene som kan komme i en overgangsfase ved flytting av statistikk. I 2018 vil de som drifter utslippsregnskapet fortsatt ha utførende hovedansvar for

dette. SSB skal fortsette arbeidet med utslippsfremskrivninger i forskningsavdelingen i Oslo.

- 8. Det settes i gang tiltak for å bedre arbeidsmiljøet i forskningsavdelingen i samråd med de tillitsvalgte og tiltak for å bedre det faglige og relasjonelle samarbeidet med statistikkavdelingene.
- 9. SSB vil legge ut informasjon om pågående endringer i SSB på våre hjemmesider slik at samfunnsaktørene om de ønsker kan orientere seg om hva som skjer med SSB.

Vedlegg som utdyper og beskriver premissene for tiltakene

- 1. De planlagte endringene i forskningsavdelingen stilles i bero i påvente av arbeidet med ny statistikklov. SSB har behov for at de viktigste samfunnsaktørene har tillit til hvordan SSB innretter sin forskningsvirksomhet og at de får anledning til å bli hørt før vi tar endelig stilling til innretning av forskningsvirksomheten.

De 40 forskerne og 7 rådgiverne som er innplassert i forskningsavdelingen gis jobbtrygghet. Vi trenger å gi forskerne arbeidsro for å sikre leveransene til forskningsavdelingen og unngå tap av dyktige forskere. De 25 forskerne som ikke har blitt innplassert i forskningsavdelingen fortsetter sitt virke i forskningsavdelingen til ny prosess er avklart dersom de ikke ønsker å flytte på seg. Det må avklares juridisk hvordan denne prosessen best kan legges opp. Samtidig legges det til rette for at forskere frivillig kan flytte over til statistikkavdelingen.

En må forvente at de forskerne som velger å bli i forskningsavdelingen, men som ikke ble innplassert, blir utrygge og usikre på når deres permanente jobbsituasjon vil være avklart. I tillegg taper statistikkavdelingene arbeidskraft fra personer som skulle blitt overført. SSB er i en krevende situasjon hvor det er full trykk på å skape finansielt handlingsrom til moderniseringsprogrammet. Det å sette omstillingene i bero vil kunne få konsekvenser for dette handlingsrommet.

Det er viktig å unngå flere stopp i prosessen, og forutsetningen for å ta opp arbeidet med omorganisering er at det er tilstrekkelig modenhet hos viktige samfunnsaktører og at det gis føringer fra Finansdepartementet som gir SSB støtte i å kunne omorganisere og nedbemanne forskningsavdelingen. Det er samtidig svært viktig at prosessene ikke settes i bero for lenge, både av hensyn til de medarbeiderne som har usikkerhet for egen fremtid og av hensyn til å kunne gjennomføre overføringer av forskere til statistikkavdelingene.

Faren med å sette omstillingen av forskningsprosessen i bero er at SSBs ledelse taper autoritet og mister momentum i de andre viktige endringsprosessene i SSB. Det er derfor viktig at Finansdepartementet eksplisitt gir sin støtte til implementeringen av de andre endringsprosessene; endring av oppgaver mellom Oslo og Kongsvinger og moderniseringsprogrammet.

2. For å trygge arbeidet i TBU og for å kunne gi partene anledning til å kunne komme med innspill til SSBs forsknings- og statistikkproduksjon legges det opp til en/to nye samarbeidsfora:
  - En overbygning der SSB gjennomfører jevnlig møter med partene i arbeidslivet for å konsultere og diskutere problemstillinger og planer som SSB har.
  - Et rådgivende utvalg for lønnsstatistikken der flere av partene i arbeidslivet møter og diskuterer planer, utvikling og eventuelle utvidelser av lønns- og sysselsettingsstatistikkene

Denne ordningen kan eventuelt sees i sammenheng med forslag fra lovutvalget.

3. Styrke ressursbruken rundt makromiljøet i forskningsavdelingen, herunder umiddelbar styrking ved å omallokere ressurser internt, ved å gi plass til modellutviklerne ansatt av Finansdepartement samt vurdere eksterne ansettelser. Samlet betyr dette en styrking på minst 6 personer.
4. Gjennom å flytte lønnsstatistikken fra Kongsvinger til Oslo og samle lønn- og sysselsettingsstatistikk skal SSB levere bedre statistikk og analyser til TBU fremover. I overgangsfasen vil SSB sikre leveransene til partene gjennom at lønnsstatistikken for 2017, som danner grunnlaget for lønnsoppgjøret i 2018, fortsatt produseres i Kongsvingermiljøet.

Fra og med 2015 innførte vi en ny datakilde, a-ordningen, der SSB i samarbeid med Skattedirektoratet og NAV henter individbasert lønns- og sysselsettingsdata en gang per måned fra alle virksomheter i Norge. En målsetting er å lage en samlet lønns- og sysselsettingsstatistikk. Det er mer effektivt, og vi mener at kvaliteten på den samlede statistikken vil bli bedre når arbeidet samles på ett sted. Med fullt register over alle virksomheter og personer hver måned kan vi lage enda bedre, mer detaljert og hyppigere statistikk. Vi kan også lage flere og bedre analyser på dette området, bl.a. kan vi følge strømmene i arbeidsmarkedet bedre. I Oslo er det noen som tidligere har jobbet med lønnsstatistikk i Kongsvinger, og flere ansatte på Kongsvinger har formidlet at de følger oppgaven til Oslo når den flyttes. Vi er derfor helt trygge på at vi vil ha god nok kompetanse til å løse oppgaven.

5. Forskningsavdelingen styrker arbeidet med økonometrisk basert makroøkonomi, næringslivsproduktivitet og produktivitet i offentlig sektor og arbeidsmarked og innvandring. Innvandringens betydning for lønnsdannelse, produktivitet og offentlige finanser skal studeres. Vi skal trappe opp forskningen på integrering av innvandrere, for eksempel deres bruk av velferdstjenester, sysselsetting, kriminalitet og bostedssegregering.

LO har tatt til orde for at det makroøkonomiske miljøet styrkes og at det prioriteres økonometrisk forskning på næringslivsproduktivitet og produktivitet i offentlig sektor samt forskning på arbeidsmarkedet. Makroforskningen må fortsette å ta utgangspunkt i og være nært knyttet til nasjonalregnskapet. SSB har mye statistikk på innvandring, og dette vil også prioriteres fremover som et viktig forskningsområde. SSB har nå forløpsstatistikk på flere innvandrergupper som går over lang tid og kan følge skatt og inntekt på ulike landgrupper.

6. SSB samler nå et kompetansemiljø for det grønne skiftet i Kongsvinger. I den forbindelse vil SSB også styrke forskningen rundt det grønne skiftet gjennom tett samarbeid mellom statistikkavdelingene og forskningsavdelingen. Det er avtalt med Miljødirektoratet at SSB og direktoratet skal møtes jevnlig for å fange opp og løse de overgangsutfordringene som kan komme i en overgangsfase ved flytting av statistikk. I 2018 vil de som drifter utslippsregnskapet fortsatt ha utførende hovedansvar for dette. SSB skal fortsette å arbeide med utslippsfremskrivninger i forskningsavdelingen i Oslo.

Her må det vurderes hvordan vi kan ivareta behovene til Klima og miljødepartementet samtidig som modellene på miljøområdet knyttes tettere til SSBs statistikk. Det er en problemstilling knyttet til at mye av den forskningen som har vært på miljøfeltet har vært teoretisk og at simuleringene i liten grad har basert seg på SSBs eget tallmateriale. Mitt forslag vil være å si at vi styrker forskningen på det grønne skiftet nå og at vi bruker litt tid på å avklare grensedragningene mellom ulike instituttmiljøer i den prosessen vi nå skal inn i.

7. Det settes i gang tiltak for å bedre arbeidsmiljøet i forskningsavdelingen i samråd med de tillitsvalgte og tiltak for å bedre det faglige og relasjonelle samarbeidet med statistikkavdelingene.
8. SSB vil legge ut informasjon om pågående endringer i SSB på våre hjemmesider slik at samfunnsaktørene om de ønsker kan orientere seg om hva som skjer med SSB.

1 c

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.24
Til: Dokumentasjonscenteret
Emne: VS: Noen nye tiltak
Vedlegg: Tom 6.docx

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: søndag 5. november 2017 11.22
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Noen nye tiltak

Hei Amund,

Til samtalen vår i kveld følger noen nye tiltak,

Vennlig hilsen

Christine

Sent from my mobile device by DME

1c

Tilleggstiltak

Legge frem et forslag for styret om å opprette et fagetiske utvalg som rapporterer til styret. Denne ordningen kan eventuelt endres om arbeidet med lovutvalget gir andre føringer.

Alle spørsmål og faglige vurderinger rundt innvandringsregnskap delegeres til fagdirektøren som har ansvar for området.

Det settes i gang tiltak for å bedre arbeidsmiljøet i forskningsavdelingen i samråd med de tillitsvalgte.

1 d

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.25
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Utkast til tiltaksplan
Vedlegg: Tiltaksplan.docx

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: fredag 3. november 2017 15.27
Til: Holmsen, Amund
Emne: Utkast til tiltaksplan

Tiltaksplan som presenteres for Finansministeren i møte onsdag 8. november

1. De planlagte endringene i forskningsavdelingen stilles i bero i påvente av arbeidet med ny statistikklov. SSB har behov for at de viktigste samfunnsaktørene har tillit til hvordan SSB innretter sin forskningsvirksomhet og at de får anledning til å bli hørt før vi tar endelig stilling til innretning av forskningsvirksomheten.

De 40 forskerne og 8 rådgiverne som er innplassert i forskningsavdelingen gis jobbtrygghet. Det er juridisk svært tvilsomt om vi kan gå tilbake på dette, og vi trenger å gi forskerne arbeidsro for å sikre leveransene til forskningsavdelingen og unngå tap av dyktige forskere. De 25 forskerne som ikke har blitt innplassert i forskningsavdelingen fortsetter sitt virke i forskningsavdelingen til ny prosess er avklart. Det må avklares juridisk hvordan denne prosessen best kan legges opp. Samtidig legges det til rette for at forskere frivillig kan flytte over til statistikkavdelingen.

En må forvente at de forskerne som velger å bli i forskningsavdelingen, men som ikke ble innplassert, blir utrygge og ikke vil fullt ut klare å levere ift arbeidsplaner. I tillegg taper statistikkavdelingene arbeidskraft fra personer som skulle blitt overført. SSB er i en krevende situasjon hvor det er full trykk på å skape finansielt handlingsrom til moderniseringsprogrammet. Det å sette omstillingene i bero vil kunne få konsekvenser for dette handlingsrommet.

Det er viktig å unngå flere stopp i prosessen, og forutsetningen for å ta opp arbeidet med omorganisering er at det er tilstrekkelig modenhet hos viktige samfunnsaktører og at det gis føringer fra Finansdepartementet som gir SSB støtte i å kunne omorganisere og nedbemanne forskningsavdelingen. Det er samtidig svært viktig at prosessene ikke settes i bero for lenge, både av hensyn til de medarbeiderne som har usikkerhet for egen fremtid og av hensyn til å kunne gjennomføre overføringer av forskere til statistikkavdelingene.

Faren med å sette omstillingen av forskningsprosessen i bero er at SSBs ledelse taper autoritet og mister momentum i de andre viktige endringsprosessene i SSB. Det er derfor viktig at Finansdepartementet eksplisitt gir sin støtte til implementeringen av de andre endringsprosessene; endring av oppgaver mellom Oslo og Kongsvinger og moderniseringsprogrammet.

2. For å trygge arbeidet i TBU og for å kunne gi partene anledning til å kunne komme med innspill til SSBs forsknings- og statistikkproduksjon legges det opp til to nye samarbeidsfora:
  - En overbygning der SSB jevnlig møter partene i arbeidslivet for å konsultere og diskutere problemstillinger og planer som SSB har.
  - Et rådgivende utvalg for lønnsstatistikken der flere av partene i arbeidslivet møter som diskuterer planer, utvikling og eventuelle utvidelser av lønns- og sysselsettingsstatistikkene

Denne ordningen kan eventuelt sees i sammenheng med forslag fra lovutvalget.

3. Styrke ressursbruken rundt makromiljøet i forskningsavdelingen, herunder umiddelbar styrking ved å omallokere ressurser internt, ved å gi plass til modellutviklerne ansatt av Finansdepartement samt vurdere eksterne ansettelse. Samlet betyr dette en styrking på X personer.
4. Gjennom å flytte lønnsstatistikken fra Kongsvinger til Oslo og samle lønn- og sysselsettingsstatistikk skal SSB levere bedre statistikk og analyser til TBU fremover. I overgangsfasen vil SSB sikre leveransene til partene gjennom at lønnsstatistikken for 2017 produseres i Kongsvinger.

Fra og med 2015 innførte vi en ny datakilde, a-ordningen, der SSB i samarbeid med Skattedirektoratet og NAV henter individbasert lønns- og sysselsettingsdata en gang per måned fra alle virksomheter i Norge. En målsetting er å lage en samlet lønns- og sysselsettingsstatistikk. Det er mer effektivt, og vi mener at kvaliteten på den samlede statistikken vil bli bedre når arbeidet samles på ett sted. Med fullt register over alle virksomheter og personer hver måned kan vi lage enda bedre, mer detaljert og hyppigere statistikk. Vi kan også lage flere og bedre analyser på dette området, bl.a. kan vi følge strømmene i arbeidsmarkedet bedre. I Oslo er det noen som tidligere har jobbet med lønnsstatistikk i Kongsvinger, og flere ansatte på Kongsvinger har formidlet at de følger oppgaven til Oslo når den flyttes. Vi er derfor helt trygge på at vi vil ha god nok kompetanse til å løse oppgaven.

5. Forskningsavdelingen styrker forskningen på makroøkonomi og makroanalyser, næringslivsproduktivitet og produktivitet i offentlig sektor og arbeidsmarked og innvandring.

LO har tatt til orde for at det makroøkonomiske miljøet styrkes og at det prioriteres forskning på næringslivsproduktivitet og produktivitet i offentlig sektor samt forskning på arbeidsmarkedet. SSB har mye statistikk på innvandring, og dette vil også prioriteres fremover som et viktig forskningsområde.

SSB har nå forløpsstatistikk på flere innvandringsgrupper som går over lang tid og kan følge skatt og inntekt på ulike landgrupper.

6. SSB samler nå et kompetansemiljø for det grønne skiftet i Kongsvinger inkludert.... I den forbindelse vil SSB også styrke forskningen rundt det grønne skiftet gjennom tett samarbeid mellom statistikkavdelingene og forskningsavdelingen. Snow

Her må det vurderes hvordan vi kan ivareta behovene til Klima og miljødepartementet samtidig som modellene på miljøområdet knyttes tettere til SSBs statistikk. Det er en problemstilling knyttet til at mye av den forskningen som har vært på miljøfeltet har vært teoretisk og at simuleringene i liten grad har basert seg på SSBs eget tallmateriale. Mitt forslag vil være å si at vi styrker forskningen på det grønne skiftet nå og at vi bruker litt tid på å avklare grensedragningene mellom ulike instituttmiljøer i den prosessen vi nå skal inn i.

7. SSB vil legge ut informasjon om pågående endringer i SSB på våre hjemmesider slik at samfunnsaktørene om de ønsker kan orientere seg om hva som skjer med SSB.

1 e

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.25
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Forslag til formuleringer
Vedlegg: Tom 4.docx

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: onsdag 1. november 2017 20.28
Til: Scheel, Hans Henrik <Hans-Henrik.Scheel@fin.dep.no>; Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Forslag til formuleringer

Hei,

Tusen takk for at dere har vært så imøtekommende for at jeg kan komme med et slikt forslag. Mitt ønske er å gå ut så tidlig som mulig i morgen gitt at dere har fått tid til å legge dette frem for Finansministeren. Fint om dere kan gi meg en tilbakemelding om dette ivaretar de hensynene vi ønsker frem mot møtet neste onsdag.

Vennlig hilsen

Christine

Sent from my mobile device by DME

1e

Planlagte endringer i forskningsavdelingen stilles i bero

Jeg har i dag bestemt at de planlagte endringene i forskningsavdelingen stilles i bero i påvente av arbeidet med ny statistikklov. Når jeg velger dette er det fordi SSB har behov for at de viktigste samfunnsaktørene har tillit til hvordan SSB innretter sin forskningsvirksomhet og at de får anledning til å bli hørt før vi tar endelig stilling til innretning av forskningsvirksomheten.

I det planlagte møtet med Siv Jensen neste uke vil jeg redegjøre nærmere for detaljene i denne utsettelsen i tillegg å legge frem ytterligere tiltak for å skape ro og tillit. Disse tiltakene vil også omfatte hvordan SSB i den nærmeste tiden kan skape trygghet rundt de viktigste leveransene til departementene og partene i arbeidslivet.

18

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.26
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: møte med KLD og Miljødirektoratet

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: mandag 25. september 2017 15.45
Til: Holmsen, Amund
Emne: møte med KLD og Miljødirektoratet

Hei Amund,

Som jeg orienterte deg i dag så skal vi ha møte med KLD og Miljødirektoratet. Møtet skal være på onsdag fra 10 til 11. Siden møtet også involverer departementet er det fint om dere vurderer om dere ønsker å tiltre møtet,

Christine

Forslag til dagsorden:

1. Introduksjon v/ departementsråd Tom Rådahl, KLD
2. Orientering om behov for utslippsstatistikk og framskrivninger de kommende årene v/Miljødirektoratet og KLD
3. Orientering om status for eventuell flytting av energi- og miljøstatistikk og mulige konsekvenser av dette v/SSB
4. Videre planer for klima- og miljøforskning og særlig modellapparatet v/SSB
5. Diskusjon om konsekvenser og hvordan gode leveranser kan sikres i overgangsperioden og på lengre sikt

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.26
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Brev
Vedlegg: Vedrørende planlagt omorganisering i SSB.pdf (L)(492692).pdf

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: onsdag 28. juni 2017 13.13
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Brev

Hei Amund,

Som du ser er det stilet til meg med kopi til FIN og Arbeidsdepartementet. Jeg velger da ikke å svare på brevet med mindre jeg hører noe mer fra deg.

Fortsatt god ferie,

Christine

Sent from DME

1g

Administrerende direktør Christine Meyer
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Deres ref.

Var ref.
17/1544-1 /ROBJ

Dato:
Oslo, 23.06.2017

Vedr. planlagt omorganisering i SSB

På vegne av våre organisasjoner formidler vi med dette vår bekymring knyttet til leveranse av lønnsstatistikken i forbindelse med den planlagte omlokalisering av Seksjon for inntekts og lønnsstatistikk fra Kongsvinger til Oslo.

A-ordningen gir fortsatt spesielle utfordringer med hensyn til produksjon av lønnsstatistikk av høy kvalitet, som vi er avhengige av i tariffsammenheng. I en slik prosess kan det være fare for at det skjer tap av viktig kompetanse i overgangsfasen. At en slik fase sammenfaller med første gangs leveranse av A-ordningsdata til et hovedoppgjør, bekymrer partene.

Både for selve produksjonen av lønnsstatistikk, leveringsforpliktelsene til Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene og til partene direkte, er tidsplanen stram fram til forhandlingene i 2018.

I vårt arbeid er det behov for den allmenne lønnsstatistiske ekspertise SSB har, men også kjennskap til næringsspesifikke forhold og nødvendig erfaring for å tolke og bruke statistikken på en slik måte at uenighet mellom partene unngås. Overgangen til A-ordningen preger dertil fortsatt arbeidet i Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene. Blant annet gjenstår utfordringer med å bruke den nye kilden til analyseformål.

1g

Partene sluttet i Holden III-utvalget opp om frontfagsmodellen som en viktig bærebjelke i lønnsdannelsen i Norge. En forutsetning for denne modellen er at lønnsstatistikk og analyser av den holder høy kvalitet og aktualitet. For partene er det derfor svært viktig at SSBs rolle som premissleverandør for en vellykket lønnsdannelse ivaretas på en tilfredsstillende måte også fremover.

Vennlig hilsen

Landsorganisasjonen i Norge
Sjeføkonom Roger Bjørnstad (sign.)

Næringslivets Hovedorganisasjon
Fagdirektor Torill Lodemel (sign.)

Unio
Sjeføkonom Erik Orskaug (sign.)

YS
Sjeføkonom Helle Stensbak (sign.)

Akademikerne
Strategisk rådgiver Svein Sjølie (sign.)

Kopi: Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie, Finansminister Siv Jensen

1h

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.27
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: etter avtale
Vedlegg: Notat om modellene april 2017 v2 (2).docx

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: tirsdag 25. april 2017 20.11
Til: Holmsen, Amund
Emne: etter avtale

Hei Amund,

Her kommer et notat som Kjetil har skrevet i forbindelse med vurderinger av hvor modellene skal ligge i fremtiden, dvs. i forskning- eller i statistikkavdelingene, og hvilke modeller SSB bør fortsette med og hvilke som kan vurderes å legges ned. Jeg må understreke at dette er et internt notat som ikke har vært behandlet i organisasjonen (verken i direktørmøtet eller med de ansatte), men at vi som jeg fortalte deg har behov for en avklaring fra dere for å vite hva vi kan gå videre med. De tentative planene om å bygge et kompetansemiljø på inntekt og lønn i Oslo er heller ikke er forankret i organisasjonen enda. Jeg må derfor be deg behandle notatet og dets konklusjoner ytterst forsiktig, og det er viktig at ikke konklusjonene når noen av våre medarbeidere i SSB før vi har fått orientert dem om dette.

Det som haster mest er å få en avklaring på hvorvidt det er greit at vi flytter Lotte og Mozart til et nytt kompetansemiljø i Oslo i en statistikkavdelingen. Dernest ønsker vi å ha en diskusjon med dere om fremtiden til DEMEC og SNOW, men dette er sikkert lurt å ta i et eget møte. Fint om du kan melde tilbake til meg når du tror dere kan ha en avklaring på det første punktet og når det passer med et møte på det andre punktet.

Vennlig hilsen

Christine

Christine Meyer
Administrerende direktør
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep 0033 Oslo
Tlf. +47 952 05 699
www.ssb.no | christine.meyer@ssb.no

1h

«Modeller» i SSB – overordnede vurderinger og konklusjoner

Bakgrunn

På forskningsavdelingen omtales ofte metoden bak noen av våre beregninger eller analyser som «modeller». Forskningsavdelingens ledelse (AM) gjennomførte en modellgjennomgang i 2015, jf. oppsummeringsnotat fra arbeidet, og det fremgår derfra at det på ingen måte er klart hvordan vi skal avgrense «modeller» fra andre metoder som benyttes hyppig. Det fremgår også at det er store forskjeller mellom de over 20 navngitte modellene som omtales i oppsummeringsnotatet.

De fleste modellene benyttes i hovedsak til framskrivninger og andre ekstrapoleringer. Som for alle typer av analyser og beregninger på avdelingen, inkl. de som publiseres i internasjonale tidsskrifter, varierer den eksterne interessen og brukerbehovet mye. Men det er hevet over enhver tvil at noen av analysene og beregningene fra noen av modellene er særdeles viktige --- for forvaltningen, for grunnleggende norske institusjoner og for det offentlige ordskiftet. At mange av disse analysene og beregningene dekker fundamentale samfunnsbehov er et grunnleggende premiss for drøftingene som gjøres i dette notatet.

I arbeidet med forskningsstrategi og omorganisering på forskningsavdelingen, herunder stillingsplaner, kommer spørsmålet opp om hvilke modeller vi skal ha og hvordan arbeidet med dem skal organiseres. Dette drøftes under, og det forutsettes at leseren er kjent med oppsummeringsnotatet fra AMs modellgjennomgang i 2015.

Premisser

I prinsippnotatet fra administrerende direktør, og som fikk styrets tilslutning i april 2017, legges det til grunn at hovedoppgavene på forskningsavdelingen er tredelt,

Samfunnsoppdraget for forskningsavdelingen i SSB kan derfor sammenfattes som at forskningen skal ivareta alle de tre oppgavene: i) tilbakevirkning til statistikken, ii) forskningsbaserte analyser og utredninger for forvaltning og andre samfunnsaktører og iii) anvendt og empirisk forskning publisert i internasjonale fagtidsskrifter på høyt nivå. Både forskningen, analysene og utredningene skal være relevante for den norske samfunnsutviklingen. Disse tre oppgavene i samfunnsoppdraget utgjør et hele og vil ved god gjennomføring gjensidig forsterke hverandre og gjøre at SSB som statistikkbyrå står mye sterkere i hele kunnskapskjeden.

SSBs hovedoppgave er å produsere statistikk, og det er åpenbart at mye av det som tradisjonelt har vært omtalt som modellarbeid på forskningsavdelingen ikke kan betraktes som statistikk. Det er også klart at mye (ikke alt) av det som omtales som modellarbeid heller ikke kan betraktes som forskning i snever forstand, da definert som analyser publisert i anerkjente internasjonale fagtidsskrifter. Dette modellarbeidet må derfor falle i en tredje kategori, dvs. forskningsbaserte analyser og utredninger for forvaltning og andre samfunnsaktører.

Det er et premiss i prinsippnotatet at forskningsavdelingen skal benytte ulike empiriske metoder, inkludert økonomiske modeller og større økonomiske modeller, samt at SSB som en empirisk institusjon må påse at alle våre analyser har solid empirisk fundament basert på anerkjente kvantitative metoder.

Prinsipielle vurderinger

SSBs hovedgjøft er produksjon av statistikk. Statistikk har verdi fordi den er og oppfattes som etterrettelig, pålitelig og uavhengig. Statistikk som produseres med svakt datagrunnlag, svake eller udokumenterte metoder eller som ikke er faglig eller samfunnsmessig relevant, svekker tilliten og verdien av vår statistikk. Dette svekker åpenbart verdien av den statistikken som lider av slike svakheter, men det bidrar antakelig også til svekket tillit til alle våre produkter, også de som ikke lider av slike svakheter. Motsatt vil SSBs generelt gode omdømme kunne innebære at det er vanskelig for oss å formidle at en spesifikk leveranse har langt lavere kvalitet – i en eller annen forstand - enn våre

typiske leveranser, og det er klart at en *for* stor tro på påliteligheten til noen leveranser kan innebære store samfunnsøkonomiske kostnader (man tar ikke tilstrekkelig hensyn til usikkerheten når man treffer beslutninger).

Framskrivninger og andre ekstrapoleringer (langt) utenfor tilgjengelige datapunkter, slik som befolkningsframskrivninger til 2100, vil normalt gi tall av en kvalitativt annen karakter enn våre statistikker og mange av våre empiriske analyser på eksisterende data. Uavhengig av metodekvalitet vil slike ekstrapoleringer *måtte* vise seg å bomme på den faktiske utviklingen, noe som kan svekke tilliten til våre ordentlige statistikker. Det er derfor et viktig spørsmål i hvilken grad vi i SSB skal involvere oss i leveranser av framskrivninger/ekstrapoleringer, og i mange andre land bidrar det sentrale statistikkbyrået ikke til slike framskrivninger/ekstrapoleringer.

Argumentene knyttet til pålitelighet og tillit trekker således i retning av at vi ikke påtar oss slike oppgaver i SSB, og dermed søker å overlate slike viktige samfunnsoppgaver til andre institusjoner. Noen forhold taler imidlertid for at SSB likevel skal påta seg slike oppgaver:

- Konfidensialitetshensyn/personvernshensyn (lov) tilsier at det bare er vi som kan/bør ha tilgang til dataene som kreves, eller at det vil være uforholdsmessig kostbart (i vid forstand) for andre å gjøre det.
- Andre kan gjøre det, men nærheten til statistikken og positive effekter på den aktuelle statistikkens kvalitet (eller på andre statistikker) oppveier klart konsekvensene av mulig tillitstap (til andre statistikker).
- Vi har hatt slike oppgaver i mange år, og sentrale samfunnsaktører utenfor SSB har stor tillit til arbeidet vi gjør med mange slike framskrivninger/ekstrapoleringer.

Det er nok liten tvil om at forskningsavdelingen i SSB i dag besitter en kompetanse på slike oppgaver, noe som knytter seg til vår nærhet til og kunnskaper om data. Dette innebærer at vi oftest vil kunne utføre hver enkelt slike beregning/modell billigere enn de fleste andre.¹ Men det er ikke et tilstrekkelig argument for at kostanden for samfunnet er lavere ved at vi gjør det enn at andre gjør det, og det er særlig viktig å vurdere mer overordnede kostnader knyttet til at tilliten til statistikkene våre kan svekkes (og slik tillit kan det bli vanskeligere, og dermed viktigere, å vokte over i framtiden), samt at SSBs store tillit medfører at brukere har *for* stor tro på at framskrivningene treffer en framtidig utvikling fordi det er statistikkprodusenten SSB som har levert dem.

Konklusjoner om hvilke modeller vi skal ha i SSB

Ut fra disse overordnede momentene er det ikke enkelt å gjøre konkrete vurderinger av hvilke analyser og beregningsoppdrag vi skal og ikke skal påta oss, langt mindre å treffe beslutninger om hvilke modeller vi skal og ikke skal utvikle og benytte. Men vurderingen er at våre hovedmodeller her faller i litt ulike kategorier.

En kategori modeller kan bare vi ha (uten helt urimelige kostnader, inkludert tidsforsinkelser) på grunn av personvernshensyn (som det er gode reelle grunner bak, og som var sentrale i utformingen av dagens lovverk). Dette handler om modeller som krever ferske data på personnivå, dvs. Lotte-skatt (/AS), og Mosart. Under dagens produksjonsoppsett inkluderer dette også befolkningsframskrivningene. Kwarts faller også i en slik kategori, men da som følge av ferske data (der mye av grunnlaget er konfidensielt på foretaksnivå eller markedssensitivt) og i tillegg enda større og klarere synergier med statistikken (nasjonalregnskap).

For en annen kategori modeller er konfidensialitetshensyn neppe et like tungtveiende argument. Datagrunnlaget til Demec, og iallfall Snow, ville det nok på noe sikt være mulig å tilrettelegge uten betydelig høyere kostnader for eksterne institusjoner. Demec og Snow (og MSG, men den er nedlagt) skiller seg også ut ved at de er numeriske modeller med langt svakere empirisk forankring i norske

¹ Vi skal også huske at SSBs uavhengighet og gode omdømme i seg selv kan være en grunn til at brukere ønsker at nettopp vi tar slike oppdrag, mens det jo nettopp er «smitte» av pålitelighet fra statistikken til framskrivningene som er utgangspunktet for at vi bør være tilbakeholdne med å påta oss slike oppgaver.

data (generelt er disse modellene kalibrert, ikke estimert, selv om skillet i praksis kan være uklart) enn de andre ovennevnte modellene, herunder at strukturen som pålegges bestemmer mye av resultatene (jf. prinsippnotatets avgrensning mot teoretisk forskning²). Det pågår også et arbeid i Finansdepartementet rundt oppbygging av strukturelle og semi-strukturelle makromodeller som skal benyttes i analyser av finanspolitikk, og dette vil kunne påvirke hvordan Finansdepartementet skulle ønske å utforme finansieringen av Snow og Demec framover. Andre modeller baserer seg ikke på data fra SSB (eller på data som finnes på ssb.no) og kunne av den grunn like gjerne ligget i en annen institusjon.

En stor vektlegging av hensynet til mulig tillitstap for statistikken til SSB som følge av at vi leverer ekstrapoleringer, vil da tilsi at vi kun beholder Kvarts, Lotte-skatt (inkl. AS), befolkningsframskrivningene og Mosart som regulære modeller i SSB, samt at vi er restriktive med å påta oss framskrivningsoppdrag med eller relatert til disse modellene (som for eksempel Lærermod, Admod, etc.) med mindre oppdraget har en helt klar overvekt av dokumentasjon og analyser av empiriske mønstre (med anerkjente kvantitative metoder) på historiske data. Når befolkningsframskrivningene ligger på ssb.no, vil andre relativt enkelt kunne sette opp og drifte modeller som i hovedsak bygger på befolkningsframskrivningene, slik som Lærermod.

På denne bakgrunn anbefales det at vi framover kun har varianter av Kvarts, Lotte-skatt/as, befolkningsframskrivningene og Mosart som regulære modeller i SSB.

Forskning og utredning fra forskningsavdelingen bygger i de aller fleste tilfeller på at metoden velges på bakgrunn av den konkrete problemstillingen for hver enkelt analyse. Her må kravene til faglig godt metodevalg være høye og bygge på internasjonal forskning, enten metoden som velges i hovedsak basere seg på økonometri eller (større) modeller med solid empirisk forankring. Dette innebærer at andre modeller (enn de nevnt over) med solid empirisk fundament og som bygger direkte på veldokumenterte empiriske mønstre, også må kunne benyttes når de anses best egnet til å belyse den konkrete problemstillingen. Men dette impliserer at slike modeller må være enkle og ikke oppdateres eller vedlikeholdes utenfor prosjektet, og generelt skal vi, som del av en statistikkprodusent, være tilbakeholdne med å begi oss inn i beregninger som krever ekstrapoleringer langt utenfor tilgjengelige datapunkter.

Videre bør vi gå i dialog med oppdragsgivere og samarbeidspartnere for å fase ut andre modeller fra SSB, dette inkluderer Snow og Demec, samt de andre modellene som kan ligge i andre institusjoner eller avvikles.

Organisering av modellene

For de modellene vi skal ha i SSB, er det et spørsmål om hvor den enkelte modell skal ligge: på forskningsavdelingen eller på statistikkavdelingen.

Tillitshensynene kan tale for størst mulig avstand fra statistikken til modellene, og dermed også for at de legges (i en egen gruppe) på forskningsavdelingen. Men det er ikke klart hvor sterkt dette argumentet er, da det er rimelig å tro at utenforstående (og dermed deres tillit) ikke vil se eller anerkjenne betydningen av akkurat hvor modellen organisatorisk ligger i SSB – det vil utad uansett

² Prinsippnotatet er tydelig på at avdelingens forskning og analyse skal være empirisk, og ikke teoretisk. Akkurat hvor grensene går her kan være vanskeligere å angi, men hvis dette skal ha en reell betydning ut over dagens avgrensning av avdelingen, vil det i utgangspunktet eksempelvis innebære at forskningsavdelingen i framtiden ikke skal vektlegge ren teorikompetanse eller ren kompetanse i numeriske metoder/modeller. I praksis vil det innebære en viss forskjell ift. dagens aktiviteter om vi forsøker å skille mellom estimerte og kalibrerte modeller, der kalibrerte modeller defineres utenfor SSBs område fordi de ikke er tilstrekkelig empirisk forankret eller ikke er bygget på anerkjente kvantitative metoder anvendt på norske data. Resultatene fra kalibrerte modeller vil ofte også i større grad enn estimerte modeller være styrt av teori/struktur, det vil oftest sågar være intensjonen, og argumentene om at vi skal overlate teori til andre kan da også tale mot at vi skal ha slike modeller. Selv om dette skillet mellom kalibrerte og estimerte modeller er klart i mange tilfeller, finnes det også modeller i grenseland, der for eksempel noen parametere er estimert med anerkjente metoder på norske data og andre ikke er det.

lh

framstå som om arbeidet er utført av SSB. Man kan imidlertid anføre at det ville kunne tenkes å bli fristende for en statistikkseksjon å skule til resultatene i tidligere framskrivninger hvis man må ta vanskelige skjønsmessige vurderinger ved produksjon av statistikken, eller iallfall at man kan bli beskylt for det. Men i slike situasjoner der man er i stor tvil og må gjøre en vanskelig skjønsmessig vurdering, er det ikke åpenbart at det er negativt å skule til resultater fra en modell som bygger på godt dokumenterte historiske mønstre og veloverveid struktur.

Argumenter rundt nærhet til data, trekker antakelig i retning av at modellene ligger på statistikkavdelingen. Da vil også variabeldefinisjoner og dataflyt kunne samkjøres bedre med statistikkproduksjonen, noe som kanskje vil kunne gi enda større effektivitetsgevinster gjennom moderniseringsprogrammet. Hvis modellene plasseres på forskningsavdelingen, vil imidlertid dette hensynet kunne kompenseres ved enda tettere kontakt mellom forskning og statistikk, noe som uansett er et mål framover.

Det finnes argumenter for at modellene vil kunne forringes gjennom svakere faglig oppdatering og tilknytning til internasjonal forskning, dersom de ikke er tett på eller en del av forskningen. Dette kan arte seg på ulike måter, for eksempel ved mindre bruk av modellene på noe andre eller nye problemstillinger eller større avstand til den internasjonale utviklingen på feltet. Da vil metodene som benyttes kunne utvikles for lite eller forskningen rundt modellen (forutsetninger, utvidelser, forenklinger, teoriendringer) reduseres. Forskningstilknytning kan også være viktig for hvordan resultatene fra modellene tolkes og brukes, og for i hvilken grad forskningen er aktiv i å utforme argumenter og alternativer som utfordrer modellarbeidet. I forlengelsen av dette kan man argumentere for at personer som jevnlig publiserer internasjonalt er best egnet til å drive modellarbeidet, fordi de opparbeider seg kunnskaper om fag og metode, og ikke minst kritisk distanse, som er viktig for et forskningsbasert modellarbeid. Hvis vi la en modell på statistikkavdelingen, ville det være avgjørende å påse at samspillet med forskning forble sterkt gjennom klar plassering av ansvaret for modellen hos en forskningsgruppe. Slike tettere bånd mellom forskning og statistikk er uansett et klart mål med forskningsstrategien og omorganiseringen.

Det kreves meget høy kompetansen for å levere godt på modellene. I tillegg til gode tekniske ferdigheter og inngående kjennskap til SSBs data, kreves gode analytiske evner, faglig trygghet og oversikt, og evne til å forstå hvordan leveransene spiller inn i offentligheten. Det siste stiller store krav til formidlingsevne. På de fleste av modellene med regulære leveranser inngår det også flere medarbeidere, samt klare og kritiske leveringsfrister, og kompetanse i å organisere og lede arbeidet er således svært viktig. Man kunne tenke seg at det var bedre tilgang på denne typen kompetanse på forskningsavdelingen. På den annen side er tradisjonelle forskningsprosjekter ofte organisert rundt en enkeltpersons spesialkompetanse og preges av leveranser der høy kvalitet kan trumfer levering innen en frist, mens på statistikkavdelingene har arbeidet med mange leveranser ofte en mer institusjonell forankring (ikke like avhengig av enkeltpersoners spesialkompetanse) og med nærmest absolutte krav til levering innen gitte frister. Slike argumenter kan derfor slå ut ulikt for ulike modeller. For noen av de modelleveransene forskningsavdelingen har i dag, er rettidig levering virksomhetskritisk, mens andre likner mer på tradisjonelle forskningsprosjekter (inkl. at målet er internasjonal publisering).

For noen av våre modelleveranser er det i dag en stor utfordring at leveranser er helt avhengig av enkeltpersoner. Leveringsforpliktelsene, derimot, påligger SSB som institusjon. For noen kontrakter er ikke leveringene tydelig spesifisert og fristene fleksible, og da kan vi leve med noen grad av personavhengighet. Andre leveranser er imidlertid virksomhetskritiske, og leveranser med lav kvalitet eller for sent er rett og slett ikke til å leve med. For slike leveranser er vi nødt til å sikre oss tilstrekkelig bemanning (og finansiering), samt - og det er i mange tilfeller vel så viktig - tydelige og realistiske leveringsforpliktelser. For denne typen leveranser er det også påkrevd å skille utvikling fra drift og regulære leveranser. Vi er også nødt til å sikre solid dokumentasjon av metoder og arbeidsmåter, samt unngå så stor grad av spesialisering (mellom medarbeiderne) at det bare er én person som kan levere hvert nødvendige element.³ Dette vil innebære at modellen må forenkles mest

³ Dette er en ganske annen måte å formulere kompetanse på enn man har i forskerstillinger på universitetene, der høy grad av tematisk eller metodisk spesialisering ofte har vært idealet. For SSB vil så høy grad av

12

mulig. For slike modeller er det da mindre klart at arbeidet er bedre tjent med å organiseres under forskningsavdelingen enn under en statistikkavdeling.

Man kan tenke seg gode synergier fra modellarbeidet til forskning (i snever forstand), eksempelvis ved at modellarbeidet bidrar til å orientere forskningen mot mer sentrale og politikkrelevante problemstillinger på liknende måte som annen anvendt forskning for forvaltningen eller forskningsrådet. Og som omtalt over, kan man selvsagt også tenke seg viktig overføringsverdi fra forskning (i snever forstand) til modellarbeidet. Fra et overordnet SSB-synspunkt må vi også være opptatt av synergier fra modellarbeidet til statistikkarbeidet.

Modellarbeidet kan bidra til å sette statistikkene i et videre perspektiv, og dermed bidra til å vise hvordan statistikkene kan brukes som beslutningsgrunnlag i politiske prosesser. Dette kan også tydeliggjøre svakheter i statistikkene, samt få fram hvilke samfunnsområder som er svakere belyst gjennom eksisterende statistikker, og dermed bidra til å tydeliggjøre hvor behovene for utvikling av nye statistikker er særlig store. Modellarbeidet vil også kunne synliggjøre betydningen av analyse i statistikkavdelingen og dermed styrke satsingen på mer analyse i tråd med SSBs overordnede strategi. Spørreundersøkelser av medarbeidere som har sluttet i SSB de siste årene, tyder på at mange føler de ikke får nok utfordringer, og således vil mer analyse og modellarbeid i statistikkavdelingene kunne bidra til å beholde dyktige medarbeidere, og nok også til å rekruttere og motivere medarbeidere med høy utdanning og en analytisk innretning. Dette vil være viktig for å lykkes med moderniseringsprogrammet. Når statistikkavdelingene kommer tettere på modeller, kan det også tenkes at mulighetene som ligger i å benytte modeller blir klarere, eksempelvis ved mer bruk av «nowcastingmodeller» for å publisere foreløpige statistikker raskere.

I forbindelse med arbeidet med å bygge solide kompetansemiljøer på Kongsvinger og i Oslo, herunder omorganiseringene som er i gang på de nye avdelingene 300 og 400, er en av planene å bygge et slagkraftig kompetansemiljø innenfor inntekt, lønn, skatt, arbeidsmarked og pensjoner i Oslo. Modellene Lotte-skatt og Mosart vil kunne inngå som en del av planene med å konsolidere SSBs arbeide på dette området både organisatorisk og lokaliseringsmessig. Lotte-AS er knyttet sammen med Lotte-skatt, og også med Inntektsstatistikk for næringsdrivende/IFN (som nå er på Kongsvinger, men som planlegges flyttet til Oslo) og Inntektsstatistikk for selskaper IFS (som er på Kongsvinger og er tenkt å forbli der). Det er ikke aktuelt å flytte Lotte-AS til Kongsvinger, og spørsmålet er derfor om den bør ligge sammen med Lotte-skatt hvis den flyttes til dette kompetansemiljøet eller uansett forbli på forskningsavdelingen. Befolknings- og innvandrersstatistikken skal etter planen inngå i et kompetansemiljø på Kongsvinger, og dette momentet taler derfor for at befolkningsframskrivningene forblir på forskningsavdelingen. Det foreligger ikke konkrete planer om å omorganisere arbeidet med nasjonalregnskapet.

Konklusjoner om organisering av modellene vi skal ha

Det er på denne bakgrunn ikke enkelt å konkludere med hvor i SSB vi skal legge hver spesifikke modell. For alle modellene er det gode argumenter for flere løsninger, og det er uansett avgjørende at modellarbeidet foregår med klart ansvar og tette bånd mellom både forskning og statistikk.

Igjen er vurderingen at våre hovedmodeller faller i litt ulike kategorier. Kwarts skiller seg ut ved å være både solid empirisk forankret (kvantitativ metode) og forholdsvis strukturtung (makroteori). Her er også en del forskning (i snever forstand) rundt modellen, selv om potensialet, særlig knyttet til heterogenitet, bør være svært stort for oss i SSB. Det knytter seg også forskning (i snever forstand) til Lotte-skatt/as, befolkningsframskrivningene og Mosart (igjen er potensialet stort). Disse modellene har lite struktur, men er svært datatunge og benytter rike mikrodata. Det knytter seg likevel en god del

---

spesialisering imidlertid være hemmende for muligheten til å gi tilbakespill på tvers av statistikker, til å samarbeide på tvers av forskningsgrupper, til å ha tilstrekkelig høy leveringssikkerhet (backup) på viktige leveranser eller til å snu seg etter nye prioriteringer fra ledelsen eller endringer i eksternfinansieringen. På leveranser der levering innen gitte frister er svært viktig, er det også avgjørende at spesialiseringen ikke er så stor at det blir urimelig kostbart med backup. Det ligger i dette at omfanget eller sågar kvaliteten i analysene vil kunne måtte bli hemmet av slik manglende spesialisering.

teoretiske avveininger til utviklingen og tolkningene, noe som taler for svært nære bånd til forskningen også for disse modellene. For Lotte-skatt kommer behovet for faglig rådgøring opp med ganske korte frister, og da vil nærheten til forskning (både formelt og fysisk) kunne være særlig viktig. Leveranser innenfor befolkningsframskrivningene og Mosart er stort sett mer langsiktige, men her kreves det også solid analytisk og faglig kompetanse.

Kvarts, Lotte-skatt (as) og befolkningsframskrivningene har regulære leveranser, selv om de også benyttes noe i mer tradisjonelle prosjekter. Mosart har mer hatt prosjektleveranser. Forskning og utredning fra forskningsavdelingen bygger i de aller fleste tilfeller på at metoden velges på bakgrunn av den konkrete problemstillingen for hvert enkelt prosjekt. Kravene til faglig godt metodevalg og dokumentasjon må være basert på standarden i internasjonal forskning, også om et prosjekt benytter modeller. Dette innebærer at andre modeller enn de ovennevnte (gitt at de har solid empirisk fundament og bygger direkte på veldokumenterte empiriske mønstre) også må kunne utvikles når de anses best egnet til å belyse den konkrete problemstillingen. Men dette impliserer at slike modeller må være forskningsbaserte, enkle og ikke oppdateres eller vedlikeholdes utenfor prosjektet, og generelt skal vi, som del av en statistikkprodusent, være tilbakeholdne med å begi oss inn i beregninger som krever ekstrapoleringer langt utenfor tilgjengelige datapunkter.

Vi har også noe etterspørsel etter modellberegninger som benytter resultater fra for eksempel befolkningsframskrivningene tungt, slik som for eksempel Lærermø. Dette er modeller som har lite struktur, og i slikt arbeid vil det også være fordelaktig med tungt samarbeid og involvering fra statistikkavdelingene. Dette er for øvrig en kategori modellarbeid som vi bør være restriktive med å påta oss (ekstrapolering langt utenfor tilgjengelige datapunkter), og der ekstern finansiering med overvekt av solid empirisk dokumentasjon av historiske mønstre må være en absolutt forutsetning. I tillegg bør denne kategorien modeller også organiseres som andre forskningsprosjekter, dvs. på prosjektbasis.

Konklusjonen er at iallfall varianter av modellene Kvarts og befolkningsframskrivningene bør ligge på forskningsavdelingen, men det er et absolutt krav med tette bånd til statistikkavdelingene og enda større involvering fra statistikkseksjonene enn i dag i det regulære arbeidet. Modellene Lotte-skatt og Mosart kan særlig være med i oppbyggingen av et sterkt kompetansemiljø rundt inntekt og lønn i Oslo, og disse foreslås organisert i den seksjonen (det foreslås at også Lotte-AS blir med sammen med Lotte-skatt, men her er argumentene svakere). Igjen er det imidlertid helt påkrevd med tette bånd til forskningsavdelingen, med spesifikke forpliktelser og fortrinnsvis også fysisk nærhet i bygget i Oslo til dedikerte forskere på forskningsavdelingen. Dersom det viser seg at det ikke blir noe av planene om et kompetansemiljø rundt inntekt og lønn i Oslo, bør disse modellene forbli i forskningsavdelingen.

1i

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.27
Til: Dokumentasjonsenteret
Emne: VS: Kommentarer til "Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB"
Vedlegg: 251520.pdf

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: onsdag 5. april 2017 17.26
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Fwd: Kommentarer til "Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB"

Hei Amund,

Vedlagt er brevet fra NHO og LO som tilbakemelding på prinsippene. Dette blir omtalt i DN og Finansavisen i morgen,

Christine

Sent from my mobile device by DME

From: "Jeanette Grendal Østling" <jeanette.ostling@lo.no>
Sent: 30. mar. 2017 13.20
To: "Meyer, Christine" <Christine.Meyer@ssb.no>
Subject: Kommentarer til "Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB"

Se vedlagte saksdokumenter.

1 i

Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
Kongens gate 6
0033 OSLO

Att: Christine Meyer

Deres ref.

Var ref.
17/915-1 064 ROBJ

Dato:
Oslo, 30.03.2017

Kommentarer til "Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB"

LO og NHOs økonomer har blitt invitert til å kommentere notatet om "Overordnede prinsipper for organiseringen av forskningen i SSB".

Vi har tidligere uttrykt vår bekymring for at Bye-utvalgets rapport ga et for dårlig grunnlag for å diskutere omorganiseringen av SSBs forskningsavdeling. Rapporten var ubalansert og tok ikke hensyn til forskningsavdelingens sentrale rolle som premissleverandør for praktisk makroøkonomisk planlegging og politikk, herunder inn mot det inntektspolitiske samarbeidet.

Vi ble dessverre heller ikke beroliget av at du i media uttrykte liten forståelse for vår bekymring. Derfor setter vi pris på at prinsippnotatet, slik vi leser det, tydelig avviser Bye-rapportens forslag om å danne en liten eliteforskningsavdeling, som skulle ha internasjonal publisering som viktigste formål og ansettelsesgrunnlag.

Videre bifaller vi at prinsippnotatet klargjør at SSBs analyser også i fremtiden skal bygge på empirisk basert forskning og modeller med relevans for Norge. Dette forstår vi som at det nå ikke er aktuelt å gå videre med Bye-utvalgets forslag om å erstatte SSBs nåværende empirisk baserte modellportefølje med rene, teoridrevne DSGE-modeller. I utkastet til prinsippnotat heter det blant annet at "mer teoretisk forskning vil i all hovedsak falle utenfor det vi skal drive med". Vi støtter dette. Forskning publisert i anerkjente internasjonale tidsskrifter, blant annet av SSBs egne forskere, forkaster DSGE-modellenes empiriske relevans.

Vi stiller oss imidlertid fortsatt undrende til det som står i prinsippnotatet om bakgrunnen for en omorganisering av forskningsavdelingen. Særlig vil vi påpeke at den pågående lovprosessen taler for å vente med en omfattende omorganisering, ikke framskynde den. Dette hindrer ikke at det utøves ledelse med sikte på effektiv drift, men det er viktig at den mer strukturelle organiseringen av forskningsavdelingen ses i lys av hva utvalget kan komme til av konklusjoner. Videre er det vanskelig å forstå hvordan en omorganisering i retning av det Bye-utvalget foreslår kan motiveres ut fra tildelingsbrevene til SSB fra Finansdepartementet, som klart stiller forventninger til SSBs leveranser fra de etablerte modellverktøyene. En omorganisering bør heller ha som formål å styrke disse sidene av SSBs forskningsavdeling.

Endelig er vi kritiske til at omorganiseringen anses som et anliggende kun for forskningsdirektøren, og at den videre prosessen derfor delegeres til ham. SSBs forskning er tuftet på SSBs rolle som en institusjon med bredt samfunnsansvar. Som vi har meddelt til Arbeidsminister Anniken Hauglie og Finansminister Siv Jensen i et felles brev fra partene i arbeidslivet, mener vi at saken har betydning langt ut over SSBs interne drift, og oppfordrer til at disse spørsmålene tas opp innen rammen av trepartssamarbeidet. Det er vårt klare råd at veivalgene videre må fremstå som fornuftige og ha tilslutning fra både regjeringen og partene i arbeidslivet.

Med vennlig hilsen

Landsorganisasjonen i Norge
Samfunnspolitisk avdeling

Roger Bjørnstad
(sign.)

Næringslivets Hovedorganisasjon
Avdeling for samfunnsøkonomi

Øystein Dørum
(sign.)

Kopi: SSBs styreleder Morten Reymert

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.44
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Forskningsavdelingen

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: lørdag 4. mars 2017 15.11
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Fwd: Forskningsavdelingen

Hei Amund,

Kan vi ta en prat rundt Mortens tilbakemelding?

Christine

Sent from my mobile device by DME

From: "Morten Reymert" <mreymert@ous-hf.no>
Sent: 3. mar. 2017 12.52
To: "Meyer, Christine" <Christine.Meyer@ssb.no>
Cc: "'Qvigstad, Jan Fredrik'" <Jan.Qvigstad@Norges-Bank.no>
Subject: Forskningsavdelingen

Hei.

Viser til utkastet til internt høringsnotat som du har sendt. Som avtalt har jeg sendt det til Jan og han sender sine merknader som du har fått.

Noen merknader:

- Modeller, konjunkturanalyse mv. Ideelt sett (og slik var det vel tenkt) skulle saken håndteres prinsipielt og uten å vurdere områdene. Men «katta er ut av sekken» og jeg mener du har behov for å si noe om dette. Det bør være av typen: SSB skal fortsatt ha et makromiljø, SSB skal fortsatt drive med konjunkturanalyse, viktig med vekselvirkning mellom konjunkturanalyse, NR, modellapparatet og bidrag til andre relevante analyser og utredninger. TBU bør nevnes eksplisitt – og da ikke bare at SSB skal levere det SSB mener er relevant, men at det skal være et miljø og leveranser som partene mener er relevant og som de har tillit til. Utover det bør det også sies noe om modellene, prinsippene og nivåene for hvem som beslutter hva (dvs at modellvalget er avhengig av hva du skal analysere, at det er faglig og ikke administrativt bestemt osv). Alt dette fordi det er blitt så stor interesse for det på grunn av Bye-utvalgets vinkling av saken og det er behov for å bygge opp tillit. Dette kan utvides også på de andre områdene i avdelingen. Si noe tydeligere om at det man gjør skal være relevant for forvaltningen.

- Størrelsen på avdelingen. Her kan man ikke låse seg opp, men tallet 25 har nok festet seg med den uroen det representerer (og da tenker jeg ikke primært på enkeltpersonene i dette, men med konsekvenser for miljøene). Man kan ikke låse seg opp i antall (det avhenger jo av budsjettene). Her er det flere alternativer som Bye-utvalget har sagt, men i det minste bør det skisseres en prosess.

1 j

- Når det gjelder utredninger og analyser som er relevante for Norge så har du mer inne nå enn By-utvalget, men det kan sies mer. Som flere påpekte onsdag så har SSB hatt en viktig rolle i mange NOU-er. Kan rose dette, si at dette skal fortsett osv . Vi ønsker at SSB skal være de myndighetene og partene kommer til når de ber om ekspert råd. SSB er uavhengig, SSB er relevant (kan temaene), har stor faglig integritet, har dataene og har de gode utvalgsmedlemmene og –lederne osv.

- Når det gjelder kravene til forskerne (40-40-20) så har jeg begrenset innsikt i forsknings på høyt internasjonalt nivå. Jeg har imidlertid noen spørsmål som det må være svar på:

o Det bør begrunnes bedre. Som flere har påpekt finansieres ikke SSB for at navnene på SSB-ansatte skal finnes igjen i internasjonale tidsskrifter med svært spesielle temaer. Derimot kan prestasjoner på dette nivå være viktig (nødvendig) for at alle (brukere, ledelse i SSB mv) har tillit til kvalitet i de analyser og utredninger som disse personene bidrar med i andre sammenhenger.

o Gjelder dette alle, gjelder dette på gruppenivå eller noe midt i mellom? Blir man gode til å levere for forvaltningen dersom alle vet at det henger et høyt krav om internasjonal publisering over dem.

o Publisering i internasjonale tidsskrifter: Er det et kvalifikasjonskrav for å bli forsker (1,2 eller 3?) eller gjelder det hele tiden?

o Begrepsbruken i notatet er litt skiftende: Fin sier noe i tildelingsbrevet, det snakkes om internasjonalt orientert forskning, forskning på høyt internasjonalt nivå, publisering i internasjonale tidsskrifter (også med et spesifisert nivå i følge Bye-utvalget). Her bør det vel ryddes litt i ordbruken. Prinsipielt kan vel en artikkel i et norsk tidsskrift være på høyt internasjonalt nivå faglig sett.

o Generelt er jeg usikker på om lista legges for høyt. Det blir for få som kommer over og de som kommer over vil ha all fokus på å prestere på dette nivået og vil forsømme de andre oppgavene. Og hvor høyt legges kravet. Så vidt jeg vet er det å levere til top 5 tidsskrifter noe som bare svært få kan oppnå.

- Når det gjelder forholdet til lov-utvalget kan det gjøres kort. Man må regne med flere års behandlingstid for saken. Inntil videre skal SSB drive med forskning og det er din oppgave å sørge for at den er organisert best mulig. (Avsnittet kan altså kuttes ned). Noe annet er at SSB ikke må innrette forskningen slik at partene som sitter i utvalget og deretter partiene på Stortinget ikke lenger er interessert i det SSB driver på med. Så her er det enda en grunn til å lytte til omverdenen (uten at det må sies i notatet).

Når det gjelder modellene for FIN så er jeg usikker på hvor dere står. FIN styrker seg på område og hvis det er bestillerkompetanse så er det ok (og sikkert lurt). Men det er noe i dialogen der som jeg ikke helt får tak i. Her må SSB jobbe for å være relevant for FIN.

Med vennlig hilsen
Morten Reymert

Mobil: 41477033<tel:41477033>

Denne meldingen inneholder ikke sensitiv informasjon som bryter med sykehusets krav til informasjonssikkerhet. (In compliance with the security policy of Oslo University Hospital, the content of this message (including any attachments) is of a non-sensitive nature)

1/6

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.31
Til: Dokumentasjonscenteret
Emne: VS: som avtalt
Vedlegg: Prinsippnotat-7-cbm-b.docx

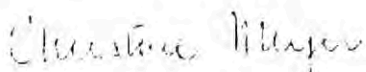
Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: onsdag 1. mars 2017 14.07
Til: Holmsen, Amund
Emne: som avtalt

Hei Amund,

Her kommer notatet om prinsippene. Det er foreløpig bare kjent for SSBs toppledergruppe. I tillegg kommer Morten Reymert å få med seg en kopi av notatet i dag.

Det er fint om jeg kan legge opp til at jeg kan publisere notatet på intranettet tidlig neste uke.

Christine

Christine Meyer
Administrerende direktør
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep 0033 Oslo
Tlf. +47 952 05 699
www.ssb.no | christine.meyer@ssb.no

Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB

Formålet med dette notatet er å legge frem en anbefaling til overordnede prinsipper for forskningsvirksomheten i SSB. Prinsippene bygger på anbefalinger fra forskningsutvalget, innspill fra de interne høringene, diskusjoner i direktørkollegiet samt mine egne vurderinger. Notatet vil legges ut på en intern høring i SSB før styret vil få det til behandling. Etter at styret har behandlet prinsippene vil ledelsen i SSB utarbeide et forslag til organisasjonsplan som så vil bli drøftet og forhandlet med organisasjonene.

Strukturen på notatet er som følger. Først drøftes behovet for å nedtegne prinsipper for forskningen i SSB. Deretter skisseres 3 prinsipper; forskning og analyse som en sammenhengende kunnskapskjede, empiriske forskningsbaserte studier med relevans for den norske samfunnsutviklingen og tilbakevirkning på statistikken. Deretter drøftes noen implikasjoner av disse prinsippene herunder hva som vil være anbefalte rammer for forskere i SSB og hvordan en bør nærme seg utvelgelsen av forskningsområder. Til slutt skisseres noen betraktninger knyttet til arbeidet i statistikklovutvalget.

Bakgrunn for behov for å utarbeide prinsipper

Det er flere årsaker til at det er et behov for å se på forskningsvirksomheten i SSB der i blant endringer i SSBs omgivelser, en pågående lovprosess og krav til forskningsvirksomheten fra Finansdepartementet, strategi- og omorganiseringsprosesser i SSB og behov for klarere rammer og prioriteringer innad i forskningsavdelingen.

SSB er i dag en anerkjent forskningsinstitusjon, med mange dyktige forskere som holder et høyt faglig nivå. Det er imidlertid behov for å vurdere rollen til SSBs forskningsavdeling i lys av den betydelige veksten som har vært i universitet- og høyskolesektoren de siste ti-årene. Herunder vil det være viktig å vurdere hvordan SSBs forskningsvirksomhet kan utvikles faglig for å stå enda bedre rustet til å møte de stadig høyere kravene som stilles til gode forskningsmiljøer.

Forskningsrådets evaluering av SSBs forskningsvirksomhet i 2007 viste at det var andre økonomimiljøer som skåret betydelig høyere når en målte forskningsmiljøene etter internasjonale publiseringer. Forskningsutvalget gjorde en vurdering av forskningsavdelingens internasjonale publiseringer de siste årene. Rapporten viste at 25 av SSBs forskere i gjennomsnitt publiserte minst 1 artikkel innenfor «topp 100» innenfor en periode på tre år, eller gjennomsnitt 0,3 per år. Resten av forskningsstaben hadde en lavere frekvens på publiseringene, publiserte i andre tidsskifter enn de som Forskningsutvalget definerte innenfor topp 100 eller hadde knapt med forskningsmessige publiseringer.

Finansdepartementet har satt ned et lovutvalg for å vurdere hvorvidt forskning fortsatt skal være lovfestet. I mandatet til lovutvalget nevnes det at SSB er ett av få statistikkbyrå tilknyttet Eurostat med en egen forskningsavdeling og at forskningsvirksomheten potensielt kan komme i konflikt med SSBs rolle som troverdig og nøytral statistikkprodusent. Ved siden av å nedsette et lovutvalg har Finansdepartementet i tildelingsbrevet stilt krav om at forskningen i SSB skal være på et høyt internasjonalt nivå. I tildelingsbrevet informerer også Finansdepartementet om at de nå foretar en gjennomgang av departementets eget behov for modellverktøy og at dette etter hvert vil kunne få konsekvenser for innholdet i og omfanget av modellavtalene med SSB (se 2 h i tildelingsbrevet for 2017).

SSB har nettopp vært gjennom en omfattende strategiprosess som setter mål for de neste fire årene, og det har vært eksplisitt at det overordnede strategiarbeidet skal følges opp med en mer spesifikk strategiprosess for forskningsvirksomheten. Gjennomgående i flere av de strategiske temaene er behovet for mer analysekapasitet. Videre kan forskningen spille en nøkkelrolle i utvikling av næringsstatistikken og nasjonalregnskapet samt ved utvikling av nye metoder for

produktivitetsmåling. Innenfor modernisering vil det være behov for forskning blant annet for å ta i bruk nye datakilder.

For å nå ambisjonene innenfor modernisering, er SSB nødt til å skaffe seg et økonomisk handlingsrom. Vi må være forberedt på å frigjøre det meste av ressursene innenfor egne rammer og hovedkilden til å skaffe et økonomisk handlingsrom er å benytte mulighetene som ligger i turnover ved at ansatte pensjoneres eller går over i andre stillinger, men ikke si opp ansatte. Denne nedbemanningen vil gi knappere ressurser samtidig som det er behov for mer analysekapasitet. I omorganiseringen av forskningsavdelingen blir det derfor viktig å se hen til statistikkavdelingenes behov for å styrke analysekapasiteten.

Det er også behov for en vurdering av hvordan forskningsvirksomheten kan organiseres for om mulig å støtte enda bedre opp under den nye hovedstrukturen som er lagt for statistikkavdelingene. I fremlegget til ny overordnet organisasjonsstruktur ble behovet for et tettere samarbeid mellom statistikkavdelingene og forskningsavdelingen understreket.

Forskningsutvalget har i liten grad vurdert de analyse- og utredningsoppgavene forskningsavdelingen har overfor norsk forvaltning. Det synes å være relativt stor enighet innad i forskningsavdelingen om at avdelingens oppgaver har vært tre-delt; forskning i form av internasjonale publiseringer, analyser og beregninger for norske beslutningstakere og norsk offentlighet, og tilbakevirkning til statistikken. Det kan synes å være noe mindre uenighet om hvordan formålet til avdelingen skal formuleres, mens det fremstår klart at det er til dels stor uenighet om vektleggingen og kravstillingen til de tre ulike hovedoppgavene. Slike uklarheter har gitt opphav til uro og kamp om ressurser og prioriteringer. Videre synes det å være manglende klarhet i hvilke fagområder som skal satses på i en fremtidig forskningsavdeling

Overordnede prinsipper

På denne bakgrunn er det min vurdering at det er behov for å trekke opp noen overordnede prinsipper for SSBs forskningsavdeling. Disse overordnede prinsippene skal sette rammer for SSBs forskningsvirksomhet som ivaretar ansvaret SSB har både som statistikkprodusent og for å skape merverdier og synergier gjennom å utnytte statistikken i relevant forsknings- og analysevirksomhet. Prinsippene skal bidra til å sette retning for utviklingen av forskningsavdelingen fremover.

1. En sammenhengende kunnskapskjede

For å kunne levere et solid beslutningsgrunnlag for det norske samfunnet, er det viktig at kunnskapskjeden i forskningsmiljøene ikke brytes fra noen av endene. Slike brudd kan enten skje ved at de som er aktive forskere internasjonalt blir for fokusert på internasjonal publisering, eller ved at de som er aktive på analyser og utredning ikke deltar i internasjonale nettverk og utsetter sine arbeidere for fagfellekritikk.

En sentral del av produktivitetskommissjonens arbeid var å vurdere hvordan en kunne øke kvaliteten på forskningen i Norge. Hovedmønsteret kommisjonen avdekket var at det var stor forskjell i profilene og den internasjonale orienteringen til forskningsmiljøene som var tilknyttet UH-sektoren og de miljøene som utgjorde instituttsektoren. UH-sektoren har de ti siste årene lagt betydelig mer vekt på internasjonal publisering, mens vektlegging av anvendelse og kontakt med forvaltning og næringsliv ikke har vært like sterk. På den annen side synes instituttsektoren som SSB er en del av i større grad å ha svart på behovene til forvaltning og næringsliv for analyse og utredning, men koblingen til internasjonal forskning har vært svakere enn innenfor UH-sektoren. I begge typene forskningsmiljøer var det derfor for svake koblinger mellom internasjonal forskning og analyser og utredning for samfunn og næringsliv.

Ekspertutvalget som nylig vurderte Forskningsrådets virksomhet konkluderte med at «Høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. Relevant forskning med lav vitenskapelig kvalitet kan være til større skade enn gagn i samfunnet.» Forskningsrådet støtter ekspertutvalgets utgangspunkt om at høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. I forbindelse med fremleggelsen av ekspertutvalgets rapport uttalte direktøren for forskningsrådet Arvid Hallén at «Det er svært viktig med høye ambisjoner for kvalitet også for forskning som er relevant for samfunnets utfordringer. Bare når forskningen har høy kvalitet kan den spille en viktig rolle for utviklingen av samfunn og næringsliv».

Det aller meste av utviklingen av ny kunnskap skjer utenfor Norges grenser. En viktig del av jobben til norske forskere er å delta i den internasjonale utviklingen av kunnskap og bringe denne kunnskapen til Norge. For å ta del i den internasjonale kunnskapsutviklingen må forskerne delta aktivt i internasjonale nettverk, delta jevnlig på konferanser og presentere sine arbeider. Etter hvert som forskningsarbeidene blir utviklet er det viktig at arbeidene blir utsatt for fagkritikk gjennom internasjonal publisering. For å bli en integrert del av det internasjonale fagfellesskapet er det også viktig at forskere påtar seg internasjonale forpliktelser som å stille opp som fagfeller, påta seg redaktøransvar og være aktiv i oppbygging av sine forskningsområder.

Det å delta aktivt i internasjonale nettverk er også viktig for å fange opp kunnskap og tematiske dreininger tidlig. Prosessene rundt publisering tar ofte mange år, og deltagelse på workshops og konferanser vil gjøre at forskere fanger opp kunnskapen og også får mulighet til å ta en aktiv del i kunnskapsutviklingen i en tidlig fase.

Gjennom å delta aktivt internasjonalt og publisere styrkes også attraktiviteten for internasjonale forskere. Disse vil kunne bidra på en rekke måter gjennom sampublisering, gi seminarer, ha forskningsopphold i Norge, veilede doktorander og annet. Et viktig kjennetegn for fremragende og samfunnsrelevante forskningsmiljøer er nettopp at de er attraktive samarbeidsarenaer for internasjonale forskere.

SSBs forskningsmiljø har gode forutsetninger for å ta del i hele kunnskapskjeden og bidra til at norsk forvaltning får nytte av den fremste kunnskapsgenereringen på de aktuelle områdene. SSB har i dag mange dyktige forskere som behersker hele kunnskapskjeden ved at de både har sterke internasjonale nettverk, publiserer i gode tidsskrift og bringer denne kunnskapen inn i arbeidet med analyse og utredning for norsk forvaltning. Samtidig har SSB en rekke oppdrag fra forvaltningen hvor kunnskap i større grad kan hentes hjem og anvendes og tilpasses norske forhold for å styrke beslutningsgrunnlaget.

Det er gjennom dyktige forskere som er aktive internasjonalt at SSB kan bidra med gode analyser til forvaltningen. Uten denne koblingen vil SSBs kvalitet på analyser forringes etter hvert som kunnskapen ikke lenger er oppdatert og utsettes for den fremste fagkritikk. Denne koblingen mellom dyktige forskere som publiserer internasjonalt og analyse av norske forhold fremheves også som viktig i Forskningsutvalgets rapport.

2. Empiriske forskningsbaserte studier med relevans for den norske samfunnsutviklingen

Gjennom å være et norsk statistikkbyrå og ha sentrale oppgaver for forvaltningen har SSB et komparativt fortrinn i å utvikle forskning som er relevant for norsk samfunnsutvikling. Det er derfor en naturlig ramme for SSBs forskningsaktivitet at vi driver med empiriske studier med relevans for norsk forvaltning og offentlighet. Videre er det en logisk avgrensning å trekke en ramme rundt de statistikkområdene SSB dekker eller har planer om å dekke. Gitt SSBs store omfang av statistikker vil dette være et nødvendig, men ikke et tilstrekkelig, kriterium for å identifisere forskningsområder. Utover dette vil det være behov for å konsentrere forskningen om færre områder for å få en kritisk masse og ha et team av forskere som følger opp hvert forskningsfelt.

Tilsvarende vil det å ha forskningsvirksomhet i et statistikkbyrå innebære en klar orientering mot empiriske analyser som bygger på anerkjente kvantitative metoder. Som statistikkbyrå er det også SSBs rolle å utarbeide, presentere og forklare tall, og mer teoretisk forskning vil i all hovedsak falle utenfor det vi som statistikkbyrå skal drive med. Som hovedregel skal forskningen i SSB selvsagt ha solid teoretisk forankring, men teoriens rolle er å bidra til å forstå og fortolke de empiriske analysene. Gode empiriske analyser vil ofte også kreve metodisk utvikling.

I dette prinsippet ligger der en erkjennelse av at det kan være problemstillinger som ut fra et rent forskningsmessig synspunkt kan være svært interessante, men som i et statistikkbyrå vil være for smalt, sært eller ha for liten empirisk betydning for norsk samfunnsutvikling. Tilsvarende kan det være problemstillinger som ut fra et forvaltningssynspunkt kan være interessante, men som ikke tilfredsstillende krav til empirisk fundament og metodisk kvalitet som vi må stille som en uavhengig statistikkleverandør og analysemiljø.

Videre vil det være viktig å presisere hva som kan oppfattes med fri forskning innenfor dette prinsippet. Fri forskning kan fortolkes på to ulike måter. Det første, og som ofte er et kjennetegn ved forskere ansatt på en høyskole eller et universitet, er at forskeren står relativt fritt til å velge hva han eller hun skal forske på. En forsker som er ansatt i instituttsektoren vil i større grad måtte rette sin forskning inn mot identifiserte behov og nedfelte planer for virksomheten. Den andre fortolkningen av fri forskning er at det er faglig skjønn som bestemmer metodene som benyttes og at funnene som kommer ut av forskningen ikke må endres, pyntes på eller underkommuniseres fordi de er ubehagelige, utfordrer etablerte sannheter eller utfordrer SSB eller aktører rundt SSB. Dette innebærer eksempelvis at SSB vil være opptatt av å svare på de problemstillingene oppdragsgiverne ønsker å få belyst, men at det er det faglige skjønn i forskningsavdelingen som avgjør hvilke metoder som skal anvendes. Denne siden ved fri forskning er uomtvistelig også for SSB sin forskningsvirksomhet.

3. Tilbakevirkning på statistikken

I mandatet til Forskningsutvalget står det at forskningsavdelingen i SSB skal være noe annet enn et institutt ved et universitet eller en høyskole. Forskningsutvalget trakk opp at nærheten og tilbakevirkningen til statistikken er noe som helt klart skiller SSB fra andre forskningsinstitusjoner, og at denne nærheten både skaper merverdi for statistikkavdelingene og for eksterne forskere som bruker SSBs tall.

Resultatene fra quest-back undersøkelsen fra Forskningsutvalget høsten 2016 viste at det gjennomgående ikke kunne sies å være et tett samarbeid mellom forskningsavdelingen og statistikkavdelingene, selv om det er noen områder der samarbeidet fungerer godt. Undersøkelsen var ment som en enkel indikasjon, men den bekrefter et inntrykk av at det generelt er betydelig rom for forbedring.

I det videre arbeidet med forskningsavdelingen blir det viktig å definere hva en mener med tilbakevirkning til statistikken. Innenfor noen områder er det tett og godt samarbeid mellom forsknings- og statistikkavdelingene og samarbeidet gir begge utbytte i løpende å kvalitetssikre tallene. Innenfor andre områder kan forskningsprosjekter som starter i forskningsavdelingen etter hvert utvikle seg til analyse- og statistikkprodukter i statistikkavdelingene.

Forskere som arbeider tett med statistikkavdelingene og utvikler og kvalitetssikrer statistikker og analyser, vil som del av arbeidet få tilgang på tall uten å måtte bestille og betale for dette. Dette kan sies å gi dem fortrinn fremfor andre forskere både i og utenfor SSB, men samtidig bruker forskerne ressurser på tilrettelegging som andre institusjoner får dekket av mikrodataenheten i SSB. Dessuten er vilkåret for interne forskere at statistikkavdelingene har utbytte av samarbeidet. Dette tilsier at det er behov for å konkretisere hvordan tilbakevirkning til statistikken skal foregå og at vurderingen av hva som er nyttig først og fremst bør tilligge statistikkavdelingene.

Nytten må i tillegg være av en art som ikke uten videre kunne vært hentet inn fra eksterne forskere/konsulenter. I praksis legger dermed også dette prinsippet føringer for forskningsvirksomheten, ved at den må bygge på en inngående erfaring med og kjennskap til SSBs data, og ikke bare i form av at man benytter de statistikkene som produseres og er allment tilgjengelige på ssb.no.

Rammer for forskere ansatt i SSB

I noen av høringsinnspillene ble forskningsavdelingens utredning- og analysevirksomhet karakterisert som samfunnsoppdraget, og man kunne få inntrykk av at det var en konflikt mellom dette og internasjonal publisering. Jeg er ikke enig i at det finnes en slik konflikt, snarere tvert imot: For at kunnskapskjeden skal henge sammen er internasjonal forskning avgjørende for at forskningsavdelingen i SSB skal holde et tilstrekkelig høyt faglig nivå på alle sine arbeidere. Mange av tilbakemeldingene på høringen viser at svært mange av SSBs forskere er opptatt av og enig i at forskningen skal være internasjonalt forankret og at internasjonal publisering er en nødvendig del av dette. Det å holde standarden på egen forskning på et høyt internasjonalt nivå er også en del av det som Finansdepartementet beskriver som samfunnsoppdraget til SSB i tildelingsbrevet. Tilsvarende gir det å være en del av et statistikkbyrå forpliktelser til å utvikle og kvalitetssikre statistikken og dette er også en sentral del av forskningsavdelingens samfunnsoppdrag.

Samfunnsoppdraget for forskningsavdelingen i SSB kan derfor sammenfattes som at forskningen skal ivareta alle de tre oppgavene, internasjonal forskning på høy nivå, forskningsbaserte analyser og utredninger for forvaltning og andre samfunnsaktører og tilbakevirkning til statistikken. Disse tre oppgavene i samfunnsoppdraget utgjør et hele og vil ved god gjennomføring gjensidig forsterke hverandre og gjøre at SSB som statistikkbyrå står mye sterkere i hele kunnskapskjeden.

Med denne forståelsen av samfunnsoppdraget kan også rammene for hva en forventer av en forsker i en forskningsavdeling utformes. Innenfor UH-sektoren er hovedstillingstypen en 40-40-20 fordeling, det vil si 40 prosent forskning, 40 prosent undervisning og 20 prosent administrasjon. Normalt praktiseres fordelingen med fleksibilitet for eksempel ved at undervisning konsentreres i ett semester og at administrative oppgaver fordeler seg ujevnt over år.

Min anbefaling vil være at vi finner frem til en tilsvarende fordeling av tid i SSB, men at vi knytter fordelingen til de tre oppgavene for forskningsavdelingen. Gitt at tilbakevirkning til statistikken betinger at det er til nytte for statistikkavdelingene er det naturlig å følge Forskningsutvalgets anbefaling om at denne skal utgjøre 20 prosent.

Min anbefaling er derfor at fordelingen blir 20 prosent tilbakevirkning til statistikken, 40 prosent til internasjonalt rettet forskning og 40 prosent forskningsbasert utredning og analyse. Min anbefaling vil videre være at alle forskerstillingene i forskningsavdelingen i SSB skal defineres med utgangspunkt i denne fordelingen. Doktorander og kvalifiseringsstillinger vil naturlig ha en annen fordeling som gjenspeiler deres egenart.

En 40-40-20 fordeling vil ivareta prinsippet om en sammenhengende kunnskapskjede. Det sikrer at forskere ikke utelukkende låses inne i leveranser til forvaltningen, men får tid til å utvikle kunnskapen ved å delta i internasjonale nettverk og publisere sine arbeider. Videre sikrer en slik fordeling at internasjonalt orienterte forskere også bruker tid på analyse- og utredningsarbeid og tilbakevirkning på statistikken.

Gjennom en slik fordeling blir det også et tydeligere skille mellom dem som arbeider i forskningsavdelingen og dem som arbeider med analyser i statistikkavdelingene. I dag er det ikke alltid like lett å se hvorvidt analysene kommer fra forskningsavdelingen eller fra statistikkavdelingene, og systemet for hvem som påtar seg hvilke oppdrag er heller ikke alltid like klart. Med denne modellen blir det et tydelig krav på forskerne i forskningsavdelingen å holde seg oppdatert på forskningsfronten internasjonalt og bringe denne kunnskapen inn i SSB.

Mange av innspillene i høringsrunden stilte spørsmål om nivået og utvalget av tidsskrifter i Forskningsutvalgets rapport. Det er min anbefaling at vi som forskningsinstitusjon stiller krav til at publiseringer skal være på et høyt internasjonalt nivå. Det å konkretisere nivå vil være opp til forskningsdirektøren, men det vil være naturlig å se hen til normen i UH-sektoren og Forskningsrådet der det legges stor vekt på nivå 2-publikasjoner. Utover dette vil det være en klar forventning om at alle forskere viser progresjon i sine forskningsstillinger og søker forskeroppykk. Det vil også innenfor forskningsdirektørens mandat ligge en forventning om å sette i gang endringsprosesser for forskere som over tid ikke når målene som er satt.

Fordelingen 40-40-20 er et forslag til fordelingen av arbeidstid, ikke til finansiering av hver forsker. Flere forskere har meldt tilbake at de synes det er for stort press på å skaffe til veie ekstern finansiering og at det er ønskelig med en større andel statsfinansiering. Det er også noen indikasjoner på at statsfinansieringen ikke i tilstrekkelig grad brukes til prioriterte satsingsområder og at det er betydelig skjevfordeling mellom forskerne og forskningsområder. Rammen for statsfinansieringen av forskningsvirksomheten vil trolig bli strammere fremover med nedbemanning og produktivitetsskutt i hele SSB.

Finansiering av forskningsvirksomheten er et område det er behov for å se nærmere på, men det er naturlig at det også fremover vil være en finansiering av forskningsavdelingen som baserer seg på forskningsmidler fra NFR og EU, betalte forsknings- og utredningsoppdrag samt midler over statsoppdraget. Det er imidlertid viktig at alle eksternfinansierte prosjekter knytter seg til prioriterte områder og støtter oppunder prinsippene skissert overfor. Hvis man skal lykkes med dette, er det neppe formålstjenlig å øke finansieringsgraden av forskningsvirksomheten utover dagens nivå. Betydelig ekstern finansiering er imidlertid viktig for å skaffe finansiering, men kanskje særlig for å delta i konkurransen om gode forskningsprosjekter med andre forskningsmiljøer i Norge. Mitt forslag vil være at forskningsdirektøren blir gitt et klart ansvar i å godkjenne søknader om eksterne midler.

Konsentrasjon av kompetansen

Som diskutert ovenfor gir prinsippet om empiriske studier med relevans for norsk forvaltning og offentlighet en ramme for all forskningsaktivitet i SSB. Det er likevel behov for å sette tydeligere rammer for å sikre tilstrekkelig og robust kompetanse rundt forskningsområdene.

I tråd med prinsippene bør slike prioriteringer:

- gjenspeile identifiserte behov i statistikkavdelingene
- bygge på tema der SSB har en etablert internasjonal posisjon
- prioritere tema der det er etterspørsel etter forskningsbaserte analyser fra sentrale brukere

Konsentrasjonen av ressurser innebærer at alle oppgaver som i fremtiden skal gjøres på avdelingen må prioriteres i tråd med prinsippene. Dette kan innebære overføring av oppgaver til statistikkavdelingene eller utfasing av oppgaver.

I tillegg må SSB som forskningsinstitusjon prioritere områder hvor SSB har forutsetninger for å tilføre verdi til forskningssamfunnet, brukerne og SSBs statistikkproduksjon. Dette betyr at en må skjele til miljøene i UH-sektoren og andre institutter og kritisk vurdere på hvilke områder SSBs forskningsvirksomhet gir eller kan gi merverdi. Hvert enkelt felt må tilføres tilstrekkelig med grunnressurser slik at en kan bygge opp gode team av forskere.

Relasjon til lovtakere

Siden nedsettelsen av Forskningsutvalget har det vært stilt spørsmål om hvorvidt det har vært hensiktsmessig å starte en prosess med å vurdere innretning av forskningsavdelingen i en periode

1k

hvor det er nedsatt et eget utvalg som skal se på statistikkloven og spesifikt vurdere hvorvidt forskning fortsatt skal være lovfestet.

Det er flere årsaker til at det har vært behov for å sette i gang dette arbeidet med forskningsavdelingen og mange av dem er redegjort for i drøftelsen av bakgrunn tidligere i notatet. I tillegg er det viktig å tilføye noen avklarende momenter.

Lovutvalget skal levere sin innstilling til jul 2017 og det er naturlig å anta at utvalget der har tatt stilling til hvorvidt forskning bør være hjemlet i statistikkloven. Etter at utvalget har lagt frem sin innstilling er det grunn til å tro at Finansdepartementet vil forberede en lovproposisjon til Stortinget, og det er sannsynlig at denne proposisjonen vil sendes på bred høring. Når høringssvarene er bearbeidet, oversendes proposisjonen til Stortinget. Det vil derfor kunne ta lang tid før en ny statistikklov er vedtatt av Stortinget. Skulle en utsette vurderingen av forskningsavdelingen til etter stortingsbehandlingen, ville det realistisk sett bety at en kunne se for seg en endring av forskningsavdelingen i løpet av 2019.

Det er min vurdering at med en situasjon der det er stilt spørsmål om SSB bør drive forskning og om kvaliteten på forskningen holder mål, så har det vært nødvendig å sette i gang en prosess nå. I tillegg til dette kommer interne forhold i SSB med uklare mål for forskningsvirksomheten og uenighet om vektlegging og måling, samt en forskningsdirektør som fungerer i påvente av ekstern utlysning. For å rekruttere en dyktig leder og for å få en tydeligere og konsistent retning for forskerne i SSB, så har det vært behov for å klargjøre noen overordnede prinsipper og organisere virksomheten i tråd med disse prinsippene. Dette er ikke minst viktig for å få en best mulig forskningsavdeling i tråd med målet fra tildelingsbrevet om forskning på et høyt internasjonalt nivå.

Det er min vurdering at de anbefalte prinsippene er godt i tråd med de tre oppgavene som har vært retningsgivende for forskningsavdelingen i mange år. De foreslåtte prinsippene er først og fremst et forsøk på å skape klarhet og konsistens i sammenhengen og prioriteringen av oppgavene og for å sikre at kvaliteten i forskningsavdelingen holder et høyt internasjonalt nivå.

Høringsrunde

Dette notatet vil som Forskningsutvalgets rapport bli sendt på bred høring i SSB. Som forrige høring vil det være anledning å bruke den opprettede postkassen eller sende innspill direkte til meg. Notatet vil også bli drøftet med de tillitsvalgte.

Det er selvsagt anledning til å gi innspill på alle deler av notatet, men jeg vil spesielt be om innspill til forslaget om de tre prinsippene og de foreslåtte rammene for forskere i SSB. Etter 2 ukers høring på notatet vil prinsippene bli fremlagt for styret i månedsskiftet mars/april. Dette vil også markere overgangen til at jeg delegerer den videre prosessen med utforming av organisering til forskningsdirektøren. Siden organisering kan/vil ha implikasjoner for statistikkavdelingene vil jeg at statistikkdirektørene blir brakt inn i prosessen.

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.32
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Brev
Vedlegg: Brev til finansdepartementet.docx

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Meyer, Christine [mailto:Christine.Meyer@ssb.no]
Sendt: lørdag 4. februar 2017 16.05
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Emne: Brev

Hei Amund,

Jeg lurer på om det i forbindelse med svar til Stortinget og eventuelt brev til Kontaktutvalget kan være hensiktsmessig at jeg presiserer hva som er SSBs holdning i spørsmålet om en eventuell omorganisering av forskningsavdelingen. Vedlagt er forslag til tekst. Fint om du kan komme tilbake til meg tidlig neste uke,

Christine

Sent from my mobile device by DME

Til finansdepartementet

Da det i offentligheten er blitt stilt spørsmål ved om SSB i en eventuell omorganisering av forskningsavdelingen fortsatt vil oppfylle sitt samfunnsoppdrag overfor partene i arbeidslivet, vil jeg presisere at vi selvfølgelig ikke vil foreta oss noe som kan svekke det viktige arbeidet SSB gjør for teknisk beregningsutvalg (TBU).

Hensikten med en eventuell omorganisering vil være å styrke forskningen i SSB for på den måten å sette oss bedre i stand til å oppfylle samfunnsoppdraget for TBU og andre. Finansdepartementet har de to siste årene pålagt SSB å styrke den økonomiske forskningen spesielt og utvikling av det forskningsmessige grunnlaget for de makroøkonomiske modellene vil uansett stå sentralt i en fremtidig forskningsavdeling.

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 Oslo

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Oslo, 7.2.17

Deres ref.: - Vår ref.: Christine Meyer

Administrerende direktør

Omorganisering av forskningsavdelingen i SSB

Da det i offentligheten er blitt stilt spørsmål ved om SSB i en eventuell omorganisering av forskningsavdelingen fortsatt vil oppfylle sitt samfunnsoppdrag overfor partene i arbeidslivet, vil jeg presisere at vi selvfølgelig ikke vil foreta oss noe som kan svekke det viktige arbeidet SSB gjør for det teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU).

Hensikten med en eventuell omorganisering vil være å styrke forskningen i SSB for på den måten å sette oss bedre i stand til å oppfylle samfunnsoppdraget for TBU og andre. Finansdepartementet har de to siste årene pålagt SSB å styrke den økonomiske forskningen spesielt, og utvikling av det forskningsmessige grunnlaget for de makroøkonomiske modellene vil uansett stå sentralt i en fremtidig forskningsavdeling.

Med vennlig hilsen

Christine Meyer
administrerende direktør

Kopi: Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene

1 m

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.37
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: 17/359-1 Omorganiseringen av forskningsavdelingen
Vedlegg: Om omorganiseringen av forskni.docx.pdf

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: fredag 10. november 2017 10.51
Til: 'Meyer, Christine' ; Morten Reymert
Emne: VS: 17/359-1 Omorganiseringen av forskningsavdelingen

Vedlagt følger brev fra Finansdepartementet.

Mvh

Amund Holmsen
Ekspedisjonssjef
Økonomiavdelingen

Finansdepartementet

Telefon 22 24 45 00
E-post amund.holmsen@fin.dep.no

www.regjeringen.no/fin

Denne e-posten er sendt på vegne av Finansdepartementet.
Vennligst ikke svar direkte til avsender, men bruk
postmottak@fin.dep.no dersom du har behov for å svare på denne e-posten,
eller har andre henvendelser til departementet

lm

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Statistisk sentralbyrå
v/administrerende direktør og styreleder
Postboks 8131 Dep

Deres ref

Vår ref
17/359 - 1

Dato
10.11.2017

Organisering av forskningsvirksomheten i Statistisk sentralbyrå

Det vises til møter mellom Finansdepartementet og administrerende direktør i Statistisk sentralbyrå (SSB).

Finansdepartementet anmoder om at omorganiseringen av forskningsavdelingen settes på hold inntil statistikklovutvalget har lagt fram sin innstilling og forslagene har vært på høring. Det vil gi mulighet til en bredere diskusjon av forskningens rolle i SSB og av hvordan avdelingen kan utvikles.

Departementet vil også be styret i SSB om å gå igjennom og vurdere virksomhetsprinsippene og innplasseringskriteriene i forskningsavdelingen med sikte på å se om disse sikrer tilstrekkelig med ressurser til Statistisk sentralbyrås samfunnsoppdrag og tilstrekkelig konsentrasjon om økonomiske problemstillinger, herunder modellbaserte analyser av norsk økonomi, i tråd med tildelingsbrevet for 2017.

Finansdepartementet vil samtidig orientere SSB om at Statistikklovutvalget gis et tilleggsoppdrag. Dersom utvalget kommer til at Statistisk sentralbyrå fortsatt skal ha en betydelig forsknings- og analysevirksomhet, ber departementet utvalget om å drøfte hvordan denne kan innrettes for å støtte opp om statistikkproduksjonen og leveranser av modeller, konjunkturanalyser, fremskrivninger og utredninger av høy kvalitet. Utvalget får samtidig utsatt frist til 15. mars 2018. Utvalgsleder informeres om dette i eget brev fra departementet i dag.

Postadresse
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo
postmottak@fin.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 40
Org. nr. 972 417 807

Økonomiavdelingen
Telefon 22 24 45 03/13/22 24 90 90*
Telefaks 22 24 95 09

Saksbehandler
tonje.lauritzen
Telefon 44533
tonje.lauritzen@finans.dep.no

1m

Med hilsen

Amund Holmsen e.f.
Ekspedisjonssjef

Per Mathis Kongsrud
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

12

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.37
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Prinsippnotat-7-cbm-b (007).docx
Vedlegg: Prinsippnotat-7-cbm-b (007).docx

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: lørdag 4. mars 2017 08.31
Til: 'Meyer, Christine'
Emne: Prinsippnotat-7-cbm-b (007).docx

Jf samtale.

Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB

Formålet med dette notatet er å legge frem en anbefaling til overordnede prinsipper for forskningsvirksomheten i SSB. Prinsippene bygger på anbefalinger fra forskningsutvalget, innspill fra de interne høringene, diskusjoner i direktørkollegiet samt mine egne vurderinger. Notatet vil legges ut på en intern høring i SSB før styret vil få det til behandling. Etter at styret har behandlet prinsippene vil ledelsen i SSB utarbeide et forslag til organisasjonsplan som så vil bli drøftet og forhandlet med organisasjonene.

Bakgrunn

SSB er i dag en anerkjent forskningsinstitusjon, med mange dyktige forskere som holder et høyt faglig nivå. Det er likevel flere årsaker til at det er et behov for å se på forskningsvirksomheten i SSB, herunder endringer i SSBs omgivelser, en pågående lovprosess og krav til forskningsvirksomheten fra Finansdepartementet, strategi- og omorganiseringsprosesser i SSB og behov for klarere rammer og prioriteringer innad i forskningsavdelingen. Det vil være viktig å vurdere hvordan SSBs forskningsvirksomhet kan utvikles faglig for å stå enda bedre rustet til å møte de stadig høyere kravene som stilles til gode forskningsmiljøer.

SSB har nettopp vært gjennom en omfattende strategiprosess som setter mål for de neste fire årene, og det har vært eksplisitt at det overordnede strategiarbeidet skal følges opp med en mer spesifikk strategiprosess for forskningsvirksomheten. Gjennomgående i flere av de strategiske temaene er behovet for mer analysekapasitet. Videre kan forskningen spille en nøkkelrolle i utvikling av næringsstatistikken og nasjonalregnskapet samt ved utvikling av nye metoder for produktivitetmåling. Innenfor modernisering vil det være behov for forskning blant annet for å ta i bruk nye datakilder.

I omorganiseringen av forskningsavdelingen blir det derfor viktig å se hen til statistikkavdelingens behov for å styrke analysekapasiteten og bidra til utvikling av de ulike statistikkområdene.

Det synes å være relativt stor enighet innad i forskningsavdelingen om at avdelingens oppgaver har vært tre-delt; forskning i form av internasjonale publiseringer, analyser og beregninger for norske beslutningstakere og norsk offentlighet, og tilbakevirkning til statistikken. Det synes mindre klart hvilke fagområder som skal satses på i en fremtidig forskningsavdeling.

Overordnede prinsipper

Jeg mener avdelingen fortsatt skal ha tre oppgaver: Forskning i form av internasjonale publiseringer, analyser og beregninger for norske beslutningstakere og norsk offentlighet, og tilbakevirkning til statistikken. Basert på dette vil jeg trekke opp noen overordnede prinsipper for forskningsvirksomheten.

1. En sammenhengende kunnskapskjede

Forskerne i SSB skal ta del i hele kunnskapskjeden.

Det betyr at de skal delta i internasjonale nettverk og publisere i tidsskrifter med fagfellevurdering, de skal produsere analyser og utredninger i tråd med virksomhetens mål og de skal bidra til å forbedre statistikken.

For å kunne levere et solid beslutningsgrunnlag for det norske samfunnet, er det viktig at kunnskapskjeden i forskningsmiljøene ikke brytes fra noen av endene. Slike brudd kan enten skje ved at de som er aktive forskere internasjonalt blir for fokusert på internasjonal publisering, eller ved at de som er aktive på analyser og utredning ikke deltar i internasjonale nettverk og utsetter sine arbeider for fagfellekritikk.

Høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. Det aller meste av utviklingen av ny kunnskap skjer utenfor Norges grenser. En viktig del av jobben til norske forskere er å delta i den internasjonale utviklingen av kunnskap og bringe denne kunnskapen til Norge. For å ta del i den internasjonale kunnskapsutviklingen må forskerne delta aktivt i internasjonale nettverk, delta jevnlig på konferanser og presentere sine arbeider. Etter hvert som forskningsarbeidene blir utviklet er det viktig at arbeidene blir utsatt for fagkritikk gjennom internasjonal publisering.

SSBs forskningsmiljø har gode forutsetninger for å ta del i hele kunnskapskjeden og bidra til at norsk forvaltning får nytte av den fremste kunnskapsgenereringen på de aktuelle områdene. SSB har i dag mange dyktige forskere som har sterke internasjonale nettverk, publiserer i gode tidsskrift og bringer denne kunnskapen inn i arbeidet med analyse og utredning for norsk forvaltning. Samtidig har SSB en rekke oppdrag fra forvaltningen, herunder utvikling og vedlikehold av makro- og mikroøkonomiske modeller, hvor kunnskap i større grad kan hentes hjem og anvendes og tilpasses norske forhold for å styrke beslutningsgrunnlaget.

2. Empiriske forskningsbaserte studier med relevans for den norske samfunnsutviklingen - analysevirksomhet

Forskerne i SSB skal bidra med empiriske studier og analyser med relevans for den norske samfunnsutviklingen.

Gjennom å være et norsk statistikkbyrå og ha sentrale oppgaver for forvaltningen har SSB et komparativt fortrinn i å utvikle forskning som er relevant for norsk samfunnsutvikling. Det er derfor en naturlig ramme for SSBs forskningsaktivitet at vi driver med empiriske studier med relevans for norsk forvaltning og offentlighet. Utvikling av økonomiske modeller står sentralt i denne virksomheten.

Rent teoretisk forskning vil i all hovedsak falle utenfor det vi som statistikkbyrå skal drive med, men forskningen skal ha solid teoretisk forankring. Gode empiriske analyser vil ofte også kreve metodisk utvikling.

I dette prinsippet ligger det en erkjennelse av at det kan være problemstillinger som ut fra et forskningssynspunkt kan være interessante, men som ikke tilfredsstiller de krav til empirisk fundament som vi bør stille som et statistikkbyrå. Analysevirksomheten skal skje innenfor de temaer og rammer som trekkes opp av SSBs ledelse, og skal i hovedsak konsentreres om økonomiske analyser. En stor del av analysene bør knyttes til SSBs økonomiske modeller.

3. Tilbakevirkning på statistikken

Forskerne i SSB skal bidra til å forbedre kvaliteten på statistikken.

Innenfor noen områder er det tett og godt samarbeid mellom forsknings- og statistikkavdelingene og samarbeidet gir begge utbytte i løpende å kvalitetssikre tallene. Innenfor andre områder kan forskningsprosjekter som starter i forskningsavdelingen etter hvert utvikle seg til analyse- og statistikkprodukter i statistikkavdelingene.

Det er behov for å konkretisere hvordan tilbakevirkning til statistikken skal foregå og at vurderingen av hva som er nyttig først og fremst bør tilligge statistikkavdelingene.

Rammer for forskere ansatt i SSB

I noen av høringsinnspillene ble forskningsavdelingens utredning- og analysevirksomhet karakterisert som samfunnsoppdraget, og man kunne få inntrykk av at det for den enkelte forsker var en konflikt mellom dette og internasjonal publisering. Jeg er ikke enig i at det finnes en slik konflikt, snarere tvert imot: For at kunnskapskjeden skal henge sammen er internasjonal forskning avgjørende for at forskningsavdelingen i SSB skal holde et tilstrekkelig høyt faglig nivå på alle sine arbeidere. Tilbakemeldingene på høringen viser at svært mange av SSBs forskere er opptatt av og enig i at forskningen skal være internasjonalt forankret og at internasjonal publisering er en nødvendig del av dette. Samtidig gir det å være en del av et statistikkbyrå forpliktelser til å utvikle og kvalitetssikre statistikken.

I lys av at forskningen i SSB skal ivareta de tre oppgavene, internasjonal forskning på høyt nivå, forskningsbaserte analyser og utredninger for forvaltning og andre samfunnsaktører og tilbakevirkning til statistikken, kan rammene for hva en forventer av en forsker i forskningsavdeling utformes. Innenfor UH-sektoren er hovedstillingstypen en 40-40-20 fordeling, det vil si 40 prosent forskning, 40 prosent undervisning og 20 prosent administrasjon. Normalt praktiseres fordelingen med fleksibilitet for eksempel ved at undervisning konsentreres i ett semester og at administrative oppgaver fordeler seg ujevnt over år.

Min anbefaling vil være at vi finner frem til en tilsvarende fordeling av tid i SSB, men at vi knytter fordelingen til de tre oppgavene for forskningsavdelingen. Gitt at tilbakevirkning til statistikken betinger at det er til nytte for statistikkavdelingene, er det naturlig å følge Forskningsutvalgets anbefaling om at denne skal utgjøre 20 prosent.

Min anbefaling er derfor at fordelingen blir 20 prosent tilbakevirkning til statistikken, 40 prosent til internasjonalt rettet forskning og 40 prosent forskningsbasert utredning og analyse. I utgangspunktet bør fordelingen gjelde alle forskerstillinger og ikke bare på gruppenivå. Jeg mener det imidlertid må være noe fleksibilitet i fordelingen for den enkelte, spesielt i en overgangsperiode. Doktorander og kvalifiseringsstillinger vil naturlig ha en annen fordeling som gjenspeiler deres egenart.

En 40-40-20 fordeling vil ivareta prinsippet om en sammenhengende kunnskapskjede. Det sikrer at forskere ikke utelukkende låses inne i leveranser til forvaltningen, men får tid til å utvikle kunnskapen ved å delta i internasjonale nettverk og publisere sine arbeider. Videre sikrer en slik fordeling at internasjonalt orienterte forskere også bruker tid på analyse- og utredningsarbeid og tilbakevirkning på statistikken.

Med denne modellen blir det et tydelig krav på forskerne i forskningsavdelingen å holde seg oppdatert på forskningsfronten internasjonalt og bringe denne kunnskapen inn i SSB.

Fordelingen 40-40-20 er et forslag til fordelingen av arbeidstid, ikke til finansiering av hver forsker. Flere forskere har meldt tilbake at de synes det er for stort press på å skaffe til veie ekstern finansiering og at det er ønskelig med en større andel statsfinansiering. Det er også noen indikasjoner på at statsfinansieringen ikke i tilstrekkelig grad brukes til prioriterte satsingsområder og at det er betydelig skjevfordeling mellom forskerne og forskningsområder. Rammen for statsfinansieringen av forskningsvirksomheten vil trolig bli strammere fremover med nedbemanning og produktivitetskutt i hele SSB.

Finansiering av forskningsvirksomheten er et område det er behov for å se nærmere på, men det er naturlig at det også fremover vil være en finansiering av forskningsavdelingen som baserer seg på

forskningsmidler fra NFR og EU, betalte forsknings- og utredningsoppdrag samt midler over statsoppdraget. Det er imidlertid viktig at alle eksternfinansierte prosjekter knytter seg til prioriterte områder og støtter oppunder prinsippene skissert overfor. I tillegg er det nødvendig at ledelsen i SSB har god kontroll på omfanget av ekstern finansiering, bl.a. for å kunne håndtere usikkerhet i finansieringen. Jeg legger derfor opp til at forskningsdirektøren innstiller til meg når det søkes om eksterne midler.

Konsentrasjon av ressurser

Som diskutert ovenfor gir prinsippet om empiriske studier med relevans for norsk forvaltning og offentlighet en ramme for all forskningsaktivitet i SSB. Det er likevel behov for å sette tydeligere rammer for å sikre tilstrekkelig og robust kompetanse rundt forskningsområdene.

I tråd med prinsippene bør slike prioriteringer:

- bygge på tema der SSB har en etablert internasjonal posisjon, herunder videreføre en betydelig portefølje av økonomiske modeller
- prioritere tema der det er etterspørsel etter forskningsbaserte analyser fra sentrale brukere
- bidra til økt kvalitet på SSBs statistikker

Konsentrasjonen av ressurser innebærer at alle oppgaver som i fremtiden skal gjøres i Forskningsavdelingen, må prioriteres i tråd med prinsippene. Dette kan innebære overføring av oppgaver til statistikkavdelingene eller utfasing av oppgaver.

I tillegg må SSB som forskningsinstitusjon prioritere områder hvor SSB har forutsetninger for å tilføre verdi til forskningssamfunnet, brukerne og SSBs statistikkproduksjon. Dette betyr at en må skjele til miljøene i UH-sektoren og andre institutter og kritisk vurdere på hvilke områder SSBs forskningsvirksomhet gir eller kan gi merverdi. Hvert enkelt felt må tilføres tilstrekkelig med grunnressurser slik at en kan bygge opp gode team av forskere.

Relasjon til lovutvalget

Lovutvalget skal levere sin innstilling til jul 2017 og det er naturlig å anta at utvalget der har tatt stilling til hvorvidt forskning bør være hjemlet i statistikkloven. Etter at utvalget har lagt frem sin innstilling er det grunn til å tro at Finansdepartementet vil sende forslaget på høring før de eventuelt fremmer en lovproposisjon til Stortinget. Det vil derfor kunne ta lang tid før en ny statistikklov er vedtatt.

Det er derfor min vurdering at det har vært nødvendig å sette i gang en prosess nå. For å rekruttere en dyktig permanent leder for avdelingen og for å få en tydeligere og konsistent retning for forskerne i SSB, så har det vært behov for å klargjøre noen overordnede prinsipper og organisere virksomheten i tråd med disse prinsippene. Dette er ikke minst viktig for å få en best mulig forskningsavdeling i tråd med målet fra tildelingsbrevet om forskning på et høyt internasjonalt nivå. En slik prosess er ikke i konflikt med lovutvalget, som blant annet skal se på om forskning skal være lovpålagt for SSB.

Høringsrunde

Dette notatet vil som Forskningsutvalgets rapport bli sendt på bred høring i SSB. Som forrige høring vil det være anledning å bruke den opprettede postkassen eller sende innspill direkte til meg. Notatet vil også bli drøftet med de tillitsvalgte.

Det er selvsagt anledning til å gi innspill på alle deler av notatet, men jeg vil spesielt be om innspill til forslaget om de tre prinsippene og de foreslåtte rammene for forskere i SSB. Etter 2 ukers høring på notatet vil prinsippene bli fremlagt for styret i månedsskiftet mars/april. Dette vil også markere

1n

overgangen til at jeg delegerer den videre prosessen med utforming av organisering til forskningsdirektøren. Siden organisering kan/vil ha implikasjoner for statistikkavdelingene vil jeg at statistikkdirektørene blir brakt inn i prosessen.

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.39
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Informasjon om innplassering på mandag

Fra: Telle, Kjetil [mailto:Kjetil.Telle@ssb.no]
Sendt: torsdag 19. oktober 2017 16.59
Til: Holmsen, Amund
Emne: VS: Informasjon om innplassering på mandag

t.o.
Kjetil

Fra: Telle, Kjetil
Sendt: onsdag 18. oktober 2017 14:13
Til: Avdeling 500 <500A@ssb.no>
Kopi: Omorgforskning <omorgforskning@ssb.no>; Fosen, Johan <Johan.Fosen@ssb.no>; Halvorsen, Elin <Elin.Halvorsen@ssb.no>; Olsen, Grete <Grete.Olsen@ssb.no>; Johannessen, Henrik Holck <Henrik.Johannessen@ssb.no>; Hunstad, Siv <Siv.Hunstad@ssb.no>; Ottersen, Ingunn Hegstad <Ingunn.Ottersen@ssb.no>; Møller, Ingvild Maanum <Ingvild.Moller@ssb.no>; Goa, Kristin <Kristin.Goa@ssb.no>; Gundersen, Bjørnar <Bjornar.Gundersen@ssb.no>; Harnæs, Inger Kristine <Inger.Kristine.Harnaes@ssb.no>
Emne: Informasjon om innplassering på mandag

Hei,

Hvem som blir innplassert som forsker på forskningsavdelingen vil gjøres klart for de ansatte førstkommende mandag. For rådgiverstillingene er juristenes vurdering av rettskrav ikke helt klart, men jeg regner med at dette også vil være klart til mandag. For å få informert hver enkelt om beslutningen fortest mulig, blir det på mandag gjennomført korte møter mellom hver av dere individuelt og din forskningsleder (tentativt i alfabetisk rekkefølge).

Det settes av maksimalt 10-15 minutter til hvert møte. Formålet med møtet vil kun være å gi deg konklusjonen og en kort begrunnelse, og det vil ikke være rom for diskusjoner. Grunnen til den stramme tidsplanen er at vi i første omgang ønsker at alle skal få informasjon om innplassering så fort som mulig. Dersom du ønsker det, kan du i dette møtet ta med deg en person, for eksempel fagforeningsrepresentant. Du kan også be om at jeg er til stede, og jeg vil da forsøke å få til det innenfor hva som er praktisk mulig.

Dersom du ønsker et møte med mer tid til å diskutere prosessen og ledelsens vurderinger, så kan det avtales utover i uka. Mulige deltakere i et slikt møte vil f.eks. være forskningsleder, forskningsdirektør, HR, fagforening, verneombud eller andre du måtte ønske å ha med. På mandag vil det også bli sendt ut et notat som redegjør kort for AMs arbeid med innplasseringen og våre overordnede vurderinger.

For de av dere som ikke blir innplassert i forskningsavdelingen, vil det i etterkant bli satt opp et møte med mer informasjon om mulighetene i statistikkavdelingene (med f.eks. forskningsleder, HR, seksjonssjef statistikkavdeling, relevant direktør). Flere og mer utfyllende stillingsbeskrivelser fra de andre avdelingene vil gjøres tilgjengelig på mandag. I tråd med tidsplanen oppfordres dere til å ta kontakt med seksjonssjefer på andre avdelinger for å forsøke å få til best mulig match mellom din kompetanse og denne avdelingens behov. Hvis noen tidlig i november ikke har funnet slik match, vil ledelsen foreslå en spesifikk stilling. Det må lages konkrete overgangsordninger i hvert enkelt tilfelle.

For øvrig er jeg tilgjengelig på kontoret hele mandag og tirsdag,

Kjetil

Tid og sted på mandag blir som følger, med mindre din forskningsleder gir beskjed om noe annet. Dersom ditt oppsatte møtetidspunkt ikke passer, så ta kontakt med din forskningsleder.

Personer som er i permisjon (unntatt fødselspermisjon) vil bli håndtert separat, og personer i midlertidig stilling følger den inngåtte avtalen.

** 510 ** Møterom Helse

0845 Aasness Jørgen Øvergaard
0900 Andresen Martin Eckhoff
0915 Bø Erlend Eide
0930 Drange Nina
0945 Fredriksen Dennis Finn
1000 Gjefsen Hege Marie
1015 Gunnes Trude
1030 Halvorsen Elin
1045 Heide Kim Massey
1100 Holtsmark Bjart Johannes
1115 Huitfeldt Ingrid M. S.
1130 Jia Zhiyang
1145 Kirkebøen Lars Johannessen
1300 Leknes Stefan
1315 Lian Bård
1330 Løkken Sturla Andreas Kise
1345 Nesbakken Runa
1400 Nygård Odd Erik
1415 Stølen Nils Martin
1430 Syse Astri
1445 Thoresen Thor Olav
1500 Tønnessen Marianne
1515 Vattø Trine Engh

** 520 ** Møterom A3 304

0900 Aslaksen Iulie Margrethe
0915 Aune Finn-Roar
0930 Bye Brita
0945 Dalen Hanne Marit
1000 Fæhn Taran
1015 Greaker Mads
1030 Grimsrud Kristine Malmkvist
1045 Halvorsen Bente
1100 Larsen Bodil Merethe
1115 Lindholt Lars
1130 Rosnes Orvika
1145 Storrøsten Halvor Briseid

** 530 ** Møterom A2 303

0900 Bjertnæs Geir Haakon Malterud
0915 Boug Pål
0930 Cappelen Ådne
0945 Dapi Bjørn

1000 Fagereng Andreas Nordset
1015 Hammersland Roger
1030 Holmøy Erling
1045 Jansen Eilev Sandvik
1100 Kolsrud Dag Olaf
1115 Ouren Jørgen
1130 Sparrman Victoria
1145 Strøm Birger
1200 von Brasch Thomas Rolf Lydersen Lystad

** 550 ** Møterom A3 306

0900 Aaberge Rolf
0915 Andreassen Leif
0930 Eika Lasse
0945 Iancu Diana-Cristina
1000 Kornstad Tom
1015 Langørgen Audun
1030 Modalsli Jørgen Heibø
1045 Mogstad Magne
1100 Raknerud Arvid
1115 Skjerpen Terje
1130 Søybye Espen
1145 Wennemo Tom

** 590 ** Møterom A1 306

0900 Andersen Synøve Nygaard
0915 Barstad Anders Skøien
0930 Bergsvik Janna
0945 Blom Svein
1000 Dommermuth Lars Uwe
1015 Stambøl Lasse Sigbjørn

1p

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.39
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Endringene på forskning er vedtatt
Vedlegg: Innplasseringskriterier vedtatt DM 8 sept.pdf; Stillingsplan vedtatt DM 8 sept.pdf

Fra: Telle, Kjetil [mailto:Kjetil.Telle@ssb.no]
Sendt: torsdag 14. september 2017 13.25
Til: Holmsen, Amund
Emne: Endringene på forskning er vedtatt

Amund, nå er stillingsplanen og innplasseringskriteriene for forskningsavdelingen vedtatt av toppledergruppa hos oss, og avdelingen er informert om det. De to dokumentene er vedlagt.

Totalt er det små endringer ift. det vi tidligere har informert deg om. Avdelingen reduseres fra om lag 75 medarbeidere til 40 forskere og 7 seniorrådgivere (+forskningsdirektør), og ansvaret for modellkontraktene blir liggende på forskningsavdelingen. Det er sterkere føringer enn tidligere på at analysene vi skal gjøre på avdelingen skal være empiriske, og dette er det fremdeles noen som misliker sterkt og arbeider mot. Stillingsplanens andre avsnitt («Oppgaver på forskningsavdelingen») omtaler kort dette.

Kjetil

Innplasseringskriterier og -prosess

Innledning

Det vises til dokumentet om stillingsplan, inkl. henvisninger der til prosessen og tidligere dokumenter.

Stillingsplanen for forskningsavdeling inkluderer flg. stillinger:

- 1 forskningsdirektor
- 40 forskere, herav 5 forskningsledere med tidsbegrenset funksjonstid og forskerrekutter/phd/post.doc.
- 7 operative rådgivere/seniorrådgivere

Dette må ses i sammenheng med det strategiske behovet i SSB for å frigi medarbeidere på forskningsavdelingen med høy analytisk kompetanse til statistikkavdelingene (inkl. DoF), herunder at statistikkavdelingene har innmeldt behov som utgjør langt mer enn 30 stillinger.

Stillingsplanen innebærer at forskningsavdelingen får 48 stillinger, noe som betyr at ca. 25 medarbeidere frigis til statistikkavdelingene. Det skal således ikke skje en nedbemanning, men en omdisponering av medarbeidere til andre avdelinger innenfor SSB. Alle berørte medarbeidere vil få tilbud om interessant og variert arbeid, bibehold av lønn og bibehold av stillingstittel som en personlig ordning.

For å bemanne stillingene i forskningsavdelingen på en saklig og god måte i tråd med de føringer som er gitt, er det nedenfor utarbeidet kriterier for innplassering i stillingene i forskningsavdelingen. Hvilken stillingsbetegnelse man i dag formelt har påvirker ikke hvilken av disse stillingene på forskningsavdelingen man kan bli innplassert i eller ha rett og plikt til å følge. Det legges til grunn at de 48 medarbeiderne som innplasseres i forskningsavdelingen i det vesentlige får videreført den stillingen de har i dag.

For de medarbeiderne som IKKE innplasseres i forskningsavdelingen, vil man rettslig sett kunne få litt ulike situasjoner:

- a) Noen medarbeidere vil i det vesentlige kunne se sin stilling videreført, men nå i en annen avdeling. Man snakker her ofte om «rett og plikt» til å følge stillingen til en annen organisatorisk enhet. En slik organisatorisk overføring av stillingen ligger normalt til arbeidsgivers styringsrett.
- b) Noen medarbeidere vil imidlertid kunne få såpass vesentlig endring i stillingens innhold at arbeidsgiver ikke kan pålegge dette innenfor styringsretten.

Om en stilling i det vesentligste anses videreført (punkt a) eller ikke (punkt b), vil bero på en konkret totalvurdering av stillingen før og etter endringen. Det er arbeidsgivers ansvar å foreta en slik vurdering. Hvis endringen anses som så vesentlig at det går ut over det arbeidsgiver kan gjøre i kraft av styringsretten, vil situasjonen kunne løses ved at medarbeideren aktivt melder sin interesse for aktuelle stillinger og samtykker i en omplassering. Alternativt ved at arbeidsgiver må foreta en såkalt «endringsoppsigelse», og i den sammenheng om mulig å tilby vedkommende en annen, ledig passende stilling. I begge disse tilfellene vil SSB gjennom en dialog med den enkelte medarbeider bestrebe seg på å finne gode, individuelle løsninger. Medarbeideren plikter å medvirke til å finne en løsning. Det må utformes en ny arbeidsavtale. Dersom en medarbeider takker nei til et tilbud om en annen passende stilling, vil arbeidsgiver kunne vurdere formell oppsigelse.

For å gi de berørte medarbeidere mulighet for å påvirke sin arbeidssituasjon, foreslås følgende prosess i 4 trinn:

1. Personer på forskningsavdelingen som melder sin interesse for en stilling på en annen avdeling, og der både personen selv, forskningsleder/direktor og seksjonssjef/direktor er omforent, inngår en

- avtale om overflytting (som inkluderer framtidige arbeidsoppgaver, tidspunkt for overgang, osv). Frist for slik «runde 1» er tentativt satt til 1. oktober.
2. Alle andre personer på forskningsavdelingen blir innplassert i stillingsplanen for forskningsavdelingen i hovedsak basert på den informasjonen arbeidstakeren selv melder inn på et kartleggingsskjema og formidler i kartleggingssamtaler, og forskningsleder/direktors vurderinger av arbeidstakerens kompetanse ihht. innplasseringskriteriene. Hver enkelt medarbeider får beskjed om ledelsens vurdering rundt hans/hennes innplassering på forskningsavdelingen innen tentativt 30. oktober.
  3. Personer på forskningsavdelingen som melder sin interesse for en stilling på en annen avdeling etter at han eller hun er blitt kjent med ledelsens vurdering rundt innplassering, og der både personen selv, forskningsleder/direktor og seksjonssjef/direktor er omforent, inngår en avtale om overflytting (som inkluderer framtidige arbeidsoppgaver, tidspunkt for overgang, osv.). Frist for slik «runde 2» er tentativt satt til 1. november.
  4. Medarbeidere som deretter ikke har inngått avtale eller er blitt innplassert i forskningsavdelingen, vil bli vurdert med hensyn til om SSB i kraft av sin styringsrett kan pålegge dem å følge sin stilling til ny avdeling (se punkt a ovenfor) eller om SSB må gjennomføre en «endringssoppsigelse» (se punkt b ovenfor). Det er HR/koordineringsgruppa som har ansvaret for dette, i samråd med direktorene.

Forskerstillingene - innplasseringskriterier

1. Noen særskilte forhold

Forskningsdirektorstillingen skal lyses ut og holdes utenfor prosessen nå.

Stillingen i stabsfunksjonen hos forskningsdirektoren er i dag besatt av vikar, og arbeidsoppgavene flyttes til administrasjonsavdelingen.

Midlertidige stillinger. Midlertidige bi-stillinger holdes utenfor prosessen nå. Midlertidige stillinger knyttet til phd/post.doc skal i utgangspunktet gå som planlagt på forskningsavdelingen.

Forskningslederfunksjonene er midlertidige og krever samme kompetanse som forskerstillingene (jf. stillingsplan-notatet), men i tillegg lederkompetanse. Slike funksjoner skal etter planen lyses ut når ny organisering av forskningsavdelingen er på plass, og disse funksjonene vurderes derfor heller ikke nå (men personene som i dag har funksjon som forskningsleder, skal vurderes nå på lik linje med andre forskere).

Personer i permisjon skal i utgangspunktet behandles på linje med de som ikke er i permisjon, og ledelsen vil derfor ta kontakt med hver enkelt av dem.

2. De 40 forskerstillingene

Det er i dag flere ansatte på forskningsavdelingen enn det er slike eller liknende stillinger, og dette notatet foreslår derfor konkrete kriterier som skal legges til grunn for innplasseringen. Disse kriteriene bygger på kompetansebehovet som trengs på framtidig forskningsavdeling for å løse avdelingens framtidige oppgaver, slik dette er omtalt i stillingsplan-notatet som igjen bygger på bl.a. prinsippnotatet med tilhørende styrevedtak.

Helt overordnet skal avdelingen bemannes med medarbeidere som har en slik kompetanse at avdelingen i best mulig grad løser sine oppgaver. Slike kompetansekrav er i all hovedsak de samme for alle disse stillingene, og vurderinger av en medarbeiders evne til å bidra til at avdelingen løser sine oppgaver må først og fremst bygge på medarbeiderens resultater slik de har kommet til uttrykk de siste årene.

Arbeidsoppgaver:

Levere anvendt empirisk forskning på høyt internasjonalt nivå, rettet mot å opplyse og bistå den norske samfunnsutviklingen (anslagsvis 40 prosent av tiden) og kvalitetssikret gjennom publisering i anerkjente

1f

vitenskapelige tidsskrifter på feltet (anslagsvis 40 prosent av tiden). Arbeidet innebærer således i hovedsak å produsere forskningsartikler og forskningsbaserte rapporter. Arbeidet krever vilje og selvstendig evne til å utføre grundige analyser som både moter vare brukeres behov samt lar seg publisere i høyt rangerte vitenskapelige tidsskrifter.

Bruke forskningskompetansen for å bidra til enda bedre statistikker (anslagsvis 20 prosent av tiden), for eksempel gjennom å samarbeide med statistikkavdelingene i analyseprosjekter, å ta i bruk nye datakilder som senere kan styrke statistikken, å bistå statistikkene i utvikling gjennom bruk av metoder og modeller, etc.

Bidra til utvikling av forskningsmiljøet i avdelingen, samt fagmiljøet i SSB generelt, herunder utforming av nye forskningsprosjekter og søknader om finansiering.

For å løse avdelingens oppgaver framover, er det medarbeidernes kompetanse og ikke deres formelle stillingskategori som må legges til grunn. Det vil være behov for medarbeidere med lang forskererfaring i forskningsavdelingen, men samtidig vil det også være behov for medarbeidere med høy analytisk kompetanse og langvarig kjennskap til SSB i statistikkavdelingene. Forskningen utvikler seg hele tiden, og den kompetansen vi trenger i en framtidig forskningsavdeling må være oppdatert i tråd med internasjonal forskning (inkludert *evnen* til å oppdatere kompetansen). Det kan også være slik at kvalifiseringen (medarbeiderens kompetanse) til den formelle stillingskategorien medarbeidere er i i dag, bygger på annen kompetanse enn den som er nødvendig for å løse avdelingens oppgaver framover (jfr. avsnittet *Mer om oppgavene og kompetansebehov* i stillingsplan-notatet). Ved innplasseringen må det derfor legges vekt på kompetansen slik den har gitt seg uttrykk gjennom resultater (relevant for avdelingens kompetansebehov framover) de siste årene, og arbeider som er eldre enn 5-8 år, skal normalt ikke vektlegges.

Selv om kompetansekravene i all hovedsak er like for alle disse 40 forskerstillingene, kan imidlertid ikke innplasseringskriteriene praktiseres helt likt for alle stillingene, fordi kravene til dokumentasjon av kompetansen særlig må ses i forhold til tiden etter disputas/opprykk til forsker 2 eller påbegynt phd/post.doc. m.m. Både forskerrekutter og forskere med mindre enn 3-5 år siden disputas/opprykk (eller andre) kan ha høy kompetanse (dvs. evne til å løse avdelingens oppgaver i framtiden), for eksempel ved at de har oppdaterte kunnskap om teori og metode fra nylig avlagte kurs, selv om dette ikke ennå har gitt seg uttrykk i forskningsbaserte analyser, internasjonale publiseringer, forbedring av statistikken, osv. Dette skal hensyntas, bl.a. ved å se på kvalitet og antall discussion papers, om papere er sendt inn til tidsskrift (og hvilke + ev. refereekommentarer), ev. revise & resubmit, om arbeidene er presentert hos eller benyttet av sentrale beslutningstakere eller i samfunnsdebatten, deltakelse på internasjonale konferanser, internasjonalt nettverk (f.eks. utenlandsopphold og samforfatterskap), om eksternfinansiering er søkt (selv om det ikke er fått), osv., og personer i phd-stillinger skal i utgangspunktet sluttføre graden ved avdelingen. Fordi det er kompetansen (dvs. evne til å løse avdelingens oppgaver i framtiden) som skal ligge til grunn for innplasseringen, må det i dokumentasjonskravene også tas hensyn til om man har vist evne til allsidighet gjennom f.eks. å ha byttet forskningsfelt; om man har hatt særdeles godt gjennomslag i internasjonal forskning, selv om det er på et felt eller med metoder som avdelingen ikke skal beskjeftige seg med i framtiden; eller om man har hatt andre oppgaver som normalt vil medføre mindre output langs kriteriene under i en periode. Det taler mot å tillegge slike forhold stor vekt at det er grunn til å tro at dette vil måtte redusere den ønskede kompetansen fordi forskningsfronten utvikler seg raskt. Slike forhold gjør det imidlertid nødvendig at arbeidsgiver i noen grensetilfeller foretar en helt konkret saklig totalvurdering av personens potensiale til å løse avdelingens framtidige oppgaver.

Kompetanse:

I vurderingen av kompetansen skal arbeid de siste årene tillegges klart størst vekt. Publikasjoner eldre enn 5-8 år skal normalt ikke vektlegges. Kravene til dokumentasjon skal justeres ned for forskerrekutter og forskere med mindre enn 3-5 år siden disputas/opprykk forsker 2.

Det kreves

- *Evne til å levere anvendt empirisk forskning på høyt vitenskapelig nivå innenfor samfunnsøkonomi ev. demografi/sosiologi/kriminologi, normalt dokumentert gjennom flere publikasjoner av slike analyser i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter, inkludert niva-2-tidsskrifter i samfunnsøkonomi ev. sosiologi/demografi/kriminologi, de siste årene.*
- *Grundig kjennskap til data eller metoder som ligger til grunn for SSB-statistikker (normalt dokumentert gjennom anvendelse i analyser eller samspill med ev. utvikling av statistikken*

de siste arene) og evne til å tilegne seg og anvende state-of-the-art estimeringsmetoder til anvendt empirisk forskning, normalt dokumentert gjennom publikasjoner i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter de siste arene

- Evne til å levere eller formidle forskningsbasert anvendt empirisk analyse til norsk forvaltning og andre samfunnsaktører (normalt dokumentert gjennom publikasjoner på norsk eller engelsk i rapporter, bøker, vitenskapelige tidsskrifter e.l. de siste arene), herunder til å belyse sentrale samfunnsspørsmål (f.eks. dokumentert gjennom siteringer i offentlige utredninger, sentrale beslutningsdokumenter og samfunnsdebatter, eller på andre måter) på en forskningsbasert måte

Gitt at man oppfyller kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfyller kravene også bli lagt vekt på

- Tung operativ erfaring med bruk av databaserte statistikkverktøy (SAS, Stata, Eviews, etc.) i anvendte empiriske analyser med state-of-the-art estimeringsmetoder, og med innhenting, kobling, tilrettelegging og analyser av data som benyttes som grunnlag for SSBs statistikker og innhenting av eksterne data (ukonvensjonelle data, big data, e.l.) for pakobling og analyse/utvikling av SSB-data og statistikker
- Dokumentert selvstendig forskningsarbeid og –bidrag
- God ledelse av prosjekter innenfor gitte rammer, med rettidig levering og av forskningsbasert kvalitet, særlig for større prosjekter som involverer flere medarbeidere og der prosjektet er gitt i hard konkurranse (f.eks. Norges forskningsråd)
- Dokumentert vilje og evne til å påta seg fellesoppgaver internt for å utvikle forskningsvirksomhetene i SSB og SSB ellers, herunder utforming av nye forskningsprosjekter, søknader om finansiering, ansvar for seminarserier, bidrag i SSB-komiteer/utvalg, lederfunksjoner, forbedring av statistikker, osv., og ekstern gjennom representasjon av SSB med god rolleforståelse, med vekt på forskningsbasert formidling av anvendt empirisk forskning av høy kvalitet til oppdragsgivere og allmenheten for eksempel i arbeid for og i offentlige utvalg, inviterte presentasjoner for sentrale beslutningstakere, media, m.v.

Gitt at man oppfyller kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfyller kravene også bli lagt vekt på flg. mer personlige egenskaper

- Motivasjon for alle avdelingens tre framtidige hovedarbeidsoppgaver
- Samfunnsengasjert, med evne til å relatere forskningen til samfunnsdebatten

Rådgiverstillinger - innplasseringskriterier

Det foreslås 7 rådgiver/seniorrådgiver-stillinger i forskningsavdelingen. Det er i dag flere ansatte på forskningsavdelingen enn det er slike eller liknende stillinger, og dette notatet foreslår derfor konkrete kriterier som skal legges til grunn for innplasseringen. Disse kriteriene bygger på kompetansebehovet som trengs på framtidig forskningsavdeling for å løse avdelingens framtidige oppgaver, slik dette er omtalt i stillingsplan-notatet som igjen bygger på bl.a. prinsippnotatet med tilhørende styre-vedtak, samt det som sies innledningsvis om forskerstillingene m.m. over. Dette må også ses i sammenheng med statistikkavdelingens behov for å få tilført medarbeidere med høy operativ og analytisk kompetanse fra forskningsavdelingen.

Arbeidsoppgaver: Operativt arbeid på prosjekter knyttet til forskning og framskriving/prognoser innenfor problemstillinger om norsk makroøkonomi, skatt, trygd/arbeid og demografi. Arbeidsoppgavene i rådgiverstillingene vil primært være å sikre at sentrale modeller knyttet til disse problemstillingene er operative (datainnhenting, justeringer, automatiseringer og forenklinger, kjøring, osv.), og å stå for leveranser i samarbeid med forskerne. Arbeidsoppgavene inkluderer også å sikre at forskerne blir operative på modellene og bistå dem i arbeidet med å utvikle og forenkle modellene. Rådgiverne har et selvstendig ansvar for å utvikle, samkjøre og automatisere arbeidet med alle modellene rådgiverne imellom. Det siste innebærer også deltakelse i internasjonale fora for relevant modellarbeid, for å sikre at arbeidet utfordres av utviklingen ellers i verden. Til stillingene tillegges også LDA-funksjoner, m.v.

1P

For at avdelingen skal være operativ på sentrale leveranser, herunder langvarige kontrakter med Finansdepartementet, er det avgjørende med følgende stillinger, hver med krav om lang, oppdatert og operativ erfaring med vedlikehold, utvikling og analyse innenfor modellen

- Lotte-skatt: to stillinger
- Kvarts og Demec: to stillinger
- Snow: en stilling
- Mosart: en stilling
- Lotte-AS: en stilling

Kompetanse for hver av disse:

Det kreves

- Generelt god IT-kompetanse og høy kompetanse i operativ programmering med programmer relevante for arbeidsoppgavene modellene nevnt over
- Lang, oppdatert og operativ erfaring med vedlikehold, utvikling og analyse innenfor minst en av modellene Lotte-skatt, Kvarts, Demec, Snow, Mosart, Lotte-AS eller Befinn reg

Gitt at man oppfyller kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfyller kravene også bli lagt vekt på

- Operativ erfaring med bruk av databaserte statistikkverktøy (SAS, Stata, Eviews, etc.) i anvendte empiriske analyser, og erfaring i operativ behandling av data fra flere datakilder i SSB
- Fagkunnskap og erfaring fra forskningsbasert analyse eller publisering i vitenskapelige tidsskrift
- Selvstendighet, gjennomføringsevne innen gitte rammer og frister, og evne til å organisere og lede arbeidet

Gitt at man oppfyller kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfyller kravene også bli lagt vekt på flg. mer personlige egenskaper

- Motivasjon for å samarbeide med forskerne og med de andre rådgiverne for å bidra til mer samkjøring i modellarbeidet, mer fleksibel arbeidsdeling, bedre backupløsninger, osv.
- Motivasjon for analyser gjennom transparent dokumentasjon og formidling til norske beslutningstakere, og for tilbakemelding til og utvikling av SSBs statistikker

1f

Stillingsplan for forskningsavdelingen

Stillingsplanen for forskningsavdeling skal inkludere flg. stillinger:

- 1 forskningsdirektør
- 40 forskere, herav 5 forskningsledere med tidsbegrenset funksjonstid og forskerrekrutter/phd/post.doc.
- 7 operative rådgivere/seniorrådgivere

Bakgrunn

Utformingen av stillingsplanen for ny forskningsavdeling tar utgangspunkt i de strategiske føringene og oppgavene til forskningsavdelingen slik de er beskrevet i prinsippene vedtatt av styret, med presiseringer i administrerende direktørs prinsippnotat som lå til grunn for styrets behandling, og sett i lys av andre sentrale dokumenter som SSBs virksomhetsplaner, langsiktige og i praksis faste og store kontrakter, forskningsutvalgets rapport, dimensjoneringsnotatet fra administrerende direktør, SSBs overordnede strategi, tildelingsbrev, SSBs/styrets instruks, St. meld. 1 og Statistikkloven m.v.

I enighet med organisasjonene lages stillingsplanen innenfor nåværende organisasjonskart. Det er likevel de strategiske føringene og ikke nåværende organisasjonskart, som er bestemmende for oppgavene og kompetansekravene i forskningsavdelingen framover. Antall stillinger for hver forskertype etc. er derfor angitt på avdelingsnivå, dog også som et intervall i hver forskningsgruppe. Enigheten med organisasjonene innebærer at organisasjonskartet for avdelingen skal vurderes etter at prosessen med innplassering er slutført.

Oppgaver på forskningsavdelingen

Arbeidet på avdelingen er i all hovedsak prosjektbasert, der prosjektene typisk er avgrenset til perioder fra noen måneder til 3-4 år. Hvert prosjekt er nytt og innovativt, og krever omfattende kunnskaps- og kompetanseutvikling hos hver enkelt medarbeider.

I tråd med prinsippene er hovedoppgavene til den framtidige forskningsavdelingen tredelt:

- i) anvendt og empirisk analyse publisert i internasjonale fagtidsskrifter på høyt nivå,
- ii) forskningsbaserte analyser for forvaltning og andre samfunnsaktører og
- iii) tilbakevirkning til statistikken

Dette innebærer langt klarere føringer enn i dag knyttet til kvalitetssikring gjennom internasjonale publiseringer, til at alle analyser skal være forskningsbaserte og både anvendte og empiriske, og til samspill med statistikken. Forskningsoppgavene spisses mot anvendt og empirisk forskning publisert i internasjonale fagtidsskrifter og forskningsbaserte analyser. Andre enklere analyseoppgaver skal fases ut eller flyttes til statistikkavdelingene.

Forskningsoppgavene skal være både anvendte og empiriske, og med solid teoretisk fundament i tråd med god forskningspraksis ved empiriske analyser. De skal være rettet mot å opplyse norsk politikktutforming, norsk samfunnsutvikling og norsk offentlig debatt. De skal anvende anerkjente empiriske metoder på reelle og omfattende data, og ikke bare være talleksempel som illustrerer et (teoretisk) poeng. For å sikre at forskningsvirksomheten har en positiv virkning på SSBs primæroppgave som er statistikkproduksjon, er det avgjørende at forskningsoppgavene fremmer og krever en kunnskap om dataene og metodene som ligger til grunn for SSBs statistikker, enten dette er mikro- eller makro-data, som går dypere enn hva vi kan forvente at SSB-eksterne forskere eller brukere kan bidra med. Forskningsoppgavene skal derfor, samt for å møte en berettiget forventning

om at analyser fra SSB er tungt empirisk forankret, normalt bygge på datakilder som er sentrale for SSBs statistikker, og baseres på anerkjente eller innovative estimeringsmetoder. Eksempelvis vil rene teoretiske arbeider eller numeriske simuleringer som ikke inkluderer eller bygger på anerkjente estimeringsmetoder, herunder estimering ev. annen illustrasjon av usikkerhet, ikke være en del av forskningsavdelingens oppgaver framover. Dette utelukker ikke simuleringer som inkluderer eller bygger på anerkjente estimeringsmetoder der historiske empiriske mønstre er veldokumentert og egnet til å vurdere sentrale forutsetninger og resultater opp mot historiske utviklingstrekk. Metodeutvikling vil også kunne inngå i oppgavene framover, men da primært for å bidra direkte til forbedring av en statistikk eller for å belyse en empirisk problemstilling bedre. Operativ innhenting, kjennskap til og sammenstilling av data, samt analysekjøring, er sentralt.

Innenfor en slik spissing er det noen problemstillinger avdelingen fortsatt skal beskjeftige seg med (jf. føringer i prinsippnotatet, styrevedtaket, dimensjoneringsnotatet, m.v.). Det gjelder prosjekter knyttet til forskning og framskrivning/prognoser av norsk makroøkonomi, skatt, trygd/arbeid og demografi. Til disse problemstillingene hører også regelmessige leveranser til allmennheten og bl.a. Finansdepartementet. I tillegg følger det av prinsippnotatet og SSBs overordnede strategi at forskningsvirksomheten også skal omfatte andre felt, for eksempel bidra til å styrke statistikken gjennom forskning på nye datakilder og å styrke næringsstatistikken ved å forske på relaterte data og tema. Overordnet skal prosjektene i avdelingen utformes slik at forskningsvirksomheten har en positiv virkning på SSBs primæroppgave som er statistikkproduksjon.¹

I tråd med prinsippnotatet er det viktig å understreke at hovedpoenget med de tre hovedoppgavene er at de skal spille hverandre bedre, og dermed er det ikke noe klart skille mellom dem. Man kan spissformulere dette dithen at når samspillet mellom de tre er på sitt beste, er det ikke mulig å skille arbeidet med de tre hovedoppgavene fra hverandre.

Mer om oppgavene og kompetansebehov

Forskning. Det stilles mange og høye krav til medarbeidernes kompetanse for at avdelingen skal være i stand til å levere forskning og forskningsbaserte analyser av høy kvalitet som er sentral for den norske samfunnsutviklingen. I tillegg til å levere forskning og dokumentere og kvalitetssikre den, stilles det også store krav til evne til kontinuerlig faglig oppdatering gjennom aktiv deltakelse i det internasjonale forskersamfunnet. En forutsetning for slik deltakelse er i dag publisering i anerkjente internasjonale fagtidsskrifter.

Videre er det nødvendig å evne å benytte forskerkompetansen i forskningsbaserte publikasjoner for forvaltningen eller andre oppdragsgivere. Det stilles høye krav til at alle analysene er etterprøvbare, og til leveringsevne innen gitte rammer og frister. Evnen til å formulere presise problemstillinger rundt sentrale samfunns spørsmål, og særlig til å ha en bred metodisk verktøykasse for å velge egnede empiriske metoder til å belyse hver enkelt problemstilling på en forskningsbasert måte, er viktig. Det samme er evne til å nå gjennom med søknader om langsiktig finansiering. For at analyser skal være forskningsbaserte må forskeren bruke kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i det internasjonale forskersamfunnet, og oppfylle vanlige krav til forskningsarbeider som tydelig problemstilling, relatering til forskningslitteraturen og relevant teori, state-of-the-art metodebruk, etterprøvbarhet, transparens, kritisk distanse til eget arbeid, osv.

¹ Forskningsdirektøren har hele tiden ansvar for å gjøre strategiske prioriteringer knyttet til metode, data og tema, oftest med utgangspunkt i områder der vi har en etablert internasjonal posisjon og hensyntatt etterspørselen (inkl. betalingsvilligheten) til sentrale brukere inkludert statistikkene i SSB. I tillegg må det skjeles til miljøene i UH-sektoren og andre institutter og kritisk vurderes på hvilke områder SSBs forskningsvirksomhet gir eller kan gi merverdi. Dette er i større grad enn de endringene vi nå gjør, et internt anliggende for forskningsavdelingen, og det bør gjennomføres et slikt strategiarbeid etter at prosessen med innplassering på forskningsavdelingen er avsluttet, med mål om å kunne være styrende for virksomhetsplanen for 2019.

Empiri. All analyse skal være både anvendte og empirisk, dog med solid teoretisk forankring. Dette innebærer at kompetanse i anerkjente empiriske metoder, gjerne også metodeutvikling, og erfaring med bruk av dataene som benyttes for å lage SSBs statistikker, inkludert operativ evne til å bearbeide dem, vil være viktig. Kompetanse i å ta i bruk nye data, jf. SSBs strategi rundt ukonvensjonelle datakilder, likeså.

Forbedring og utvikling av statistikken. Forskningsvirksomheten i SSB må bidra til å gjøre statistikken bedre. Tilbakevirkning til statistikken har tatt mange former, og innretning av forskningen i SSB slik at dette arbeidet styrkes ytterligere, er viktig. Konkretiseringer av dette må det jobbes med i fellesskap mellom forskningsavdelingen og statistikkproduksjonen framover. For at forskningen skal kunne forbedre og utvikle statistikken, er det nødvendig med nærhet til statistikken, og det er derfor viktig med inngående kjennskap til dataene som ligger til grunn for statistikkene, ikke bare de publiserte statistikkene eller ferdige bearbejdede statistikkleveranser fra statistikkavdelingene. Operativt arbeid med data som ligger til grunn for SSBs statistikker, er dermed sentralt.

Evne til å se og gi konstruktive tilbakemeldinger på utviklingsmuligheter ved statistikkene er også viktig. Dette kan handle om å ta i bruk nye datakilder for å øke kvaliteten eller verdien av statistikkene, eller å lette oppgavebyrden. Det kan også være å se statistikker i sammenheng og koble på nye måter. Bred tematisk kunnskap om statistikkfelt vil også kunne være viktig for å se og foreslå utviklingsmuligheter, men det er her avgjørende at kunnskapen går dypere enn hva vi kan forvente at SSB-eksterne forskere eller brukere kan bidra med.

Allsidighet m.m. Hver forsker på avdelingen skal ha kompetanse innenfor alle de tre hovedoppgavene. Graden av spesialisering må normalt dermed være mindre enn hva som ville kunne være optimalt dersom det *eneste* formålet var *enten* bare å publisere internasjonalt *eller* å bare utføre analyser for forvaltningen *eller* å bare gi tilbakevirkning til statistikken. Dette er noe annerledes enn for akademiske stillinger på universitetene, der høy grad av tematisk eller metodisk spesialisering ofte har vært idealet. For SSB vil for høy grad av spesialisering kunne være hemmende for muligheten til samspill på tvers av statistikker, til å samarbeide på tvers av forskningsgrupper, til å ha tilstrekkelig høy leveringssikkerhet (backup) på viktige leveranser eller til å snu seg etter nye prioriteringer fra ledelsen eller endringer i eksternfinansieringen. Det følger av dette at spesialkompetanse på smale forskningsfelt ikke vil være en avgjørende kvalifikasjon for stillingene i avdelingen, mens det *vil* være en viktig kompetanse med erfaring fra arbeid med data som ligger til grunn for *flere* statistikker og erfaring med ulike empiriske metoder på ulike forskningsfelt.

Annet. For øvrig vil kompetanse som er viktig ellers i SSB også være relevant for stillingene i forskningsavdelingen jf. SSBs strategiske plattform, SSBs lønnspolitiske retningslinjer, etc.

Stillingsbehov for å løse oppgavene

Vurderinger av hvor stor forskningsavdelingen minst må være for at avdelingens oppgaver framover skal kunne løses på en tilfredsstillende måte, bygger bl.a. på arbeidet med SSBs strategi, prioriteringer i tildelingsbrev, omorganiseringene på statistikkavdelingene, budsjettmessige vurderinger², arbeidet med strategi for forskningsvirksomheten gjennom forskningsutvalget og administrerende direktørs prinsippnotat, arbeidet med virksomhetsplanene, osv. Beskrivelser av behovene for kompetanse fra forskningsavdelingen i andre avdelinger i SSB (dvs. oversikter over oppgaver/stillinger i andre avdelinger sendt ut til hele forskningsavdelingen i midten av juni), der langt mer enn 30 stillinger er meldt inn fra de andre avdelingene, er også et moment. Til syvende og sist bygger vurderinger av

²Behovet for å frigi ressurser fra forskningsavdelingen knytter seg både til finansiering og kompetanse. Det er imidlertid langt fra klart at en overføring av personer fra forskningsavdelingen til andre avdelinger vil ha noen vesentlig innvirkning på oppdrag for SSB totalt sett. Eksternfinansieringen i forskningsavdelingen er riktignok relativt høy i SSB-sammenheng, men den er også høy i andre avdelinger, f.eks. i deler av A300. Graden av eksternfinansiering knytter seg nok også til kompetansen som finnes i de ulike avdelingene. Det er dermed rimelig å forutsette at tilførsel av høy analytisk kompetanse til statistikkavdelingene vil kunne – dersom man ønsker det – øke deres muligheter for eksternfinansiering.

forskningsavdelingens størrelse på overordnede skjønsmessige vurderinger av hva som best tjener SSB som helhet.

Administrerende direktør foretar overordnede vurderinger i dimensjoneringsnotatet (fra juni 2017), der hun vurderer det dithen at forskningsavdelingen bør frigi 25-30 årsverk til andre avdelinger slik at forskningsavdelingen får en bemanning på 45-50 årsverk. Hun påpeker bl.a. at det er stort behov for å frigi kompetanse fra forskningsavdelingen til andre avdelinger for å kunne møte SSB-strategiens krav om mer analyse i statistikkene og modernisering av arbeidsprosessene (moderniseringsprogrammet). Dette tilsier at det i statistikkene ikke bare er behov for personer fra forskningsavdelingen med operativ erfaring eller i lavere forskerstillinger, men også seniorforskere med høy analytisk kompetanse og langvarig kjennskap til SSB.

Oppgavene på forskningsavdelingen skal spisses mot anvendt empirisk forskning, og analyser som ikke er empiriske skal fases ut, og analyser som ikke er forskning eller forskningsbaserte skal fases ut eller flyttes til statistikkavdelingene. I praksis vil utfasingen i all hovedsak skje ved at pågående prosjekter gjennomføres i SSB i tråd med tidsplanene, kombinert med strenge krav til at nye prosjekter på forskningsavdelingen oppfyller kravene. Det bør også vurderes å se på effektiviseringsmuligheter gjennom styrket samarbeid og avklaringer av ansvarsforhold med statistikkene, både på dataflyt og ellers. Det må forutsettes at moderniseringsprogrammet på sikt også vil innebære effektiviseringsgevinster for forskningsvirksomheten, særlig knyttet til automatiseringer, datadokumentasjon og standardiseringer. Blant annet i påvente av slike effektiviseringsgevinster er det viktig med god operativ kapasitet i datahåndtering og programmering på arbeidsoppgaver knyttet til bl.a. langsiktige kontrakter for Finansdepartementet. Når dette ivaretas gjennom rådgiverstillinger (se under), og det gjennomføres rimelige opplærings- og kompetanseoverføringstiltak i en overgangsfase, vurderer ledelsen risikoen for at bemanningen ikke er tilstrekkelig for at avdelingen skal løse sine oppgaver som håndterbar. På denne bakgrunn er det rimelig å legge til grunn at det er mulig for forskningsavdelingen å løse oppgavene med en bemanning i den størrelsesorden som dimensjoneringsnotatet angir.

Stillingsplan

Én forskningsdirektør, ingen stabfunksjon

Det gjøres ingen endringer i forskningsdirektørstillingen nå. Stillingen i forskningsdirektørens stab videreføres ikke, men oppgavene skal ivaretas av administrasjonsavdelingen.

Førti forskerstillinger (inkl. forskningsledere og forskerrekrutter/phd)

Det er p.t. 5 midlertidige forskningslederfunksjoner (men dette kan bli endret i ny organisering som skal vurderes etter at prosessen med innplasseringen er sluttført), en knyttet til hver forskningsgruppe, og her er arbeidsoppgavene de samme som for forskere (se under), men tidsbruken er noe annerledes for å gi plass til lederoppgaver. Dagens ordning med funksjonstid på 3 år foreslås videreført.

Som omtalt over er arbeidsoppgavene overordnet sett de samme for de 40 forskerstillingene (som altså inkluderer forskningsledere og PhD/post.doc), og krav til bidrag innenfor alle de tre hovedoppgavene (20-40-40; samspill med statistikken, forskningsbasert analyse og internasjonal publisering) skal gjelde for hver enkelt stilling, dog normalt med mer tidsbruk knyttet til internasjonal publisering for phd/post.doc. At arbeidsoppgavene overordnet er de samme, endrer naturligvis ikke på at forskningsdirektøren og forskningslederne, akkurat som i dag, har ansvaret for at avdelingens konkrete oppgaver fordeles hensiktsmessig mellom medarbeiderne. At arbeidsoppgavene overordnet er de samme, betyr heller ikke at alle skal ha identisk kompetanse ved at de skal kunne utføre de samme konkrete oppgavene på samme tid. Alle forskerne vil ikke, i framtiden som nå, kunne settes til hvilken som helst oppgave på avdelingen. Men spissingen av avdelingens oppgaver, kompetansekravene og innplasseringskriteriene (se innplasseringsnotatet) vil sikre at kompetansen på avdelingen er satt sammen slik at oppgavene anses å kunne løses på en god måte og med

håndterbar risiko, gitt at oppgavene, som i dag, konkretiseres og allokeres hensiktsmessig mellom medarbeiderne.

Arbeidsoppgavene omtales noe mer her, mens innplasseringskriteriene spesifiseres i et eget notat.

- 1) Oppdatert kunnskap skal sikres gjennom aktiv deltakelse i internasjonale forskersamfunn. Det innebærer f.eks. publisering i anerkjente internasjonale tidsskrift på avdelingens felt (i all hovedsak samfunnsøkonomi, men også noe demografi/sosiologi/kriminologi). Disse tidsskriftene skal, iallfall inntil videre, avgrenses i tråd med de kriteriene vi lenge har hatt på avdelingen ved publiseringspoengene og forskeropprykkreglementet. Det betyr at alle må publisere jevnlig (om lag årlig) og at det skal legges stor vekt på nivå-2-tidsskrifter. Publikasjoner av nivå-2-kvalitet må kreves iallfall hvert 5. år. Dette innebærer f.eks. også pleiing av internasjonale forskernettverk, gjennom deltakelse på internasjonale konferanser og workshops, samforfatterskap med anerkjente internasjonale forskere, søknader og prosjektledelse eller deltakelse i større forskningsprosjekter, utenlandsopphold ved anerkjente institusjoner, m.v.
- 2) Forskningsbasert analyse til forvaltningen m.v. innebærer for eksempel empiriske og forskningsbaserte publikasjoner som har klar anvendelse for norske beslutningstakere, gjerne også finansiert over lang tid av norske brukere, inkludert departementer, programmer i Norges forskningsråd, etc. Arbeidet inkluderer å skaffe oppdrag og gjennomføre prosjekter innenfor gitte rammer (rettidig, budsjetter, osv.), å delta i eller lede prosjekter og prosjektmedarbeidere (gjennom klar, tydelige og realistisk arbeidsdeling), å formidle til oppdragsgiver og allmennheten, å drøfte styrker og svakheter på en distansert og forskningsbasert måte, osv.
- 3) Samspill med statistikken vil også i fremtiden ta mange former, men mer samarbeid og gjensidig faglig utvikling er viktig. Sampublikasjoner og konkret arbeid med utvikling av statistikkproduktene forventes. Inngående kjennskap til data som ligger til grunn for statistikkproduksjonen er et premiss, og inkluderer operativ bruk av dem samt kobling ut over det som gjøres i statistikkproduksjonen. Å ta i bruk nye datakilder eller data på nye måter for å øke kvaliteten eller verdien av statistikkene, eller å lette oppgavebyrden, vil være sentralt.

Midlertidige stillinger

Personer i bistillinger knyttet til eksternt finansierte prosjekter, er i tråd med dagens praksis på ettårige kontrakter, og det må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle hvordan/om stillingene videreføres i en ny forskningsavdeling. Personer i midlertidige phd/post.doc.-stillinger skal arbeide ved forskningsavdelingen i tråd med den midlertidige kontrakten.

Syv rådgiverstillinger

For arbeid på alle våre problemstillinger, inkludert der større modeller benyttes, må i utgangspunktet prosjektgrupper settes opp på en slik måte at problemstillingene belyses godt og med forskningsbasert metode. Kompetanse som ikke finnes på forskningsavdelingen må da hentes inn fra andre avdelinger i SSB eller eksternt. Det er derfor i utgangspunktet ikke påkrevd med rådgiverstillinger til problemstillinger/modeller på forskningsavdelingen.

For noen problemstillinger/modeller med mer langvarige kontrakter og mer regelmessige leveranser, settes det opp rådgiverstillinger på dagens forskningsgrupper for å sikre at vi forblir operative. Dette arbeidet skal også være forskningsbasert og det skal derfor utføres i samarbeid med og ledes faglig av forskere som oppfyller kompetansekravene jf. over og innplasseringsnotatet.

Arbeidsoppgavene er primært å sikre leveranser gjennom at relevante modeller er operative (datainnhenting, justeringer, automatiseringer og forenklinger, kjøring, osv.), å bistå forskerne i deres arbeid med å bli operative på modellene og i arbeidet med å utvikle modellene. I den grad det er

1p

kapasitet og rådgiverens kompetanse er relevant, kan rådgiverne også delta i andre forskningsoppgaver.

Dette arbeidet skal ikke foregå på samme måte som i dag. Det forutsettes at det i framtiden skal være langt mer samarbeid i arbeidet med alle disse sentrale problemstillingene/modellene (p.t. Lotte-skatt, Kvarts, Demec, Snow, Lotte-AS, Mosart, Befinn/reg) for å få mer robuste miljøer. Det forutsettes særlig at rådgiverstillingene generelt skal benyttes mer fleksibelt på hele avdelingen, både på tvers av problemstillinger/modeller, grupper og prosjekter. Rådgiverne bør møtes jevnlig og drøfte problemstillinger aktuelle for dem, og forskningsdirektøren bør delta på minst et slikt møte årlig. Alle modellene bør jevnlig gjennomgås og forenkles, det må finnes oppdatert, grundig og tilgjengelig dokumentasjon, forskerne må kunne ha de nødvendige programmeringskunnskapene for å bli operativ på modellene, herunder enklere utvikling, slik at forskernes del av arbeidet er håndterbart innenfor de generelle kvalifikasjonskravene for forskerstillinger. Ved mer omfattende utvikling av modellene bør det settes opp prosjekter der rådgiverne og/eller ekspertise utenfra hentes inn.

Det skal være 7 slike rådgiverstillinger for seniorrådgiver/rådgiver knyttet til forskning og framskriving/prognoser.

Tentativ gruppevis fordeling

Det er innplasseringskriteriene (se eget notat) som avgjør hvilke personer som innplasseres på forskningsavdelingen. Hvilken forskningsgruppe man er på i dag er ikke relevant. Dermed kan i prinsippet noen grupper blir veldig små etter innplassering. En ny prosess om organisering av forskningsavdelingen skal starte når prosessen med innplassering er avsluttet, og vi kan derfor leve med relativt store forskjeller i gruppestørrelser i denne presumptivt korte perioden.

Totalt på avdelingen: 1 forskningsdirektør, 7 rådgiverstillinger, 40 forskerstillinger, tentativt fordelt slik:

501: 1 forskningsdirektør

510: 1 forskningsleder, 3 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-20 ($\approx$ dagens antall) forskere

520: 1 forskningsleder, 1 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-11 ($\approx$ dagens antall) forskere

530: 1 forskningsleder, 2 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-11 ($\approx$ dagens antall) forskere

550: 1 forskningsleder, 1 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-12 ($\approx$ dagens antall) forskere

590: 1 forskningsleder, 0 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-6 ($\approx$ dagens antall) forskere

Vestad, Frøydis

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 28. november 2017 09.39
Til: Dokumentasjonssenteret
Emne: VS: Stillingsplan og innplasseringskriterier for forskningsavdelingen
Vedlegg: Innplasseringskriterier ASU.docx; Stillingsplan ASU.docx

Fra: Telle, Kjetil [mailto:Kjetil.Telle@ssb.no]
Sendt: fredag 25. august 2017 09.33
Til: Holmsen, Amund
Emne: VS: Stillingsplan og innplasseringskriterier for forskningsavdelingen

Amund, vi hadde allmøte på forskningsavdelingen i går, og jeg vedlegger stillingsplan og innplasseringskriterier som nå skal drøftes med fagforeningene.

Dokumentene gjorde prioriteringene tydeligere, og det er derfor litt uro i deler av avdelingen (og mindre uro i andre deler). Særlig på miljøgruppa er det uro. Men min vurdering er at det ikke er mer uro enn vi måtte vente, og at det er håndterbart.

I den grad du/dere kan bli trukket inn, så vil jeg tro at det vil angå miljøgruppa til Moum, samt at du ev. kan kunne bli kontaktet av Miljødirektoratet/Klima- og miljødep eller til nød OED.

Kjetil

Fra: Telle, Kjetil
Sendt: 24. august 2017 10:53
Til: Avdeling 500
Emne: Stillingsplan og innplasseringskriterier for forskningsavdelingen

Som nevnt på allmøtet nå, vedlegger jeg stillingsplanen, innplasseringskriteriene og tidsplanen. Dette er dokumenter som sendes ASU i dag for drøfting om en drøy uke.

Som bakgrunn legger jeg også ved prinsippnotatet og dimensjoneringsnotatet (pdf),

Kjetil

*Kjetil Telle
Forskningsdirektør
Statistisk sentralbyrå
Tlf: 2109 4982
Mob: 9806 0779*

Forslag til innplasseringskriterier og -prosess

Innledning

Det vises til dokumentet om stillingsplan, inkl. henvisninger der til prosessen og tidligere dokumenter.

Stillingsplanen for forskningsavdeling foreslås å inkludere flg. stillinger:

- 1 forskningsdirektor
- 40 forskere, herav 5 forskningsledere med tidsbegrenset funksjonstid og forskerrekrutter/phd/post.doc.
- 7 operative rådgivere/seniorrådgivere

Dette må ses i sammenheng med det strategiske behovet i SSB for å frigi medarbeidere på forskningsavdelingen med høy analytisk kompetanse til statistikkavdelingene (inkl. DoF), herunder at statistikkavdelingene har innmeldt behov som utgjør langt mer enn 30 stillinger.

Forslaget til stillingsplan innebærer at forskningsavdelingen får 48 stillinger, noe som betyr at ca. 25 medarbeidere frigis til statistikkavdelingene. Det skal således ikke skje en nedbemanning, men en omdisponering av medarbeidere til andre avdelinger innenfor SSB. Alle berørte medarbeidere vil få tilbud om interessant og variert arbeid, bibehold av lønn og bibehold av stillingstittel som en personlig ordning.

For å bemanne stillingene i forskningsavdelingen på en saklig og god måte i tråd med de foringer som er gitt, er det nedenfor utarbeidet forslag til kriterier for innplassering i stillingene i forskningsavdelingen. Hvilken stillingsbetegnelse man i dag formelt har påvirker ikke hvilken av disse stillingene på forskningsavdelingen man kan bli innplassert i eller ha rett og plikt til å følge. Det legges til grunn at de 48 medarbeiderne som innplasseres i forskningsavdelingen i det vesentlige får videreført den stillingen de har i dag.

For de medarbeiderne som IKKE innplasseres i forskningsavdelingen, vil man rettslig sett kunne få litt ulike situasjoner:

a) Noen medarbeidere vil i det vesentlige kunne se sin stilling videreført, men nå i en annen avdeling. Man snakker her ofte om «rett og plikt» til å følge stillingen til en annen organisatorisk enhet. En slik organisatorisk overføring av stillingen ligger normalt til arbeidsgivers styringsrett.

b) Noen medarbeidere vil imidlertid kunne få såpass vesentlig endring i stillingens innhold at arbeidsgiver ikke kan pålegge dette innenfor styringsretten.

Om en stilling i det vesentligste anses videreført (punkt a) eller ikke (punkt b), vil bero på en konkret totalvurdering av stillingen før og etter endringen. Det er arbeidsgivers ansvar å foreta en slik vurdering. Hvis endringen anses som så vesentlig at det går ut over det arbeidsgiver kan gjøre i kraft av styringsretten, vil situasjonen kunne løses ved at medarbeideren aktivt melder sin interesse for aktuelle stillinger og samtykker i en omplassering. Alternativt ved at arbeidsgiver må foreta en såkalt «endringsoppsigelse», og i den sammenheng om mulig å tilby vedkommende en annen, ledig passende stilling. I begge disse tilfellene vil SSB gjennom en dialog med den enkelte medarbeider bestrebe seg på å finne gode, individuelle løsninger. Medarbeideren plikter å medvirke til å finne en løsning. Det må utformes en ny arbeidsavtale. Dersom en medarbeider takker nei til et tilbud om en annen passende stilling, vil arbeidsgiver kunne vurdere formell oppsigelse.

For å gi de berørte medarbeidere mulighet for å påvirke sin arbeidssituasjon, foreslås følgende prosess i 4 trinn:

1. Personer på forskningsavdelingen som melder sin interesse for en stilling på en annen avdeling, og der både personen selv, forskningsleder/direktor og seksjonssjef/direktor er omforent, inngår en avtale om overflytting (som inkluderer framtidige arbeidsoppgaver, tidspunkt for overgang, osv).

Frist for slik «runde 1» er tentativt satt til 1. oktober.

2. Alle andre personer på forskningsavdelingen blir innplassert i stillingsplanen for forskningsavdelingen i hovedsak basert på den informasjonen arbeidstakeren selv melder inn på et kartleggingsskjema og fomidler i kartleggingssamtaler, og forskningsleder/direktors vurderinger av arbeidstakerens kompetanse ihht. innplasseringskriteriene. Hver enkelt medarbeider får beskjed om ledelsens vurdering rundt hans/hennes innplassering på forskningsavdelingen innen tentativt 30. oktober.
3. Personer på forskningsavdelingen som melder sin interesse for en stilling på en annen avdeling etter at han eller hun er blitt kjent med ledelsens vurdering rundt innplassering, og der både personen selv, forskningsleder/direktor og seksjonssjef/direktor er omforent, inngår en avtale om overflytting (som inkluderer framtidige arbeidsoppgaver, tidspunkt for overgang, osv.). Frist for slik «runde 2» er tentativt satt til 1. november.
4. Medarbeidere som deretter ikke har inngått avtale eller er blitt innplassert i forskningsavdelingen, vil bli vurdert med hensyn til om SSB i kraft av sin styringsrett kan pålegge dem å følge sin stilling til ny avdeling (se punkt a ovenfor) eller om SSB må gjennomføre en «endringsoppsigelse» (se punkt b ovenfor). Det er HR/koordineringsgruppa som har ansvaret for dette, i samråd med direktorene.

Forskerstillingene - innplasseringskriterier

1. Noen særskilte forhold

Forskningsdirektorstillingen skal lyses ut og holdes utenfor prosessen nå.

Stillingen i stabsfunksjonen hos forskningsdirektoren er i dag besatt av vikar, og arbeidsoppgavene flyttes til administrasjonsavdelingen.

Midlertidige stillinger. Midlertidige bi-stillinger holdes utenfor prosessen nå. Midlertidige stillinger knyttet til phd/post.doc skal i utgangspunktet gå som planlagt på forskningsavdelingen.

Forskningslederfunksjonene er midlertidige og krever samme kompetanse som forskerstillingene (jf. stillingsplan-notatet), men i tillegg lederkompetanse. Slike funksjoner skal etter planen lyses ut når ny organisering av forskningsavdelingen er på plass, og disse funksjonene vurderes derfor heller ikke nå (men personene som i dag har funksjon som forskningsleder, skal vurderes nå på lik linje med andre forskere).

Personer i permisjon skal i utgangspunktet behandles på linje med de som ikke er i permisjon, og ledelsen vil derfor ta kontakt med hver enkelt av dem.

2. De 40 forskerstillingene

Det er i dag flere ansatte på forskningsavdelingen enn det er slike eller liknende stillinger, og dette notatet foreslår derfor konkrete kriterier som skal legges til grunn for innplasseringen. Disse kriteriene bygger på kompetansebehovet som trengs på framtidig forskningsavdeling for å løse avdelingens framtidige oppgaver, slik dette er omtalt i stillingsplan-notatet som igjen bygger på bl.a. prinsippnotatet med tilhørende styrevedtak.

Helt overordnet skal avdelingen bemannes med medarbeidere som har en slik kompetanse at avdelingen i best mulig grad løser sine oppgaver. Slike kompetansekrav er i all hovedsak de samme for alle disse stillingene, og vurderinger av en medarbeiders evne til å bidra til at avdelingen løser sine oppgaver må først og fremst bygge på medarbeiderens resultater slik de har kommet til uttrykk de siste årene.

Arbeidsoppgaver:

Levere anvendt empirisk forskning på høyt internasjonalt nivå, rettet mot å opplyse og bista den norske samfunnsutviklingen (anslagsvis 40 prosent av tiden) og kvalitetssikret gjennom publisering i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter på feltet (anslagsvis 40 prosent av tiden). Arbeidet innebærer således i hovedsak å produsere forskningsartikler og forskningsbaserte rapporter. Arbeidet krever vilje og selvstendig evne til å

utføre grundige analyser som både moter vare brukeres behov samt lar seg publisere i høyt rangerte vitenskapelige tidsskrifter.

Bruke forskningskompetansen for å bidra til enda bedre statistikker (anslagsvis 20 prosent av tiden), for eksempel gjennom å samarbeide med statistikkavdelingene i analyseprosjekter, å ta i bruk nye datakilder som senere kan styrke statistikken, å bistå statistikkene i utvikling gjennom bruk av metoder og modeller, etc.

Bidra til utvikling av forskningsmiljøet i avdelingen, samt fagmiljøet i SSB generelt, herunder utforming av nye forskningsprosjekter og søknader om finansiering.

For å løse avdelingens oppgaver framover, er det medarbeidernes kompetanse og ikke deres formelle stillingskategori som må legges til grunn. Det vil være behov for medarbeidere med lang forskererfaring i forskningsavdelingen, men samtidig vil det også være behov for medarbeidere med høy analytisk kompetanse og langvarig kjennskap til SSB i statistikkavdelingene. Forskningen utvikler seg hele tiden, og den kompetansen vi trenger i en framtidig forskningsavdeling må være oppdatert i tråd med internasjonal forskning (inkludert evnen til å oppdatere kompetansen). Det kan også være slik at kvalifiseringen (medarbeiderens kompetanse) til den formelle stillingskategorien medarbeidere er i i dag, bygger på annen kompetanse enn den som er nødvendig for å løse avdelingens oppgaver framover (jf. avsnittet *Mer om oppgavene og kompetansebehov* i stillingsplan-notatet). Ved innplasseringen må det derfor legges vekt på kompetansen slik den har gitt seg uttrykk gjennom resultater (relevant for avdelingens kompetansebehov framover) de siste årene, og arbeider som er eldre enn 5-8 år, skal normalt ikke vektlegges.

Selv om kompetansekravene i all hovedsak er like for alle disse 40 forskerstillingene, kan imidlertid ikke innplasseringskriteriene praktiseres helt likt for alle stillingene, fordi kravene til dokumentasjon av kompetansen særlig må ses i forhold til tiden etter disputas/opprykk til forsker 2 eller påbegynt phd/post.doc. m.m. Både forskerrekutter og forskere med mindre enn 3-5 år siden disputas/opprykk (eller andre) kan ha høy kompetanse (dvs. evne til å løse avdelingens oppgaver i framtiden), for eksempel ved at de har oppdaterte kunnskap om teori og metode fra nylig avlagte kurs, selv om dette ikke ennå har gitt seg uttrykk i forskningsbaserte analyser, internasjonale publiseringer, forbedring av statistikken, osv. Dette skal hensyntas, bl.a. ved å se på kvalitet og antall discussion papers, om papere er sendt inn til tidsskrift (og hvilke + ev. refereekommentarer), ev. revise & resubmit, om arbeidene er presentert hos eller benyttet av sentrale beslutningstakere eller i samfunnsdebatten, deltakelse på internasjonale konferanser, internasjonalt nettverk (f.eks. utenlandsopphold og samforfatterskap), om eksternfinansiering er søkt (selv om det ikke er fått), osv., og personer i phd-stillinger skal i utgangspunktet slutføre graden ved avdelingen. Fordi det er kompetansen (dvs. evne til å løse avdelingens oppgaver i framtiden) som skal ligge til grunn for innplasseringen, må det i dokumentasjonskravene også tas hensyn til om man har vist evne til allsidighet gjennom f.eks. å ha byttet forskningsfelt; om man har hatt særdeles godt gjennomslag i internasjonal forskning, selv om det er på et felt som avdelingen ikke skal beskjeftige seg med i framtiden; eller om man har hatt andre oppgaver som normalt vil medføre mindre output langs kriteriene under i en periode. Det taler mot å tillegge slike forhold stor vekt at det er grunn til å tro at dette vil måtte redusere den ønskede kompetansen fordi forskningsfronten utvikler seg raskt. Slike forhold gjør det imidlertid nødvendig at arbeidsgiver i noen grensetilfeller foretar en helt konkret saklig totalvurdering av personens potensiale til å løse avdelingens framtidige oppgaver.

Kvalifikasjoner:

I vurderingen av kvalifikasjonene skal arbeid de siste årene tillegges klart størst vekt. Publikasjoner eldre enn 5-8 år skal normalt ikke vektlegges. Kravene til dokumentasjon skal justeres ned for forskerrekutter og forskere med mindre enn 3-5 år siden disputas/opprykk forsker 2.

Det kreves

- *Evne til å levere anvendt empirisk forskning på høyt vitenskapelig nivå innenfor samfunnsøkonomi ev. demografi/sosiologi/kriminologi, normalt dokumentert gjennom flere publikasjoner av slike analyser i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter, inkludert niva-2-tidsskrifter i samfunnsøkonomi ev. sosiologi/demografi/kriminologi, de siste årene.*
- *Grundig kjennskap til data som ligger til grunn for SSB-statistikker (normalt dokumentert gjennom anvendelse i analyser eller samspill med/ev. utvikling av statistikken de siste årene) og evne til å tilegne seg og anvende state-of-the-art estimeringsmetoder til anvendt empirisk forskning, normalt dokumentert gjennom publikasjoner i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter de siste årene*

- Evne til å levere eller formidle forskningsbasert anvendt empirisk analyse til norsk forvaltning og andre samfunnsaktører (normalt dokumentert gjennom publikasjoner på norsk eller engelsk i rapporter, bøker, vitenskapelige tidsskrifter el.l. de siste arene), herunder til å belyse sentrale samfunnsspørsmål (f.eks. dokumentert gjennom siteringer i offentlige utredninger, sentrale beslutningsdokumenter og samfunnsdebatter, eller på andre mater) på en forskningsbasert måte

Gitt at man oppfylder kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfylder kravene også bli lagt vekt på

- Tung operativ erfaring med bruk av databaserte statistikkverktøy (S.A.S, Stata, Eviews, etc.) i anvendte empiriske analyser med state-of-the-art estimeringsmetoder, og med innhenting, kobling, tilrettelegging og analyser av data som benyttes som grunnlag for SSBs statistikker og innhenting av eksterne data (ukonvensjonelle data, big data, el.l.) for pakobling og analyse/utvikling av SSB-data og statistikker
- Dokumentert selvstendig forskningsarbeid og –bidrag
- God ledelse av prosjekter innenfor gitte rammer, med rettidig levering og av forskningsbasert kvalitet, særlig for større prosjekter som involverer flere medarbeidere og der prosjektet er gitt i hard konkurranse (f.eks. Norges forskningsråd)
- Dokumentert vilje og evne til å pata seg fellesoppgaver internt for å utvikle forskningsvirksomhetene i SSB og SSB ellers, herunder utforming av nye forskningsprosjekter, søknader om finansiering, ansvar for seminarserier, bidrag i SSB-komiteer/utvalg, lederfunksjoner, ekstern representasjon, osv., og ekstern gjennom representasjon av SSB med god rolleforståelse, med vekt på forskningsbasert formidling av anvendt empirisk forskning av høy kvalitet til oppdragsgivere og allmenheten for eksempel i arbeid for og i offentlige utvalg, inviterte presentasjoner for sentrale beslutningstakere, media, m.v.

Gitt at man oppfylder kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfylder kravene også bli lagt vekt på flg. mer personlige egenskaper

- Gode samarbeidsevner, herunder vilje til å dele informasjon og kompetanse
- Motivasjon for alle avdelingens tre framtidige hovedarbeidsoppgaver
- Samfunnsengasjert, med evne til å relatere forskningen til samfunnsdebatten
- Malrettet og ambisios
- Lojalitet og eierskap til SSBs overordnede mål, og evne og vilje til endring i trad med ledelsens prioriteringer

Rådgiverstillinger - innplasseringskriterier

Det foreslås 7 rådgiver/seniorrådgiver-stillinger i forskningsavdelingen. Det er i dag flere ansatte på forskningsavdelingen enn det er slike eller liknende stillinger, og dette notatet foreslår derfor konkrete kriterier som skal legges til grunn for innplasseringen. Disse kriteriene bygger på kompetansebehovet som trengs på framtidig forskningsavdeling for å løse avdelingens framtidige oppgaver, slik dette er omtalt i stillingsplan-notatet som igjen bygger på bl.a. prinsippnotatet med tilhørende styre-vedtak, samt det som sies innledningsvis om forskerstillingene m.m. over. Dette må også ses i sammenheng med statistikkavdelingens behov for å få tilført medarbeidere med høy operativ og analytisk kompetanse fra forskningsavdelingen.

Arbeidsoppgaver: Operativt arbeid på prosjekter knyttet til forskning og framskrivning/prognoser innenfor problemstillinger om norsk makroøkonomi, skatt, trygd/arbeid og demografi. Arbeidsoppgavene i rådgiverstillingene vil primært være å sikre at sentrale modeller knyttet til disse problemstillingene er operative (datainnhenting, justeringer, automatiseringer og forenklinger, kjøring, osv.), og å stå for leveranser i samarbeid med forskerne. Arbeidsoppgavene inkluderer også å sikre at forskerne blir operative på modellene og bistå dem i arbeidet med å utvikle og forenkle modellene. Rådgiverne har et selvstendig ansvar for å utvikle, samkjøre og automatisere arbeidet med alle modellene rådgiverne imellom. Det siste innebærer også deltakelse i internasjonale fora for relevant modellarbeid, for å sikre at arbeidet utfordres av utviklingen ellers i verden. Til stillingene tillegges også LDA-funksjoner, m.v.

For at avdelingen skal være operativ på sentrale leveranser, herunder langvarige kontrakter med Finansdepartementet, er det avgjørende med følgende stillinger, hver med krav om lang, oppdatert og operativ erfaring med vedlikehold, utvikling og analyse innenfor modellen

- Lotte-skatt: to stillinger
- Kvarts og Demec: to stillinger
- Snow: en stilling
- Mosart: en stilling
- Lotte-AS: en stilling

Kvalifikasjoner for hver av disse:

Det kreves

- Generelt god IT-kompetanse og høy kompetanse i operativ programmering med programmer relevante for arbeidsoppgavene/modellene nevnt over
- Lang, oppdatert og operativ erfaring med vedlikehold, utvikling og analyse innenfor minst en av modellene Lotte-skatt, Kvarts, Demec, Snow, Mosart, Lotte-AS eller Befinn/reg

Gitt at man oppfylder kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfylder kravene også bli lagt vekt på

- Operativ erfaring med bruk av databaserte statistikkverktøy (SAS, Stata, Eviews, etc.) i anvendte empiriske analyser, og erfaring i operativ behandling av data fra flere datakilder i SSB
- Fagkunnskap og erfaring fra forskningsbasert analyse eller publisering i vitenskapelige tidsskrift
- Selvstendighet, gjennomføringsevne innen gitte rammer og frister, og evne til å organisere og lede arbeidet
- Høyere utdanning

Gitt at man oppfylder kravene, vil det i tillegg til hvor godt man oppfylder kravene også bli lagt vekt på flg. mer personlige egenskaper

- Fleksibilitet og gode samarbeidsevner, inkludert med statistikkavdelingene, herunder vilje til å dele informasjon og kompetanse
- Motivasjon for og evne til å samarbeide med forskerne og med de andre radgiverne for å bidra til mer samkjøring i modellarbeidet, mer fleksibel arbeidsdeling, bedre backupløsninger, osv.
- Motivasjon for analyser gjennom transparent dokumentasjon og formidling til norske beslutningstakere, og for tilbakemelding til og utvikling av SSBs statistikker
- Lojalitet og eierskap til SSBs overordnede mål, og evne og vilje til endring i trad med ledelsens prioriteringer

Forslag til stillingsplan for forskningsavdelingen

Stillingsplanen for forskningsavdeling foreslås å inkludere flg. stillinger:

- 1 forskningsdirektør
- 40 forskere, herav 5 forskningsledere med tidsbegrenset funksjonstid og forskerrekrutter/phd/post.doc.
- 7 operative rådgivere/seniorrådgivere

Bakgrunn

Utformingen av stillingsplanen for ny forskningsavdeling tar utgangspunkt i de strategiske føringene og oppgavene til forskningsavdelingen slik de er beskrevet i prinsippene vedtatt av styret, med presiseringer i administrerende direktørs prinsippnotat som lå til grunn for styrets behandling, og sett i lys av andre sentrale dokumenter som SSBs virksomhetsplaner, langsiktige og i praksis faste og store kontrakter, forskningsutvalgets rapport, dimensjoneringsnotatet fra administrerende direktør, SSBs overordnede strategi, tildelingsbrev, SSBs/styrets instruks, St. meld. 1 og Statistikkloven m.v.

I enighet med organisasjonene lages stillingsplanen innenfor nåværende organisasjonskart. Det er likevel de strategiske føringene og ikke nåværende organisasjonskart, som er bestemmende for oppgavene og kompetansekravene i forskningsavdelingen framover. Antall stillinger for hver forskertype etc. er derfor angitt på avdelingsnivå, dog også som et intervall i hver forskningsgruppe. Enigheten med organisasjonene innebærer at organisasjonskartet for avdelingen skal vurderes etter at prosessen med innplassering er slutført.

Oppgaver på forskningsavdelingen

Arbeidet på avdelingen er i all hovedsak prosjektbasert, der prosjektene typisk er avgrenset til perioder fra noen måneder til 3-4 år. Hvert prosjekt er nytt og innovativt, og krever omfattende kunnskaps- og kompetanseutvikling hos hver enkelt medarbeider.

I tråd med prinsippene er hovedoppgavene til den framtidige forskningsavdelingen tredelt:

- i) anvendt og empirisk analyse publisert i internasjonale fagtidsskrifter på høyt nivå,
- ii) forskningsbaserte analyser for forvaltning og andre samfunnsaktører og
- iii) tilbakevirkning til statistikken

Dette innebærer langt klarere føringer enn i dag knyttet til kvalitetssikring gjennom internasjonale publiseringer, til at alle analyser skal være forskningsbaserte og både anvendte og empiriske, og til samspill med statistikken. Forskningsoppgavene spisses mot anvendt og empirisk forskning publisert i internasjonale fagtidsskrifter og forskningsbaserte analyser. Andre enklere analyseoppgaver skal fases ut eller flyttes til statistikkavdelingene.

Forskningsoppgavene skal være både anvendte og empiriske, og med solid teoretisk fundament i tråd med god forskningspraksis ved empiriske analyser. De skal være rettet mot å opplyse norsk politikkutforming, norsk samfunnsutvikling og norsk offentlig debatt. De skal anvende anerkjente empiriske metoder på reelle og omfattende data, og ikke bare være talleksempel som illustrerer et (teoretisk) poeng. For å sikre at forskningsvirksomheten har en positiv virkning på SSBs primæroppgave som er statistikkproduksjon, er det avgjørende at forskningsoppgavene fremmer og krever en kunnskap om dataene og metodene som ligger til grunn for SSBs statistikker som går dypere enn hva vi kan forvente at SSB-eksterne forskere eller brukere kan bidra med. Forskningsoppgavene skal derfor normalt bygge på omfattende datakilder som er sentrale for SSBs statistikker, og baseres på anerkjente eller innovative estimeringsmetoder. Eksempelvis vil rene teoretiske arbeider eller

numeriske simuleringer som ikke inkluderer eller bygger på anerkjente estimeringsmetoder, herunder estimering ev. annen illustrasjon av usikkerhet, ikke være en del av forskningsavdelingens oppgaver framover. Metodeutvikling vil også kunne inngå i oppgavene, men da primært for å bidra direkte til forbedring av en statistikk eller for å belyse en empirisk problemstilling bedre. Operativ innhenting, kjennskap til og sammenstilling av data, samt analysekjøringer, er sentralt.

Innenfor en slik spissing er det noen problemstillinger avdelingen fortsatt skal beskjeftige seg med (jf. føringer i prinsippnotatet, styrevedtaket, dimensjoneringsnotatet, m.v.). Det gjelder prosjekter knyttet til forskning og framskrivning/prognoser av norsk makroøkonomi, skatt, trygd/arbeid og demografi. Til disse problemstillingene hører også regelmessige leveranser til allmennheten og bl.a. Finansdepartementet. I tillegg følger det av prinsippnotatet og SSBs overordnede strategi at forskningsvirksomheten også skal omfatte andre felt, for eksempel bidra til å styrke statistikken gjennom forskning på nye datakilder og å styrke næringsstatistikken ved å forske på relaterte data og tema. Overordnet skal prosjektene i avdelingen utformes slik at forskningsvirksomheten har en positiv virkning på SSBs primæroppgave som er statistikkproduksjon.¹

I tråd med prinsippnotatet er det viktig å understreke at hovedpoenget med de tre hovedoppgavene er at de skal spille hverandre bedre, og dermed er det ikke noe klart skille mellom dem. Man kan spissformulere dette dithen at når samspillet mellom de tre er på sitt beste, er det ikke mulig å skille arbeidet med de tre hovedoppgavene fra hverandre.

Mer om oppgavene og kompetansebehov

Forskning. Det stilles mange og høye krav til medarbeidernes kompetanse for at avdelingen skal være i stand til å levere forskning og forskningsbaserte analyser av høy kvalitet som er sentral for den norske samfunnsutviklingen. I tillegg til å levere forskning og dokumentere og kvalitetssikre den, stilles det også store krav til evne til kontinuerlig faglig oppdatering gjennom aktiv deltakelse i det internasjonale forskersamfunnet. En forutsetning for slik deltakelse er i dag publisering i anerkjente internasjonale fagtidsskrifter.

Videre er det nødvendig å evne å benytte forskerkompetansen i forskningsbaserte publikasjoner for forvaltningen eller andre oppdragsgivere. Det stilles høye krav til at alle analysene er etterprøvbare, og til leveringsevne innen gitte rammer og frister. Evnen til å formulere presise problemstillinger rundt sentrale samfunnsspørsmål, og særlig til å ha en bred metodisk verktøykasse for å velge egnede empiriske metoder til å belyse hver enkelt problemstilling på en forskningsbasert måte, er viktig. Det samme er evne til å nå gjennom med søknader om langsiktig finansiering. For at analyser skal være forskningsbaserte må forskeren bruke kunnskaper opparbeidet gjennom deltakelse i det internasjonale forskersamfunnet, og oppfylle vanlige krav til forskningsarbeider som tydelig problemstilling, relatering til forskningslitteraturen og relevant teori, state-of-the-art metodebruk, etterprøvbarhet, transparens, kritisk distanse til eget arbeid, osv.

Empiri. All analyse skal være både anvendte og empirisk, dog med solid teoretisk forankring. Dette innebærer at kompetanse i anerkjente empiriske metoder, gjerne også metodeutvikling, og erfaring med bruk av dataene som benyttes for å lage SSBs statistikker, inkludert operativ evne til å bearbeide dem, vil være viktig. Kompetanse i å ta i bruk nye data, jf. SSBs strategi rundt ukonvensjonelle datakilder, likeså.

¹ Forskningsdirektøren har hele tiden ansvar for å gjøre strategiske prioriteringer knyttet til metode, data og tema, oftest med utgangspunkt i områder der vi har etablert internasjonal posisjon og hensyntatt etterspørselen (inkl. betalingsvilligheten) til sentrale brukere inkludert statistikkene i SSB. I tillegg må det skjeles til miljøene i UH-sektoren og andre institutter og kritisk vurderes på hvilke områder SSBs forskningsvirksomhet gir eller kan gi merverdi. Dette er i større grad enn de endringene vi nå gjør, et internt anliggende for forskningsavdelingen, og det bør gjennomføres et slikt strategiarbeid etter at prosessen med innplassering på forskningsavdelingen er avsluttet, med mål om å kunne være styrende for virksomhetsplanen for 2019.

Forbedring og utvikling av statistikken. Forskningsvirksomheten i SSB må bidra til å gjøre statistikken bedre. Tilbakevirkning til statistikken har tatt mange former, og innretning av forskningen i SSB slik at dette arbeidet styrkes ytterligere, er viktig. Konkretiseringer av dette må det jobbes med i fellesskap mellom forskningsavdelingen og statistikkproduksjonen framover. For at forskningen skal kunne forbedre og utvikle statistikken, er det nødvendig med nærhet til statistikken, og det er derfor viktig med inngående kjennskap til dataene som ligger til grunn for statistikkene, ikke bare de publiserte statistikkene eller ferdige bearbejdede statistikkleveranser fra statistikkavdelingene. Operativt arbeid med data som ligger til grunn for SSBs statistikker, er dermed sentralt.

Evne til å se og gi konstruktive tilbakemeldinger på utviklingsmuligheter ved statistikkene er også viktig. Dette kan handle om å ta i bruk nye datakilder for å øke kvaliteten eller verdien av statistikkene, eller å lette oppgavebyrden. Det kan også være å se statistikker i sammenheng og koble på nye måter. Bred tematisk kunnskap om statistikkfelt vil også kunne være viktig for å se og foreslå utviklingsmuligheter, men det er her avgjørende at kunnskapen går dypere enn hva vi kan forvente at SSB-eksterne forskere eller brukere kan bidra med.

Allsidighet m.m. Hver forsker på avdelingen skal ha kompetanse innenfor alle de tre hovedoppgavene. Graden av spesialisering må normalt dermed være mindre enn hva som ville kunne være optimalt dersom det *eneste* formålet var *enten* bare å publisere internasjonalt *eller* å bare utføre analyser for forvaltningen *eller* å bare gi tilbakevirkning til statistikken. Dette er noe annerledes enn for akademiske stillinger på universitetene, der høy grad av tematisk eller metodisk spesialisering ofte har vært idealet. For SSB vil for høy grad av spesialisering kunne være hemmende for muligheten til å gi tilbakespill på tvers av statistikker, til å samarbeide på tvers av forskningsgrupper, til å ha tilstrekkelig høy leveringssikkerhet (backup) på viktige leveranser eller til å snu seg etter nye prioriteringer fra ledelsen eller endringer i eksterntfinansieringen. Det følger av dette at spesialkompetanse på smale forskningsfelt ikke vil være en avgjørende kvalifikasjon for stillingene i avdelingen, mens det *vil* være en viktig kompetanse med erfaring fra arbeid med data som ligger til grunn for *flere* statistikker og erfaring med ulike empiriske metoder på ulike forskningsfelt.

Annet. For øvrig vil kompetanse som er viktig ellers i SSB også være relevant for stillingene i forskningsavdelingen jf. SSBs strategiske plattform, SSBs lønnspolitiske retningslinjer, etc.

Stillingsbehov for å løse oppgavene

Vurderinger av hvor stor forskningsavdelingen minst må være for at avdelingens oppgaver framover skal kunne løses på en tilfredsstillende måte, bygger bl.a. på arbeidet med SSBs strategi, prioriteringer i tildelingsbrev, omorganiseringene på statistikkavdelingene, budsjettmessige vurderinger², arbeidet med strategi for forskningsvirksomheten gjennom forskningsutvalget og administrerende direktørs prinsippnotat, arbeidet med virksomhetsplanene, osv. Beskrivelser av behovene for kompetanse fra forskningsavdelingen i andre avdelinger i SSB (dvs. oversikter over oppgaver/stillinger i andre avdelinger sendt ut til hele forskningsavdelingen i midten av juni), der langt mer enn 30 stillinger er meldt inn fra de andre avdelingene, er også et moment. Til syvende og sist bygger vurderinger av forskningsavdelingens størrelse på overordnede skjønnsmessige vurderinger av hva som best tjener SSB som helhet.

Administrerende direktør foretar overordnede vurderinger i dimensjoneringsnotatet (fra juni 2017), der hun vurderer det dithen at forskningsavdelingen bør frigi 25-30 årsverk til andre avdelinger slik at forskningsavdelingen får en bemanning på 45-50 årsverk. Hun påpeker bl.a. at det er stort behov for å frigi kompetanse fra forskningsavdelingen til andre avdelinger for å kunne møte SSB-strategiens krav

²Behovet for å frigi ressurser fra forskningsavdelingen knytter seg både til finansiering og kompetanse. Det er imidlertid langt fra klart at en overføring av personer fra forskningsavdelingen til andre avdelinger vil ha noen vesentlig innvirkning på oppdrag for SSB totalt sett. Eksterntfinansieringen i forskningsavdelingen er riktignok relativt høy i SSB-sammenheng, men den er også høy i andre avdelinger, f.eks. i deler av A300. Graden av eksterntfinansiering knytter seg nok også til kompetansen som finnes i de ulike avdelingene. Det er dermed rimelig å forutsette at tilførsel av høy analytisk kompetanse til statistikkavdelingene vil kunne – dersom man ønsker det – øke deres muligheter for eksterntfinansiering.

om mer analyse i statistikkene og modernisering av arbeidsprosessene (moderniseringsprogrammet). Dette tilsier at det i statistikkene ikke bare er behov for personer fra forskningsavdelingen med operativ erfaring eller i lavere forskerstillinger, men også seniorforskere med høy analytisk kompetanse og langvarig kjennskap til SSB.

Oppgavene på forskningsavdelingen skal spisses mot anvendt empirisk forskning, og analyser som ikke er empiriske skal fases ut, og analyser som ikke er forskning eller forskningsbaserte skal fases helt ut eller flyttes til statistikkavdelingene. I praksis vil utfasingen i all hovedsak skje ved at pågående prosjekter gjennomføres i SSB i tråd med tidsplanene, kombinert med strenge krav til at nye prosjekter på forskningsavdelingen oppfyller kravene. Det bør også vurderes å se på effektiviseringsmuligheter gjennom styrket samarbeid og avklaringer av ansvarsforhold med statistikkene, både på dataflyt og ellers. Det må forutsettes at moderniseringsprogrammet på sikt også vil innebære effektiviseringsgevinster for forskningsvirksomheten, særlig knyttet til automatiseringer, datadokumentasjon og standardiseringer. Blant annet i påvente av slike effektiviseringsgevinster er det viktig med god operativ kapasitet i datahåndtering og programmering på arbeidsoppgaver knyttet til bl.a. langsiktige kontrakter for Finansdepartementet. Når dette ivaretas gjennom rådgiverstillinger (se under), og det gjennomføres rimelige opplærings- og kompetanseoverføringstiltak i en overgangsfase, vurderer ledelsen risikoen for at bemanningen ikke er tilstrekkelig for at avdelingen skal løse sine oppgaver som håndterbar. På denne bakgrunn er det rimelig å legge til grunn at det er mulig for forskningsavdelingen å løse oppgavene med en bemanning i den størrelsesorden som dimensjoneringsnotatet angir.

Stillingsplan

Én forskningsdirektør, ingen stabsfunksjon

Det gjøres ingen endringer i forskningsdirektørstillingen nå. Stillingen i forskningsdirektørens stab videreføres ikke, men oppgavene skal ivaretas av administrasjonsavdelingen.

Førti forskerstillinger (inkl. forskningsledere og forskerrekrutter/phd)

Det er p.t. 5 midlertidige forskningslederfunksjoner (men dette kan bli endret i ny organisering som skal vurderes etter at prosessen med innplasseringen er sluttført), en knyttet til hver forskningsgruppe, og her er arbeidsoppgavene de samme som for forskere (se under), men tidsbruken er noe annerledes for å gi plass til lederoppgaver. Dagens ordning med funksjonstid på 3 år foreslås videreført.

Som omtalt over er arbeidsoppgavene overordnet sett de samme for de 40 forskerstillingene (som altså inkluderer forskningsledere og PhD/post.doc), og krav til bidrag innenfor alle de tre hovedoppgavene (20-40-40; samspill med statistikken, forskningsbasert analyse og internasjonal publisering) skal gjelde for hver enkelt stilling, dog normalt med mer tidsbruk knyttet til internasjonal publisering for phd/post.doc. At arbeidsoppgavene overordnet er de samme, endrer naturligvis ikke på at forskningsdirektøren og forskningslederne, akkurat som i dag, har ansvaret for at avdelingens konkrete oppgaver fordeles hensiktsmessig mellom medarbeiderne. At arbeidsoppgavene overordnet er de samme, betyr heller ikke at alle skal ha identisk kompetanse ved at de skal kunne utføre de samme konkrete oppgavene på samme tid. Alle forskerne vil ikke, i framtiden som nå, kunne settes til hvilken som helst oppgave på avdelingen. Men kompetansekravene og innplasseringskriteriene (se innplasseringsnotatet) vil sikre at kompetansen på avdelingen er satt sammen slik at oppgavene anses å kunne løses på en god måte og med håndterbar risiko, gitt at oppgavene, som i dag, konkretiseres og allokeres hensiktsmessig mellom medarbeiderne.

Arbeidsoppgavene omtales noe mer her, mens innplasseringskriteriene spesifiseres i et eget notat.

- 1) Oppdatert kunnskap skal sikres gjennom aktiv deltakelse i internasjonale forskersamfunn. Det innebærer f.eks. publisering i anerkjente internasjonale tidsskrift på avdelingens felt (i all hovedsak samfunnsøkonomi, men også noe demografi/sosiologi/kriminologi). Disse tidsskriftene bør iallfall inntil videre avgrenses i tråd med de kriteriene vi lenge har hatt på

avdelingen ved publiseringspoengene og forskeropprykkreglementet. Det betyr at alle må publisere jevnlig (om lag årlig) og at det skal legges stor vekt på nivå-2-tidsskrifter. Publikasjoner av nivå-2-kvalitet må kreves iallfall hvert 5. år. Dette innebærer f.eks. også pleiing av internasjonale forskernettverk, gjennom deltakelse på internasjonale konferanser og workshops, samforfatterskap med anerkjente internasjonale forskere, søknader og prosjektledelse eller deltakelse i større forskningsprosjekter, utenlandsopphold ved anerkjente institusjoner, m.v.

- 2) Forskningsbasert analyse til forvaltningen m.v. innebærer for eksempel empiriske og forskningsbaserte publikasjoner som har klar anvendelse for norske beslutningstakere, gjerne også finansiert over lang tid av norske brukere, inkludert departementer, programmer i Norges forskningsråd, etc. Arbeidet inkluderer å skaffe oppdrag og gjennomføre prosjekter innenfor gitte rammer (rettidig, budsjetter, osv.), å delta i eller lede prosjekter og prosjektmedarbeidere (gjennom klar, tydelige og realistisk arbeidsdeling), å formidle til oppdragsgiver og allmennheten, å drøfte styrker og svakheter på en distansert og forskningsbasert måte, osv.
- 3) Samspill med statistikken vil også i framtiden ta mange former, men mer samarbeid og gjensidig faglig utvikling er viktig. Sampublikasjoner og konkret arbeid med utvikling av statistikkproduktene forventes. Inngående kjennskap til data som ligger til grunn for statistikkproduksjonen er et premiss, og inkluderer operativ bruk av dem samt kobling ut over det som gjøres i statistikkproduksjonen. Å ta i bruk nye datakilder eller data på nye måter for å øke kvaliteten eller verdien av statistikkene, eller å lette oppgavebyrden, vil være sentralt.

Midlertidige stillinger

Personer i bistillinger knyttet til eksternt finansierte prosjekter, er i tråd med dagens praksis på ettårige kontrakter, og det må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle hvordan/om stillingene videreføres i en ny forskningsavdeling. Personer i midlertidige phd/post.doc.-stillinger skal arbeide ved forskningsavdelingen i tråd med den midlertidige kontrakten.

Syv rådgiverstillinger

For arbeid på alle våre problemstillinger, inkludert der større modeller benyttes, må i utgangspunktet prosjektgrupper settes opp på en slik måte at problemstillingene belyses godt og med forskningsbasert metode. Kompetanse som ikke finnes på forskningsavdelingen må da hentes inn fra andre avdelinger i SSB eller eksternt. Det er derfor i utgangspunktet ikke påkrevd med rådgiverstillinger til problemstillinger/modeller på forskningsavdelingen.

For noen problemstillinger/modeller med mer langvarige kontrakter og mer regelmessige leveranser, settes det opp rådgiverstillinger på dagens forskningsgrupper for å sikre at vi forblir operative. Dette arbeidet skal også være forskningsbasert og det skal derfor utføres i samarbeid med og ledes faglig av forskere som oppfyller kompetansekravene jf. over og innplasseringsnotatet.

Arbeidsoppgavene er primært å sikre leveranser gjennom at relevante modeller er operative (datainnhenting, justeringer, automatiseringer og forenklinger, kjøring, osv.), å bistå forskerne i deres arbeid med å bli operative på modellene og i arbeidet med å utvikle modellene. I den grad det er kapasitet og rådgiverens kompetanse er relevant, kan rådgiverne også delta i andre forskningsoppgaver.

Dette arbeidet skal ikke foregå på samme måte som i dag. Det forutsettes at det i framtiden skal være langt mer samarbeid i arbeidet med alle disse sentrale problemstillingene/modellene (p.t. Lotte-skatt, Kvarts, Demec, Snow, Lotte-AS, Mosart, Befinn/reg) for å få mer robuste miljøer. Det forutsettes særlig at rådgiverstillingene generelt skal benyttes mer fleksibelt på hele avdelingen, både på tvers av problemstillinger/modeller, grupper og prosjekter. Rådgiverne bør møtes jevnlig og drøfte problemstillinger aktuelle for dem, og forskningsdirektøren bør delta på minst et slikt møte årlig. Alle modellene bør jevnlig gjennomgås og forenkles, det må finnes oppdatert, grundig og tilgjengelig dokumentasjon, forskerne må kunne ha de nødvendige programmeringskunnskapene for å bli

operativ på modellene, herunder enklere utvikling, slik at forskernes del av arbeidet er håndterbart innenfor de generelle kvalifikasjonskravene for forskerstillinger. Ved mer omfattende utvikling av modellene bør det settes opp prosjekter der rådgiverne og/eller ekspertise utenfra hentes inn.

Det foreslås 7 slike rådgiverstillinger for seniorrådgiver/rådgiver knyttet til forskning og framskriving/prognoser.

Tentativ gruppevis fordeling

Det er innplasseringskriteriene (se eget notat) som avgjør hvilke personer som innplasseres på forskningsavdelingen. Hvilken forskningsgruppe man er på i dag er ikke relevant. Dermed kan i prinsippet noen grupper blir veldig små etter innplassering. En ny prosess om organisering av forskningsavdelingen skal starte når prosessen med innplassering er avsluttet, og vi kan derfor leve med relativt store forskjeller i gruppestørrelser i denne presumptivt korte perioden.

Totalt på avdelingen: 1 forskningsdirektør, 7 rådgiverstillinger, 40 forskerstillinger, tentativt fordelt slik:

501: 1 forskningsdirektør

510: 1 forskningsleder, 3 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-20 ($\approx$ dagens antall) forskere

520: 1 forskningsleder, 1 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-11 ($\approx$ dagens antall) forskere

530: 1 forskningsleder, 2 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-11 ($\approx$ dagens antall) forskere

550: 1 forskningsleder, 1 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-12 ($\approx$ dagens antall) forskere

590: 1 forskningsleder, 0 rådgiverstillinger, anslagsvis 2-6 ($\approx$ dagens antall) forskere

OK. r

Kongsrud, Per Mathis

Fra: Russwurm Sigrid <Sigrid.Russwurm@fin.dep.no>
Sendt: onsdag 29. november 2017 00.03
Til: Russwurm Sigrid
Emne: VS: Prinsippnotat
Vedlegg: Prinsippnotat-10.docx

Fra: Holmsen, Amund
Sendt: tirsdag 7. mars 2017 14.21
Til: Russwurm, Sigrid ; Lauritzen, Tonje ; Scheel, Hans Henrik ; Skjæveland, Arent
Emne: VS: Prinsippnotat

Fra: Gundersen, Bjørnar [<mailto:Bjornar.Gundersen@ssb.no>]
Sendt: tirsdag 7. mars 2017 13.31
Til: Holmsen, Amund <Amund.Holmsen@fin.dep.no>
Kopi: Meyer, Christine <Christine.Meyer@ssb.no>
Emne: Prinsippnotat

Hei, på vegne av Christine sender jeg notat om organisering av forskning i SSB. Det er lagt ut på Byrånettet nå med frist for innspill 22.mars. Deretter styrebehandling.

Hilsen Bjørnar

Denne e-posten er beregnet for den institusjon eller person den er rettet til og kan være belagt med lovbestemt taushetsplikt. Dersom e-posten er feilsendt, vennligst slett den og kontakt Finansdepartementet.

This email is confidential and may also be privileged. If you are not the intended recipient please delete this e-mail and notify the Ministry of Finance, Norway, immediately.

Tenk miljø - ikke skriv ut denne e-posten med mindre det er nødvendig

Overordnede prinsipper for organisering av forskningen i SSB

Formålet med dette notatet er å legge frem en anbefaling til overordnede prinsipper for forskningsvirksomheten i SSB. Prinsippene bygger på anbefalinger fra forskningsutvalget, innspill fra de interne høringene, diskusjoner i direktørkollegiet samt mine egne vurderinger. Notatet vil legges ut på en intern høring i SSB før styret får det til behandling. Etter at styret har behandlet prinsippene, vil ledelsen i SSB utarbeide et forslag til organisasjonsplan som så vil bli drøftet og forhandlet med organisasjonene.

Bakgrunn for behov for å utarbeide prinsipper

SSB er i dag en anerkjent forskningsinstitusjon, med mange dyktige forskere som holder et høyt faglig nivå. Det er likevel flere årsaker til at det er et behov for å se på forskningsvirksomheten i SSB, herunder endringer i SSBs omgivelser, en pågående lovprosess og krav til forskningsvirksomheten fra Finansdepartementet, strategi- og omorganiseringsprosesser i SSB og behov for klarere rammer og prioriteringer innad i forskningsavdelingen.

SSB skal levere statistikk, analyser og forskning som holder høye internasjonale kvalitetsmål. Det å utvikle og forbedre SSB har vært en viktig drivkraft for SSBs nye strategi som setter mål for de neste fire årene. Det har vært eksplisitt at det overordnede strategiarbeidet skal følges opp med en mer spesifikk strategiprosess for forskningsvirksomheten. Gjennomgående i flere av de strategiske temaene er behovet for mer analysekapasitet. Videre kan forskningen spille en nøkkelrolle i utvikling av næringsstatistikken og nasjonalregnskapet samt ved utvikling av nye metoder for produktivitetmåling. Innenfor modernisering vil det være behov for forskning blant annet for å ta i bruk nye datakilder. For å nå ambisjonene innenfor modernisering er SSB nødt til å skaffe seg et økonomisk handlingsrom. Hovedkilden til å skaffe et økonomisk handlingsrom er å benytte mulighetene som ligger i turnover ved at ansatte pensjoneres eller går over i andre stillinger, men ikke si opp ansatte. Denne nedbemanningen vil gi knappere ressurser samtidig som det er behov for mer analysekapasitet. I omorganiseringen av forskningsavdelingen blir det derfor viktig å se hen til statistikkavdelingenes behov for å styrke analysekapasiteten.

Det synes å være relativt stor enighet innad i forskningsavdelingen om at avdelingens oppgaver har vært tredelt: anvendt og empirisk forskning publisert i internasjonale fagtidsskrifter, andre analyser og beregninger for norske beslutningstakere og norsk offentlighet, og tilbakevirkning til statistikken. Disse tre oppgavene danner et viktig utgangspunkt for formulering av prinsipper for forskningen i SSB.

Overordnede prinsipper

Det er min vurdering at det er behov for å trekke opp noen overordnede prinsipper for SSBs forskningsavdeling for å sette rammer for SSBs forskningsvirksomhet som ivaretar ansvaret SSB har både som statistikkprodusent og for å skape merverdier og synergier gjennom å utnytte statistikken i relevant forsknings- og analysevirksomhet. Prinsippene skal bidra til å sette retning for utviklingen av forskningsavdelingen fremover.

1. En sammenhengende kunnskapskjede

Forskerne i SSB skal bidra i hele kunnskapskjeden.

For å kunne levere et solid beslutningsgrunnlag for det norske samfunnet er det viktig at kunnskapskjeden i forskningsmiljøene ikke brytes fra noen av endene. Slike brudd kan enten skje ved at de som er aktive forskere internasjonalt blir for fokusert på internasjonal publisering, eller ved at de som er aktive på analyser og utredning ikke deltar i internasjonale nettverk og utsetter sine arbeider for fagfellekritikk.

Høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. Ekspertutvalget som nylig vurderte Forskningsrådets virksomhet, formulerte dette slik, «Høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. Relevant forskning med lav vitenskapelig kvalitet kan være til større skade enn gagn i samfunnet.»

Det aller meste av utviklingen av ny kunnskap skjer utenfor Norges grenser. En viktig del av jobben til norske forskere er å delta i den internasjonale utviklingen av kunnskap og bringe denne kunnskapen til Norge. For å ta del i den internasjonale kunnskapsutviklingen må forskerne delta aktivt i internasjonale nettverk, delta jevnlig på konferanser og presentere sine arbeider. Etter hvert som forskningsarbeidene blir utviklet, er det viktig at arbeidene blir utsatt for fagkritikk gjennom internasjonal publisering.

Det å delta aktivt i internasjonale nettverk er også viktig for å fange opp kunnskap og tematiske dreininger tidlig. Prosessene rundt publisering tar ofte mange år, og deltagelse på workshops og konferanser vil gjøre at forskere fanger opp kunnskapen og også får mulighet til å ta en aktiv del i kunnskapsutviklingen i en tidlig fase. Gjennom å delta aktivt internasjonalt og publisere styrkes også omdømmet til SSB og attraktiviteten for internasjonale forskere.

Vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, forvaltning og næringsliv. Uten koblingen mellom internasjonal forskning og analyser vil SSBs kvalitet på analyser forringes etter hvert som kunnskapen ikke lenger er oppdatert og utsettes for den fremste fagkritikk. Høy vitenskapelig kvalitet har vært et viktig premiss for SSBs forskningsavdeling siden den ble opprettet i 1950. Forskningsavdelingen har tiltrukket seg mange dyktige forskere opp gjennom årene som har bidratt med analyser og utredninger. Våre forskere har tatt på seg helt sentrale oppgaver for norsk samfunnsliv, som bidrag for Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene helt siden 1967 og bidrag i offentlige utredninger. Det er avgjørende at SSBs forskere også i fremtiden innehar den fagkunnskapen, erfaringen og forståelsen for norsk samfunnsliv som gjør SSB i stand til å ivareta disse og andre grunnleggende samfunnsoppgaver.

SSBs forskningsmiljø har gode forutsetninger for å ta del i hele kunnskapskjeden og bidra til at norsk forvaltning får nytte av den fremste kunnskapsgenereringen. SSB har i dag mange dyktige forskere som behersker hele kunnskapskjeden ved at de aktivt deltar i den internasjonale kunnskapsutviklingen og bringer denne kunnskapen inn i arbeidet med analyser, utredninger og andre grunnleggende norske samfunnsoppgaver. For at våre forskere skal forbli kompetente og attraktive leverandører til sentrale oppgaver i det norske samfunnet, er det viktig at vi fortsetter å ta del i det internasjonale forskersamfunnet og utsetter våre analyser for den fremste fagkritikk. Høy faglig kvalitet er fundamentet for at vi og våre analyser er relevante for politikk, næringsliv og forvaltning.

2. Empiriske forskningsbaserte studier med relevans for den norske samfunnsutviklingen

Forskerne i SSB skal bidra med forskningsbaserte empiriske analyser og utredninger som er relevante for den norske samfunnsutviklingen.

Gjennom å være et norsk statistikkbyrå og ha sentrale oppgaver for forvaltningen skal SSB utvikle forskning som er relevant for norsk samfunnsutvikling. Det er derfor en naturlig ramme for SSBs forskningsaktivitet at vi driver med empiriske studier med relevans for norsk forvaltning og

offentlighet. Videre er det en logisk avgrensning å trekke en ramme rundt de statistikkområdene SSB dekker eller har planer om å dekke.

Tilsvarende vil det å ha forskningsvirksomhet i et statistikkbyrå innebære en klar orientering mot empiriske analyser som bygger på anerkjente kvantitative metoder. Som statistikkbyrå er det også SSBs rolle å utarbeide, presentere og forklare tall, og mer teoretisk forskning vil i all hovedsak falle utenfor det vi skal drive med. Som hovedregel skal forskningen i SSB selvsagt ha solid teoretisk forankring, men teoriens rolle er å bidra til å forstå og fortolke de empiriske analysene. Gode empiriske analyser vil ofte også kreve metodisk utvikling.

I dette prinsippet ligger det en erkjennelse av at det kan være problemstillinger som ut fra et rent forskningsmessig synspunkt kan være svært interessante, men som ikke tilfredsstillende krav til empirisk fundament eller samfunnsrelevans som vi bør stille. Tilsvarende kan det være problemstillinger som ut fra et forvaltningssynspunkt kan være interessante, men hvor det er vanskelig å tilfredstille de krav til empirisk fundament og metodisk kvalitet som vi må stille som en uavhengig statistikk- og analyseleverandør. Vi skal fortsette å utvikle og benytte både økonometriske analyser og større økonomiske modeller, men alle våre analyser må bygge på et solid empirisk fundament, og det er det faglige skjønnet i forskningsavdelingen som avgjør hvilke metoder som skal anvendes for best å belyse hver enkelt problemstilling.

3. Tilbakevirkning på statistikken

Forskerne i SSB skal bidra til å utvikle og kvalitetssikre statistikken.

Forskningen i SSB må støtte oppunder SSBs kjerneoppgave som er å produsere statistikk. Nærheten og tilbakevirkningen til statistikken er noe som helt klart skiller SSB fra andre forskningsinstitusjoner, og denne nærheten skaper merverdi for både statistikkavdelingene og eksterne forskere som bruker SSBs tall.

Innenfor noen områder er det tett og godt samarbeid mellom forsknings- og statistikkavdelingene, og samarbeidet gir begge utbytte i løpende å kvalitetssikre tallene og identifisere hull i statistikkene og tidsrekkene. Innenfor andre områder kan forskningsprosjekter som starter i forskningsavdelingen, etter hvert utvikle seg til analyse- og statistikkprodukter i statistikkavdelingene. Dette tilsier at det er behov for å konkretisere hvordan tilbakevirkning til statistikken skal foregå og at vurderingen av hva som er nyttig først og fremst bør tilligge statistikkavdelingene.

Nytten må i tillegg være av en art som ikke uten videre kunne vært hentet inn fra eksterne forskere/konsulenter. I praksis legger dermed også dette prinsippet føringer for forskningsvirksomheten, ved at den må bygge på en inngående erfaring med og kjennskap til SSBs data, og ikke bare i form av at man eksempelvis bestiller data fra statistikkavdelinger (slik også eksterne brukere kan gjøre) eller benytter de statistikkene som produseres og er allment tilgjengelige på ssb.no.

Rammer for forskere ansatt i SSB

I noen av høringsinnspillene ble forskningsavdelingens utrednings- og analysevirksomhet karakterisert som samfunnsoppdraget, og man kunne få inntrykk av at det var en konflikt mellom dette og internasjonal publisering. Jeg er ikke enig i at det finnes en slik konflikt, snarere tvert imot: For at kunnskapskjeden skal henge sammen, er internasjonal forskning avgjørende for at forskningsavdelingen i SSB skal holde et tilstrekkelig høyt faglig nivå på alle sine arbeidere. Mange av tilbakemeldingene på høringen viser at svært mange av SSBs forskere er opptatt av og enig i at forskningen skal være internasjonalt forankret og at internasjonal publisering er en nødvendig del av dette. Samtidig gir det å være en del av et statistikkbyrå forpliktelser til å utvikle og kvalitetssikre statistikken.

Samfunnsoppdraget for forskningsavdelingen i SSB kan derfor sammenfattes som at forskningen skal ivareta alle de tre oppgavene: i) anvendt og empirisk forskning publisert i internasjonale fagtidsskrifter på høyt nivå, ii) andre forskningsbaserte analyser og utredninger for forvaltning og andre samfunnsaktører og iii) tilbakevirkning til statistikken. Både forskningen, analysene og utredningene skal være relevante for den norske samfunnsutviklingen. Disse tre oppgavene i samfunnsoppdraget utgjør et hele og vil ved god gjennomføring gjensidig forsterke hverandre og gjøre at SSB som statistikkbyrå står mye sterkere i hele kunnskapskjeden.

I lys av denne forståelsen av samfunnsoppdraget kan rammene for hva en forventer av en forsker i en forskningsavdeling utformes. Innenfor UH-sektoren er hovedstillingstypen en 40-40-20- fordeling, det vil si 40 prosent forskning, 40 prosent undervisning og 20 prosent administrasjon. Normalt praktiseres fordelingen med fleksibilitet, for eksempel ved at undervisning konsentreres i ett semester og at administrative oppgaver fordeler seg ujevnt over år.

Min anbefaling vil være at vi finner frem til en tilsvarende fordeling av tid i SSB, men at vi knytter fordelingen til de tre oppgavene for forskningsavdelingen. Fordelingen bør være 20 prosent tilbakevirkning til statistikken, 40 prosent til internasjonalt rettet forskning med relevans for norsk samfunnsutvikling og 40 prosent forskningsbasert utredning og analyse. Min anbefaling vil videre være at alle stillingene i forskningsavdelingen i SSB skal defineres med utgangspunkt i denne fordelingen. Doktorander, kvalifiseringsstillinger og bistillinger vil kunne ha en annen fordeling som gjenspeiler deres egenart. I tillegg vil det utformes et fåtall stillinger i forskningsavdelingen knyttet til SSBs mest sentrale modeller med regelmessige leveranser, hvor fordelingen vil avvike fra hovedregelen.

En 40-40-20-fordeling vil ivareta prinsippet om en sammenhengende kunnskapskjede. Det sikrer at forskere ikke utelukkende leverer til forvaltningen, men også får tid til å utvikle kunnskapen ved å delta i internasjonale nettverk og publisere sine arbeider, samt bruker tid på tilbakevirkning på statistikken. Videre sikrer en slik fordeling at internasjonalt orienterte forskere også bruker tid på analyse- og utredningsarbeid og tilbakevirkning på statistikken.

Mange av innspillene i høringsrunden stilte spørsmål om nivået og utvalget av tidsskrifter i Forskningsutvalgets rapport. Det er min anbefaling at vi som forskningsinstitusjon stiller krav til at publiseringer skal være på et høyt internasjonalt nivå. Det å konkretisere nivået vil være opp til forskningsdirektøren. Utover dette vil det være en klar forventning om at alle forskere viser progresjon i sine stillinger og søker forskeroppykk.

Fordelingen 40-40-20 er et forslag til fordelingen av arbeidstid, ikke til finansiering av hver forsker. Flere forskere har meldt tilbake at de synes det er for stort press på å skaffe til veie ekstern finansiering, og at det er ønskelig med en større andel statsfinansiering. Det er også noen indikasjoner på at statsfinansieringen ikke i tilstrekkelig grad brukes til prioriterte satsingsområder og at det er betydelig skjevfordeling mellom forskerne og forskningsområder. Rammen for statsfinansieringen av forskningsvirksomheten vil trolig bli strammere fremover med nedbemanning og produktivitetskutt i hele SSB.

Det vil også fremover være en finansiering av forskningsavdelingen som baserer seg på forskningsmidler fra NFR og EU, betalte forsknings- og utredningsoppdrag samt midler over statsoppdraget. Det er imidlertid viktig at alle eksternfinansierte prosjekter knytter seg til prioriterte områder og støtter oppunder prinsippene skissert ovenfor. I tillegg er det viktig at ledelsen i SSB har god kontroll på omfanget av ekstern finansiering, blant annet for å kunne håndtere usikkerhet. Hvis man skal lykkes med dette, er det neppe formålstjenlig å øke eksternfinansieringsgraden av forskningsvirksomheten utover dagens nivå. Ekstern finansiering er viktig for å skaffe finansiering, men kanskje særlig for å delta i konkurransen om gode forskningsprosjekter med andre forskningsmiljøer i Norge. Mitt forslag vil være at forskningsdirektøren blir gitt et klart ansvar i å godkjenne søknader om eksterne midler.

Konsentrasjon av ressurser

Som diskutert ovenfor gir prinsippet om empiriske studier med relevans for norsk forvaltning og offentlighet en ramme for all forskningsaktivitet i SSB. Det er likevel behov for å sette tydeligere rammer for å sikre tilstrekkelig og robust kompetanse rundt forskningsområdene.

I tråd med prinsippene bør slike prioriteringer:

- gjenspeile identifiserte behov i statistikkavdelingene
- bygge på tema der SSB har en etablert internasjonal posisjon
- prioritere tema der det er etterspørsel etter forskningsbaserte analyser fra sentrale brukere

Konsentrasjonen av ressurser innebærer at alle oppgaver som i fremtiden skal gjøres på avdelingen, må prioriteres i tråd med prinsippene. Dette kan innebære overføring av oppgaver til statistikkavdelingene eller utfasing av oppgaver.

I tillegg må SSB som forskningsinstitusjon prioritere områder hvor SSB har forutsetninger for å tilføre verdi til forskningssamfunnet, brukerne og SSBs statistikkproduksjon. Dette betyr at en må skjele til miljøene i UH-sektoren og andre institutter og kritisk vurdere på hvilke områder SSBs forskningsvirksomhet gir eller kan gi merverdi, samt at statistikkavdelingenes behov skal tillegges betydelig vekt i bruk av forskningsressurser. Hvert enkelt felt må tilføres tilstrekkelig med grunnressurser slik at en kan bygge opp gode team av forskere.

Relasjon til lovutvalget

Lovutvalget skal levere sin innstilling til jul 2017, og det er naturlig å anta at utvalget der har tatt stilling til hvorvidt forskning bør være hjemlet i statistikkloven. Etter at utvalget har lagt frem sin innstilling, er det grunn til å tro at Finansdepartementet vil forberede en lovproposisjon til Stortinget, og det er sannsynlig at denne proposisjonen vil sendes på bred høring. Det vil derfor kunne ta lang tid før en ny statistikklov er vedtatt.

Det er således min vurdering at det er nødvendig å sette i gang en prosess nå. For å rekruttere en dyktig, permanent leder for avdelingen og for å få en tydeligere og konsistent retning for forskerne i SSB har det vært behov for å klargjøre noen overordnede prinsipper og organisere virksomheten i tråd med disse prinsippene.

Høringsrunde

Dette notatet vil som Forskningsutvalgets rapport bli sendt på bred høring i SSB. Som under forrige høring vil det være anledning å bruke den opprettede postkassen eller sende innspill direkte til meg. Notatet vil også bli drøftet med de tillitsvalgte.

Det er selvsagt anledning til å gi innspill på alle deler av notatet, men jeg vil spesielt be om innspill til forslaget om de tre prinsippene og de foreslåtte rammene for forskere i SSB. Etter to ukers høring på notatet vil prinsippene bli fremlagt for styret. Dette vil også markere overgangen til at jeg delegerer den videre prosessen med utforming av organisering til forskningsdirektøren. Siden organisering kan/vil ha implikasjoner for statistikkavdelingene, vil jeg at statistikkdirektørene blir brakt inn i prosessen.

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Til statistikklovutvalget
v/utvalgsleder Nils-Henrik M. von der Fehr

Deres ref

Vår ref
17/4550 -

Dato
10.11.2017

Tilleggsoppdrag til statistikklovutvalget

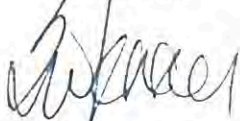
Statistikklovutvalget er oppnevnt for å gjennomgå den norske statistikklovgivningen. Ifølge mandatet skal utvalget blant annet vurdere om det fortsatt skal være en lovpålagt oppgave for SSB å utnytte statistikken til analyse og forskning.

Som det fremgår av mandatet, skiller SSB seg fra mange andre statistikkbyråer ved at det har et forholdvis stort samfunnsøkonomisk forsknings- og utredningsinstitutt. Byrået har dermed fått ansvar for å analysere konjunkturutviklingen, for å levere tallfestede økonomiske modeller til bruk i forvaltningen og for fremskrivinger og utredninger på ulike områder, herunder for forvaltningen, Stortinget og offentlige utvalg. Slike oppgaver kan i andre land være lagt til egne institusjoner, som for eksempel Konjunkturinstituttet i Sverige.

Den siste tiden har det pågått en offentlig debatt om SSBs forsknings- og analysevirksomhet. Engasjementet reflekterer hvor viktige leveransene fra SSB er. I lys av denne debatten vil jeg gi utvalget et tilleggsoppdrag innenfor utvalgets mandat. Jeg ber utvalget om å vurdere hvordan forsknings- og analysevirksomheten som gjøres for blant annet forvaltningen, Stortinget og offentlige utvalg, bør innrettes for å sikre at dette viktige samfunnsoppdraget ivaretas.

For å gi utvalget tid til å behandle tilleggsoppdraget, forlenges fristen for å levere utredningen til 15. mars 2018.

Med hilsen

Siv Jensen

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 Oslo

Oslo, 10.12.2015
Deres ref.: , Vår ref.:14/1411
Saksbehandler: Trine Westvold

Vurdering av statistikkloven i lys av peer review og ny EU-forordning om europeisk statistikk

I regi av Eurostat ble det gjennomført en kvalitetsgjennomgang (peer review) av SSB i 2014. I rapporten fra gjennomgangen anbefales endring av det norske statistikkregelverket på flere områder. Anbefalingene fremkommer i rapportens avsnitt 4.2.1 og er basert på en vurdering av i hvilken grad det norske regelverket understøtter de europeiske retningslinjene for statistikk, Code of Practice.

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2015/759 ble vedtatt 29. april 2015. Forordningen endrer forordning (EU) nr. 223/2009 om europeisk statistikk som danner det overordnede rammeverket for europeisk statistikk. I forbindelse med innlemmelse av den nye forordningen (EU) nr. 2015/759 i EØS-avtalen er det nødvendig å vurdere forholdet mellom det nye regelverket og norsk rett, herunder statistikkloven med forskrifter.

SSBs juridiske vurdering av peer review-rapportens anbefalinger og forordningen (EU) nr. 2015/759 fremkommer i vedlagt notat datert 18.11.2015.

Basert på denne vurderingen ber SSB departementet vurdere å ta initiativ til en helhetlig gjennomgang av statistikklovgivningen. Målet med en slik gjennomgang bør være å fremskaffe en moderne og robust statistikklov som ivaretar samfunnets behov for offisiell statistikk og som tar hensyn til utviklingen både i Norge og internasjonalt. I tillegg er det avgjørende viktig at regelverket støtter opp under at SSB kan oppfylle sitt samfunnsansvar så effektivt som mulig. De delene av loven som fungerer godt bør videreføres.

Dagens statistikklov er fra 1989 og på noen punkter har det skjedd betydelige endringer siden den ble vedtatt. For det første har det vært en fremvekst av andre offentlige statistikkprodusenter og registreiere, og det kan være behov for å presisere hva SSBs rolle overfor disse er både hva gjelder tilgang og ivaretagelse av SSBs statistikkbehov. Dagens statistikklov ble vedtatt før EØS-avtalen og det kan være et behov for å se om SSBs internasjonale forpliktelser burde vært omtalt og presisert nærmere i lov eller forskrift. I dette ligger også SSBs koordinerende rolle i Norge og overfor Eurostat. Det samlede informasjonsbildet og tilgang til ulike type datakilder (big data) som private virksomheter besitter har også endret seg med mulige konsekvenser for SSB både i forhold til innsamling og tilgang.

På den bakgrunn mener vi at en helhetlig gjennomgang av lovgivningen vil være hensiktsmessig for å kunne vurdere forholdene i det europeiske statistikkregelverket og peer review-rapporten i sin helhet. Vi vil også fremheve det som påpekes i peer review-rapporten om behovet for lovmessig klargjøring av begrepet offisiell statistikk og forankring av hvilke kvalitetskrav offisiell statistikk skal ivareta. Begrepsavklaring er også ønsket i henhold til SSBs strategi 2014-2017. Videre vil en helhetlig tilnærming være hensiktsmessig for å kunne vurdere om dagens regelverk på tilstrekkelig måte understøtter det koordinerende ansvaret for statistikkvirksomheten på nasjonalt plan som EU-regelverket pålegger statistikkbyråene.

Til orientering vurderes det både i Danmark og Finland å revidere den nasjonale statistikklovgivningen som følge av peer review-anbefalinger og det europeiske regelverket. I Sverige kom det en utredning i 2012 om «Översyn av den officiella statistiken» som innebar at det i 2013 ble vedtatt enkelte endringer i den svenske statistikkloven fra 2001. Endringene var begrunnet i behovet for å synliggjøre EU-retten i den svenske statistikkloven og endringene besto blant annet i en lovfesting av kvalitetskrav til offisiell statistikk.

Avslutningsvis nevnes at saken var til behandling på styremøtet 2. desember og styret ble da forelagt utkast til dette brevet. Styret sluttet seg til vurderingene som fremkommer i brevet. Styret understreket at de ikke har tatt stilling til eller foretatt noen vurdering av eventuelle konsekvenser av den nye forordningen og peer review-anbefalingene når det gjelder styrets rolle og oppgaver.

Med vennlig hilsen

Christine Meyer
administrerende direktør

Notat

18. november 2015

Til: Administrerende direktør
Fra: Administrasjonsavdelingen

Vurdering av anbefalingene fra peer review-gjennomgangen i lys av forordning (EU) nr. 2015/759 om europeisk statistikk og statistikkloven

I Bakgrunn

Peer review-rapporten anbefaler fem tiltak som innebærer endring av norsk statistikklovgivning. Anbefalingene er basert på teamets vurdering av statistikkloven med forskrifter, vurdert opp mot kravene i de europeiske retningslinjene for statistikk (Code of Practice/CoP).

29. april i år ble forordning (EU) nr. 223/2009 om europeisk statistikk endret ved vedtagelse av forordning (EU) nr. 2015/759. Hovedhensynet bak endringsforordningen er å styrke statistikkproduzentenes faglige uavhengighet, for på den måten å sikre kvaliteten og tilliten til offisiell statistikk i Europa. Forordning (EU) nr. 2015/759 er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. I prosessen før innlemmelse er det nødvendig å vurdere de nye kravene opp mot norsk lov.

Når peer review-rapportens anbefalinger om endring av statistikklovgivningen skal vurderes, er det nødvendig å se hen til forordning (EU) nr. 2015/759. Forordningen var ikke vedtatt da teamet var på besøk i Norge, men mye tyder på at teamet har vært kjent med endringsforslagene. Siden forordningen nå er vedtatt i EU og i prosess for innlemmelse i EØS-avtalen, vil det for øvrig uavhengig av peer review-rapportens anbefalinger være nødvendig å gjøre en vurdering av om det nye EU-regelverket kan implementeres i norsk rett uten lov- eller forskriftsendring.

II Anbefalingene fra peer review-rapporten

Nedenfor redegjøres det kort for peer review-rapportens anbefalte tiltak om endring av norsk statistikklovgivning:

- *Statistikklovgivningen bør endres for å klargjøre begrepet "offisiell statistikk"*
- *Statistikklovgivningen bør endres for å klargjøre styrets status og ansvar*
- *Statistikklovgivningen bør endres for å presisere ansvaret til administrerende direktør*
- *Statistikklovgivningen bør endres for å styrke SSBs koordinerende rolle og ansvar.*
- *Statistikkrådets etablering, sammensetning og mandat bør lovfestes*

Peer review-teamet mener begrepet offisiell statistikk er for vidt definert i statistikkloven. De peker på at loven mangler henvisning til europeisk statistikk og kvalitetskriterier. Teamet trekker frem at andre statistikkproduserende myndigheter har ytret ønske om en klarere definisjon av begrepet. Anbefalingen forankres i CoP: prinsipp 4 om kvalitetsbevissthet, prinsipp 7 om gode metoder, prinsipp 12 om nøyaktighet og pålitelighet, prinsipp 13 om aktualitet og punktlighet og prinsipp 15 om tilgjengelighet og klarhet.

Peer review-teamet viser til statistikklovens § 4-1 som slår fast at SSB er en faglig uavhengig institusjon, og peker på at det er uklart hvorvidt styre utgjør en integrert del av SSB. De peker på at det er ønskelig med en klargjøring av styrets rolle og da særlig styrets forhold til Finansdepartementet.

Videre mener teamet at administrerende direktørs ansvar er uklart definert lov og forskrift, og at det er en ubalanse i regelverket ved at direktørens oppgaver er forskriftsregulert, mens styrets oppgaver er regulert direkte i loven. Anbefalingene knyttet til styret og administrerende direktør forankres i CoP indikator 1.1, 1.2, 1.3 og 1.4:

Peer review teamet mener samordningsaktiviteten er for snevert omtalt i statistikkloven ved at loven har mest fokus på samordning av datasystemer/kilder og at SSB mangler et formelt og lovmessig mandat for å

kunne etterprøve hvorvidt andre myndigheter som inngår i det europeiske statistikkssystemet faktisk etterlever CoP. Teamet viser til CoP prinsipp 4 og 11.

Avslutningsvis mener teamet at manglende lovmessig forankring hindrer statistikkrådet i å utnytte sitt potensiale fullt ut. Det vises til CoP prinsipp 4, 12, 14 og 15.

For en fullstendig oversikt over rapportens anbefalinger og begrunnelser, vises det til vedlagt «Peer review report on compliance with the code of practice and the coordination role of the national statistical Institute – Norway», og da i særlig kapittel 4.2.1

III Vurdering av peer review-rapportens anbefalinger

Styrets status og ansvar. Administrerende direktørs ansvar

Det er nødvendig å vurdere peer review-rapportens anbefalinger knyttet til styrets og administrerende direktørs roller og ansvar i lys av forordningen (EU) nr. 2015/759. Dette fordi det nye forordningens artikkel 5a (a) – (e) oppstiller krav til hvilke fullmakter et statistikkbyrås leder skal ha:

«Article 5a Heads of NSIs and statistical heads of other national authorities

1. Within their national statistical system, Member States shall ensure the professional independence of officials responsible for the tasks set out in this Regulation.

2. To that end, the heads of NSIs shall:

(a) have the sole responsibility for deciding on processes, statistical methods, standards and procedures, and on the content and timing of statistical releases and publications for European statistics developed, produced and disseminated by the NSI;

(b) be empowered to decide on all matters regarding the internal management of the NSI;

(c) act in an independent manner while performing their statistical tasks; and neither seek nor take instructions from any government or other institution, body, office or entity;

(d) be responsible for the statistical activities and budget execution of the NSI;

(e) publish an annual report and may express comments on budget allocation issues related to the statistical activities of the NSI;

(f) coordinate the statistical activities of all national authorities that are responsible for the development, production and dissemination of European statistics, as set out in Article 5(1);

(g) produce national guidelines, where this is necessary to ensure quality in the development, production and dissemination of all European statistics within their national statistical system and monitor and review their implementation; while being responsible for ensuring compliance with those guidelines solely within the NSI; and

(h) represent their national statistical system within the ESS.”

Dette reiser problemstillingen om hvorvidt styrets rolle slik den fremkommer i statistikkloven, statistikklovforskriften og styreinstruksen er forenlig med det nye EU-regelverket som oppstiller særskilte garantier til lederne av de nasjonale statistikkbyråene, jf. fortalen til den nye forordningen pkt. 8.

Etter vår vurdering fremstår det som problematisk at kompetansen til å fastsette SSBs langtidsprogram (tolket som strategiplan i styreinstruksen), budsjettforslag og arbeidsprogram (VP) er lagt til SSBs styre og ikke til administrerende direktør, jf. statistikkloven § 4-2 (1). Det er riktignok slik at administrerende direktør kommer med forslag i de nevnte saker, men den formelle fastsettingen er overlatt til styret. Det at styret i praksis normalt godkjenner administrerende direktørs forslag er i denne sammenheng av mindre betydning. I en vurdering av regelverket vil det være nødvendig å se på de formelle forholdene. Dette ikke minst fordi det nye EU-regelverket er begrunnet i argumenter om tillitt, og da vil formelle forhold som teoretisk sett vil kunne svekke tilliten være av betydning.

Styrets oppgaver er konkretisert styreinstruksen som trådte i kraft 1.1.2014. Denne utfyller statistikkloven og statistikklovforskriften. I styreinstruksen konkretiseres styrets kontrolloppgaver og styringsoppgaver. Av

styringsoppgaver nevnes her at styret, i tillegg til årlig VP og budsjettforslag, skal fastsette SSBs strategi og strategiens varighet. Styret skal også «behandle saker av prinsipiell karakter og/eller med vesentlige budsjettmessige konsekvenser lagt fram av administrerende direktør, herunder gi råd til administrerende direktør om den faglige utviklingen av virksomheten. Dette omfatter i hovedsak rammer for utviklingen av offisiell statistikk og forskning. Styret bør delta i arbeidet med å identifisere viktige brukerbehov. Styret skal etter tilråding fra administrerende direktør fastsette nærmere retningslinjer for omfang og hovedretning på eksternt finansierte oppdrag utført av virksomheten»

Styret oppnevnes av Finansdepartementet. Det foretas ingen offentlig utlysning. Det nye EU-regelverket stiller konkrete krav til prosessene for ansettelse av administrerende direktør i nasjonale statistikkbyråer. Dette for å sikre at prosessene er transparente og at ansettelse baseres på saklige og faglige kriterier. I norsk regelverk må disse kravene kunne sies å være ivare tatt gjennom tjenestemannslov, likestillingslov og offentleglov mv. Det er imidlertid grunn til å stille spørsmål ved om det norske systemet overlater for omfattende og sentrale styrings- og kontrolloppgaver knyttet til driften av statistikkbyrået til et styre som oppnevnes av departementet uten at det foreligger åpenhet rundt prosessen slik man etter lovgivningen har i forbindelse med ansettelse av administrerende direktør. Videre nevnes det nye EU-regelverkets bestemmelse om at administrerende direktør skal ha rett til offentlig å kritisere etatens tildelte budsjetter, jf. artikkel 5a nr.2 (e). Denne retten må kunne sies å være ivare tatt i norsk sammenheng, men det at denne retten nå er forordningsfestet kan trekkes frem som et argument for at SSBs budsjettforslag ikke bør formelt besluttes av andre enn administrerende direktør.

Etter vår vurdering taler de overfor nevnte forhold for at statistikklovens bestemmelser om styrets oppgaver neppe er overensstemmende med det nye EU-regelverket. Slik vi ser det vil det ikke være tilstrekkelig å endre styreinstruksen for å bringe lovverket i samsvar med EU-regelverket. Det anses heller ikke tilstrekkelig at prosessene for utnevning av styret endres. Selv med transparens rundt disse prosessene, vil det i forhold til EU-regelverket være problematisk at administrerende direktør ikke formelt er enerådende når det gjelder byråets budsjettforslag og VP. En løsning der administrerende direktør utnevnes som leder av styret har vært vurdert som et alternativ. Dette vil slik vi ser det bryte med forutsetningene i loven om at administrerende direktør og styrets leder er to ulike personer, og vil ikke kunne gjennomføres uten lovendring.

De øvrige anbefalingene

SSBs vurdering er at ingen av de øvrige anbefalingene i peer-review rapporten tilsier et tvingende nødvendig behov for lov- eller forskriftsendring, begrunnet verken CoP eller det nye europeiske statistikkregelverket.

Vi mener likevel at en lovmessig klargjøring av begrepet offisiell statistikk vil kunne være et positivt bidrag til det norske statistikksystemet. Regelverket er i dag noe uklart ved at statistikkloven definerer offisiell statistikk som «statistikk som gjøres tilgjengelig for allmennheten av Statistisk sentralbyrå eller annet statlig organ», jf. § 1-2 (2), mens det videre følger av loven at «beslutning om utarbeidelse av offisiell statistikk tas av Kongen», jf. § 2-1. Statistikk som gjøres tilgjengelig for allmennheten av annet statlig organ uten forutgående vedtak etter statistikkloven, er formelt sett ikke offisiell statistikk. Det er imidlertid en nokså utbredt oppfatning at *offentlig* statistikk som er av allmenn interesse og som må kunne sies å ivareta visse kvalitetskrav (slik disse fremkommer i forarbeidene til statistikkloven, og ikke minst i de europeiske retningslinjene (CoP)), er å betrakte som offisiell statistikk. Det er også naturlig å betrakte Norges bidrag til publisert europeisk offisiell statistikk som nasjonal offisiell statistikk. Dette uavhengig av om det er SSB eller andre som utarbeider statistikken. Disse forholdene avspeiles ikke i dagens statistikklov. En begrepsavklaring er også ønsket i henhold SSBs strategi 2014-2017.

Forordning (EU) nr. 2015/759 utvider og konkretiserer det nasjonale statistikkbyråets ansvar for å koordinere nasjonens bidrag til den europeiske statistikken. Dette omfatter både statistikk som statistikkbyrået selv produserer og statistikk som produseres av andre myndigheter.

Det følger av statistikkloven § 3-1 b) at SSB skal «samordne omfattende statistikk som blir utarbeidet av andre forvaltningsorganer». I tillegg er samordningsrollen beskrevet i statistikkloven § 3-3.

Loven og statistikklovforskriften sett i sammenheng med uttalelser i forarbeidene trekker i retning av at SSB skal ha overordnet og omfattende totalansvar for samordning av all statistikk utarbeidet av forvaltningsorganer for å sikre effektiv produksjon og fordele oppgavebelastning. SSB er videre gitt adgang

til å medvirke gjennom faglig veiledning og adgang til å fremme forslag om undersøkelser eller datasystemet.

Koordinerings- og samordningsansvaret utføres i dag blant annet gjennom Statistikkrådet og ved bilateral kontakt med andre statistikkprodusenter på konkrete fagområder. Vår vurdering er at det koordinerende ansvaret som EU-regelverket pålegger nasjonale statistikkbyråer med fordel kan klargjøres i loven. Dagens lov har i hovedsak fokus på samordning av datakilder, og en lovmessig forankring av koordineringsansvar og kvalitetskrav tror vi at vil kunne bidra til bedre samordning og økt etterlevelse av de kvalitetskrav som stilles til offisiell statistikk.

Når det gjelder spørsmålet om lovfesting av statistikkrådet, så er vår vurdering at dette ikke er hensiktsmessig. I første omgang vil det være nødvendig å vurdere hvilken rolle statistikkrådet skal spille i SSBs koordinerings- og kvalitetssikringsarbeid fremover, herunder bør mandat og sammensetning vurderes. Dersom det skulle anses hensiktsmessig med en formell forankring i regelverket, er det viktig at dette utformes med tilstrekkelig fleksibilitet til at sammensetning og oppgaver kan justeres ved behov.

IV Oppsummering og anbefaling

SSB mener det i lovsammenheng er nødvendig å følge opp peer-review rapportens anbefalinger knyttet til styret og administrerende direktørs status og ansvar. Dette fordi statistikkloven kap. 4 etter vår vurdering neppe er forenlig med den nye forordningen (EU) nr. 2015/759 og bestemmelsene der om hvilken kompetanse som skal tillegges statistikkbyråets leder.

I den forbindelse bør SSB anmode departementet om å vurdere å ta initiativ til en helhetlig gjennomgang av lovgivningen. En helhetlig gjennomgang vil være hensiktsmessig for å kunne vurdere helheten av anbefalingene i peer review-rapporten, og da særlig det som påpekes der om behov for lovmessig klargjøring av begrepet offisiell statistikk og styrking av SSBs koordinerende rolle i det norske statistikksystemet. I tillegg mener vi at samfunnsutviklingen for øvrig, og da særlig utviklingen internasjonalt, tilsier en helhetlig tilnærming til en regelverksrevisjon. Loven er fra 1989 og det har skjedd en stor utvikling i rammebetingelsene på disse 26 årene, og da særlig gjennom EØS-avtalen. Det er ingen forankring av EUs statistikkregelverk i statistikkloven, kun gjennom forskrift til loven, noe som etter vår vurdering anses som en svakhet. Målet for en slik gjennomgang bør være å fremskaffe en moderne og robust statistikklov som ivaretar samfunnets behov for offisiell statistikk og som tar hensyn til utviklingen både i Norge og internasjonalt. Deler av loven som fungerer godt bør videreføres.

Vedlegg:

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2015/759 i uoffisiell norsk oversettelse
- Peer review report on compliance with the code of practice and the coordination role of the national statistical Institute – Norway

Fra: Sletten, Pål
Sendt: 23. august 2016 11:48
Til: 'lo@lo.no'
Kopi: 'Stein.Reegard@lo.no'; Russwurm, Sigrid
Emne: Forslag til medlemmer i offentlig utvalg
Vedlegg: mandat -220816.docx

Jeg viser til telefonsamtale mellom finansdepartementet og Stein Reegård i går. Her følger som avtalt en henvendelse om deltakelse i offentlig utvalg.

Regjeringen har besluttet å oppnevne et utvalg for å vurdere statistikkloven og Statistisk sentralbyrås virksomhet. Utvalget skal levere sin innstilling innen desember 2017. Mandatet for utvalget er vedlagt.

Utvalget vil bli sammensatt av personer med ulik kompetanse, herunder kjennskap til SSBs organisering og arbeidsprosesser, kunnskap om produksjon av statistikk, offentlige registre og deres bruk til statistikkformål, og kompetanse om de juridiske rammene for SSB. Utvalget vil i tillegg få en referansegruppe med deltakelse fra bl.a. andre statistikkprodusenter/registreiere og viktige brukere av SSBs statistikk. Utvalgets sekretariat vil bli ledet av Finansdepartementet.

Det er ønskelig at utvalget også har medlemmer foreslått av LO og NHO: En person foreslått av LO, og en person foreslått av NHO. Offentlige utvalg må ha minst 40 prosent deltakelse fra begge kjønn. Vi ber derfor om at LO foreslår en kvinne og en mann som kan delta i utvalget. Vi ber om svar innen mandag 29. august på e-post til postmottak@fin.dep.no med kopi til psl@fin.dep.no og sr@fin.dep.no. Regjeringen sikter mot å oppnevne utvalget i førstkommande statsråd. Vi ber om at utvalget ikke gjøres offentlig kjent før det er oppnevnt i statsråd.

Eventuelle spørsmål kan rettes til fagsjef Pål Sletten, psl@fin.dep.no og tlf. 22 24 45 44, eller avdelingsdirektør Sigrid Russwurm, sr@fin.dep.no og tlf. 22 24 45 04.

Vennlig hilsen,
Pål Sletten

Pål Sletten

Finansdepartementet – Økonomiavdelingen
Postboks 8008 Dep, 0030 Oslo
Tlf: 22 24 45 44 | Fax: 22 24 95 09
Mob: 99 29 06 84 | e-post: psl@fin.dep.no

Finansdepartementet
Postboks 8009 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
16/2169-3 064/STRE

Dato:
Oslo, 08.09.2016

Forslag til medlemmer i offentlig utvalg

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til epost-henvendelse 23.08.16 angående ovennevnte.

Regjeringen har besluttet å oppnevne et utvalg for å vurdere Statistikkloven og Statistisk sentralbyrås virksomhet. Utvalget skal levere sin innstilling innen desember 2017.

LO foreslår følgende deltakere til utvalget:

1. Liv Sannes
Epost: liv.sannes@lo.no
Mob: 482 24 985
2. Stein Reegård
Epost: stein.reegard@lo.no
Mob: 913 70 614

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Are Tomasgard
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.

Fra: Sletten, Pål
Sendt: 23. august 2016 11:53
Til: 'firmapost@nho.no'
Kopi: 'svein.oppegaard@nho.no'; Russwurm, Sigrid
Emne: Forslag til medlemmer i offentlig utvalg
Vedlegg: mandat -220816.docx

Jeg viser til telefonsamtale mellom finansdepartementet og Kristin Skogen Lund i går. Her følger som avtalt en henvendelse om deltakelse i offentlig utvalg.

Regjeringen har besluttet å oppnevne et utvalg for å vurdere statistikkloven og Statistisk sentralbyrås virksomhet. Utvalget skal levere sin innstilling innen desember 2017. Mandatet for utvalget er vedlagt.

Utvalget vil bli sammensatt av personer med ulik kompetanse, herunder kjennskap til SSBs organisering og arbeidsprosesser, kunnskap om produksjon av statistikk, offentlige registre og deres bruk til statistikkformål, og kompetanse om de juridiske rammene for SSB. Utvalget vil i tillegg få en referansegruppe med deltakelse fra bl.a. andre statistikkprodusenter/registreiere og viktige brukere av SSBs statistikk. Utvalgets sekretariat vil bli ledet av Finansdepartementet.

Det er ønskelig at utvalget også har medlemmer foreslått av LO og NHO: En person foreslått av LO, og en person foreslått av NHO. Offentlige utvalg må ha minst 40 prosent deltakelse fra begge kjønn. Vi ber derfor om at NHO foreslår en kvinne og en mann som kan delta i utvalget. Vi ber om svar innen mandag 29. august på e-post til postmottak@fin.dep.no med kopi til psl@fin.dep.no og sr@fin.dep.no. Regjeringen sikter mot å oppnevne utvalget i førstkommende statsråd. Vi ber om at utvalget ikke gjøres offentlig kjent før det er oppnevnt i statsråd.

Eventuelle spørsmål kan rettes til fagsjef Pål Sletten, psl@fin.dep.no og tlf. 22 24 45 44, eller avdelingsdirektør Sigrid Russwurm, sr@fin.dep.no og tlf. 22 24 45 04.

Vennlig hilsen,
Pål Sletten

Pål Sletten

Finansdepartementet – Økonomiavdelingen
Postboks 8008 Dep, 0030 Oslo
Tlf: 22 24 45 44 | Fax: 22 24 95 09
Mob: 99 29 06 84 | e-post: psl@fin.dep.no

Postmottak@fin.dep.no

Vår dato: 31.08.2016
Deres dato: 23.08.2016
Vår referanse:
Deres referanse:

Oppnevning til medlemmer i offentlige utvalg

Jeg viser til mail av 23. august 2016.

NHO innstiller fagdirektør Torill Lødemel og sjeføkonom Øystein Dørum til medlemmer i offentlig utvalg.

Vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon

Kristin Skogen Lund
Adm. direktør

Finansdepartementet
Statsråd: Siv Jensen

KONGELIG RESOLUSJON

Ref nr.: 36/2016
Saksnr.: 15/3630
Dato: 09.09.2016

Tol 6/9-16
R 4/9-16
H 6/9-16
S 6/9-16
6/17 57

**OPPNEVNING AV OFFENTLIG UTVALG SOM SKAL VURDERE
STATISTIKKLOVEN**

1. Saksfremstilling

Den norske statistikkloven fra 1989 skal fremme effektiv produksjon av tjenlig statistikk gjennom regler for innsamling og bruk av opplysninger til statistiske formål, og gjennom regler for Statistisk sentralbyrås (SSB) organisasjon og virksomhet. Ifølge statistikkloven har SSB hovedansvaret for å produsere statistikk om det norske samfunnet. I det ligger også ansvaret for å kartlegge statistikkbehov og å prioritere og samordne offisiell statistikk.

Flere forhold taler for at det er behov for å gå gjennom loven.

For det første er Norges internasjonale forpliktelser for offentlig statistikkproduksjon betydelig endret siden loven ble vedtatt i og med EØS-avtalen. Retningslinjer fra Eurostat legger betydelige føringer på statistikkproduksjonen, hva som skal produseres og hvordan produksjonen skal organiseres, herunder uavhengighet fra offentlige myndigheter og taushetsplikt i datainnhenting og statistikkproduksjon. EU vedtok i 2015 en ny europeisk statistikkforordning som styrker kravene til uavhengighet fra øvrige myndigheter og gir de nasjonale statistikkbyråene et større ansvar for koordinering av offisiell statistikk og kvalitetssikring av all statistikk pålagt av det europeiske statistiksamarbeidet, uavhengig av hvilken offentlig etat som utarbeider statistikken. Det er nødvendig å ta stilling til hvordan denne forordningen skal ivaretas i norsk regelverk.

For det andre organiserte Eurostat en fagfellevurdering av det norske statistikk-systemet i 2014/2015 som bl.a. pekte på behov for å klargjøre styrets rolle i statistikkloven og hva som er offisiell statistikk. Offisiell statistikk er i dag statistikk som er gjort tilgjengelig for allmennheten av SSB eller et annet

statlig organ, men dagens lov gir SSB alene rett til å gjøre vedtak om offisiell statistikk.

For det tredje har digitalisering av offentlig sektor gitt tilgang til en betydelig mengde informasjon fra offentlige registre. Utviklingen av elektroniske verktøy for både datainnhenting og koblinger av ulike data har gitt nye styringsverktøy, og mulighet til å produsere nye eller forbedrede statistikker uten å øke oppgavebyrden på personer eller virksomheter. Samtidig reiser det nye spørsmål om hvordan offisiell statistikk skal avgrenses, om SSBs rolle som den sentrale leverandør av offisiell statistikk og om rett til å hente ut (sensitiv) informasjon til statistiske formål.

Uklar rollefordeling kan medføre at det bygges opp parallell statistikkproduksjon. Det er verken kostnadseffektivt eller faglig fornuftig. Uten god tilgang på data i offentlige registre vil SSB måtte innhente opplysninger på andre, og mer arbeidskrevende måter, som også vil pålegge personer og virksomheter unødvendig stor oppgavebyrde. Samtidig er det viktig at personvern ivaretas på en god måte når tilgangen på personopplysninger til statistikkformål øker. God tilgang til data vil også i større grad sikre at produksjon og publisering skjer etter internasjonalt anerkjente retningslinjer. Det bør vurderes i en helhetlig gjennomgang i regelverket.

SSB har en omfattende analyse- og forskningsvirksomhet, og har som et av få statistikkbyrå tilknyttet Eurostat en egen forskningsavdeling. Forskningsvirksomheten i SSB skal utnytte statistikken til analyser og forskning. Forskningsvirksomheten kan samtidig potensielt komme i konflikt med SSBs rolle som troverdig og nøytral statistikkprodusent. I tiårene etter at gjeldende statistikklov ble vedtatt er dessuten forskningsinnsatsen bl.a. ved norske universiteter og høyskoler blitt trappet betydelig opp.

Hensynene som er omtalt overfor tilsier en gjennomgang av statistikkloven. Både nasjonalt og internasjonalt har det vært omfattende endringer i rammeverket for statistikkproduksjon som gir grunnlag for en ny vurdering av statistikkloven nå.

2. Departementets vurderinger

I lys av de store endringene i det nasjonale og internasjonale rammeverket for norsk statistikkproduksjon og på bakgrunn av en fagfelleevaluering fra Eurostat er det etter departementets vurdering hensiktsmessig med en gjennomgang av den norske statistikkloven. Jeg foreslår derfor at det settes ned et utvalg som skal vurdere endringer i statistikkloven.

Utvalget vil få i oppgave å utrede spørsmålene nevnt ovenfor. Mandatet viser til ny forordning om den europeiske statistikkloven, Eurostats fagfelle-vurdering, digitalisering, koordinering og SSBs forskningsvirksomhet. Mandatet utelukker ikke at utvalget også kan se på andre forhold enn de departementet trekker fram. Utvalget bes levere sin rapport innen 15. desember 2017.

I sammensetningen av utvalget har departementet lagt vekt på relevant faglig kompetanse, brukerinteresser og samfunnsinteresse. Utvalget gis både balansert kjønnsrepresentasjon og geografisk spredning.

Finansdepartementet

tilrår:

Oppnevning av et ekspertutvalg som skal vurdere statistikkloven. Utvalget gis mandat og sammensetning i samsvar med vedlagte forslag.

Statsministerens kontor
Bifalt ved
kongelig resolusjon
av 7. september 2016
Anne Nafstad dyfvingmo

Fremlagt i statsråd 4/9 2016

Statsministerens kontor

8

Forslag til sammensetning av utvalg som skal vurdere statistikkloven

- Professor Nils-Henrik von der Fehr (leder), Hurdal
- Sjefsøkonom Øystein Dørum, Oslo
- Fagdirektør Marta Ebbing, Bergen
- Riksstatistiker Jørgen Elmeskov, Danmark
- Tidligere regjeringsadvokat Sven Ole Fagernæs, Oslo
- Administrerende direktør Christine Meyer, Bergen
- Avdelingsdirektør Sigrid Russwurm, Oslo
- Nestleder Liv Sannes, Oslo
- Vice President Astrid Undheim, Trondheim

Mandat for utvalg som skal vurdere statistikkloven og Statistisk sentralbyrås virksomhet

Innledning

Gjeldende statistikklov ble vedtatt i 1989. Det er bare gjort mindre endringer i forskrifter til loven siden den gang. Loven erstattet den tidligere statistikkloven fra 1907. Loven fra 1989 bygget på NOU 1988: 19 *Lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå*.

Ifølge statistikkloven er Statistisk sentralbyrå (SSB) det sentrale organ for utarbeiding og spredning av offisiell statistikk. Det innebærer at SSB har ansvar for å kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk, samordne statistikk som blir utarbeidet av andre forvaltningsorganer, utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning. SSB har også hovedansvaret for Norges deltakelse i internasjonal statistisk samarbeid.

Statistikkloven gir SSB faglig uavhengighet fra politiske myndigheter og hjemmel til å innhente alle de opplysninger som er nødvendig, når lovbestemt taushetsplikt ikke er til hinder for det.

Om lag to tredeler av virksomheten finansieres for tiden over statsbudsjettet og om lag en tredel av oppdrag fra eksterne oppdragsgivere, i hovedsak fra andre offentlige virksomheter. En stor andel av dette er analysevirksomhet.

Bakgrunn for utredningen

Statistikkloven var svært moderne da den ble vedtatt. Siden har rammeverket for statistikkproduksjon endret seg betydelig både nasjonalt og internasjonalt.

Nasjonalt har økt digitalisering av samfunnet gitt nye muligheter for statistikkproduksjon og effektivisering. Elektronisk datainnhenting og økt utnyttelse av offentlige og private datakilder bidrar til å øke både omfanget av og kvaliteten på statistikken, uten å øke oppgavebyrden for personer, næringsliv eller offentlig forvaltning i særlig grad. Økt tilgang på elektroniske data gir også nye muligheter for kobling av opplysninger og kan gi nye muligheter for analyse og forskning. Ifølge statistikkloven skal SSB involveres ved etablering av offentlige registre, slik at disse skal kunne benyttes til statistikkformål.

SSB har i dagens statistikklov bred hjemmel til å innhente opplysninger fra offentlige registre. Etersom antall registre har økt, og registrene ligger under ulike sektormyndigheter, er det risiko for en uklar rollefordeling mellom SSB og andre statlige virksomheters statistikkproduksjon. Flere offentlige statistikkprodusenter kan skape uklarhet om definisjoner, varierende kvalitet i statistikkproduksjonen og begrense mulighetene til effektiv datainnsamling. Samtidig er det viktig å sikre tjenlig statistikk for alle samfunnssektorer og dra nytte av sektorspesifikk analysekompetanse. Det er behov for å definere

nærmere hvilke krav som skal stilles til offisiell statistikk og hvilke statlige organ som bør utarbeide og publisere den.

Utlevering og tilrettelegging av mikrodata har økt i omfang. Statistikkloven setter grenser for slik utlevering, av hensyn statistisk konfidensialitet. Ifølge statistikkloven skal SSB gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og for offentlig planlegging, innenfor de rammer hensynet til personvern og statistisk konfidensialitet setter. Loven skiller mellom data som kan utleveres til hhv. forskning og offentlig planlegging, der det stilles strengest krav til konfidensialitet ved utlevering til offentlig planlegging. Statistikkloven skiller derimot ikke mellom sensitive og ikke-sensitive data, eller mellom data som har lovpålagt taushetsvern og data som er lovpålagt offentlighet. Alle mikrodata som skal tilrettelegges og utleveres fra SSB defineres dermed som beskyttelsesverdige ifølge statistikkloven. Grad av sensitivitet for opplysningene bør ha betydning for hvilke krav som stilles til behandling av opplysningene, og hvordan statistikk og analyser produseres.

Internasjonalt statistikksamarbeid er blitt mer omfattende og gir langt flere føringer på norsk statistikkproduksjon enn tidligere. Etter at statistikkloven ble vedtatt, har Norge gjennom EØS-avtalen blitt medlem av det europeiske statistiske system (ESS) som koordineres av Eurostat, EUs organ for statistikkproduksjon. Samarbeidet har gitt norsk statistikk merverdi. Internasjonal sammenliknbarhet gir økt informasjon i statistikken og gjør den til et bedre styringsverktøy. Om lag 60 pst. av norsk statistikk har i dag føringer fra det europeiske statistikksamarbeidet.

EU vedtok i 2015 endringer i det generelle rammeverket for europeisk statistikk, jf. forordning (EU) nr. 2015/759. Den nye EU-forordningen er basert på de europeiske retningslinjer for statistikkproduksjon, Code of Practice, og stiller høye krav til blant annet de nasjonale statistikkbyråenes uavhengighet. I tillegg gir den det sentrale statistikkbyrået (SSB i Norge) en styrket og utvidet rolle som nasjonal koordinator av all europeisk statistikk enn før. EU har også nylig vedtatt personvernforordningen 2016/679 EU som regulerer behandling av personopplysninger og gi rammer for nasjonal lovgivning.

Eurostat organiserte en fagfelle vurdering av det norske statistikksystemet i 2014¹. Vurderingen pekte blant annet på behovet for å klargjøre styrets rolle og å definere begrepet «offisiell statistikk» mer presist. Det ble stilt spørsmål ved om departementets oppnevning av et styre med omfattende ansvar for SSBs virksomhet, er forenlig med sterk faglig uavhengighet.

SSB har en omfattende analyse- og forskningsvirksomhet, og har som ett av få statistikkbyrå tilknyttet Eurostat en egen forskningsavdeling.

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4372828/2015-NO-report/af3d2c25-11e8-405a-9fc7-6e7e1af91b63>

Forskningsvirksomheten i SSB skal bidra til å bedre kvaliteten på statistikken og utvikle statistiske metoder. Den har vært en hovedleverandør av tallfestede modeller til bruk i sektorovergrepene i samfunnsplanlegging.

Forskningsvirksomheten kan samtidig potensielt komme i konflikt med SSBs rolle som troverdig og nøytral statistikkprodusent. I tiårene etter at gjeldende statistikklov ble vedtatt, er dessuten forskningsinnsatsen ved norske universiteter og høyskoler, i den statlige instituttsektoren og ved frittstående forskningsinstitusjoner trappet betydelig opp.

Utvalgets oppgaver

Utvalget skal gjennomgå den norske statistikklovgivningen i lys av de omfattende endringene som har funnet sted i rammeverket for norsk statistikkproduksjon og foreslå eventuelle endringer i regelverket, jf. ovenfor. Utvalget skal særlig:

1. se på forholdet til det europeiske regelverket og avklare om dagens norske statistikklov tilfredsstillende oppfyller kravene i det europeiske statistikkregelverket
2. vurdere om arbeidsdeling og samordning mellom SSB og andre offentlige produsenter av statistikk eller registerforvaltere i Norge er hensiktsmessig og tydelig nok i regelverket
3. vurdere om det skal stilles felles kvalitetskrav til bruk av begrepet «offisiell statistikk»
4. vurdere om flere offentlige etater skal kunne utarbeide offisiell statistikk
5. vurdere om SSB i større grad skal kunne få tilgang til taushetsbelagte opplysninger, herunder helsedata, og hvilke begrensninger som eventuelt bør gjelde
6. vurdere hvordan personvernet kan ivaretas ved innhenting og kobling av opplysninger når tilgangen på personopplysninger øker, og i hvilken grad retten til privatliv setter grenser for hvilke data som kan innhentes til statistikkformål
7. vurdere om hensynet til offisiell statistikk tilsier at SSB bør gis større mulighet til å påvirke utformingen ved etablering av nye registre eller store endringer i etablerte registre
8. vurdere om SSB trenger ytterligere hjemmel for tilgang til store datastrømmer («big data») fra offentlige og private aktører
9. vurdere om mikrodata som i hht annet lovverk er, kan eller skal gjøres offentlig tilgjengelig, også bør kunne stilles til disposisjon for annen offentlig myndighet til planleggingsformål e.l.
10. vurdere om det fortsatt skal være en lovpålagt oppgave for SSB å utnytte statistikken til analyse og forskning
11. vurdere prinsipper for oppdragsvirksomheten og prising av eksterne oppdrag, bl.a. til forskning
12. vurdere om SSB fortsatt bør ha et styre eller et faglig råd og hvilke oppgaver som eventuelt bør tillegges dette

Utvalget skal se hen til internasjonal praksis og utvikling og vurdere alternativer. Utvalgets forslag må ivareta personvern hensyn og hensyn til statistisk konfidensialitet. Samtidig må hensynet til å holde oppgavebyrden på et lavt nivå vektlegges. Utvalget må også ivareta de føringer som følger av internasjonalt samarbeid, særlig når det gjelder SSBs faglige uavhengighet. Arbeidet ses i sammenheng med andre pågående prosesser, blant annet arbeidet i Helsedatautvalget, nedsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 10. juni 2016.

Utvalget skal levere sin rapport innen 15. desember 2017.

Utvalg skal vurdere statistikkloven

Pressemelding | Dato: 09.09.2016 | Finansdepartementet

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/id216/>)

| Nr: 37/2016

Finansdepartementet setter i dag ned et utvalg som skal vurdere statistikkloven og Statistisk sentralbyrås (SSB) virksomhet.

Utvalget ledes av professor i samfunnsøkonomi Nils Henrik M. von der Fehr.

SSB har hovedansvaret for å dekke behovet for statistikk om det norske samfunnet til bruk i næringsliv, forskning, media og i offentlig forvaltning.

– SSBs innhenting av data og analyser av statistikk setter premisser og er kunnskapsgrunnlag på en rekke samfunnsområder. Siden statistikkloven ble vedtatt i 1989 har vilkårene for statistikkproduksjon endret seg betydelig både nasjonalt og internasjonalt. Nå er det riktig å vurdere lovgivningen på dette området, og jeg ser frem til utvalgets anbefalinger, sier finansminister Siv Jensen.

Økt digitalisering av samfunnet har gitt nye muligheter for statistikkproduksjon og effektivisering. Det gjelder blant annet bruk av data fra ulike offentlige registre. Samtidig gir den teknologiske utviklingen nye utfordringer, ikke minst når det gjelder personvern hensyn. Internasjonalt statistiksamarbeid har blitt mer omfattende og gir flere føringer på norsk statistikkproduksjon enn tidligere. Det internasjonale samarbeidet stiller strenge krav til at SSB skal være faglig uavhengig.

- Dagens lov har gjort det mulig å utvikle SSB på en god måte, og slik skal det fortsatt være. Utredningsarbeidet til utvalget vil gi oss grunnlag for å utforme ny lovgivning som legger til rette for effektiv statistikkproduksjon og at vi får god statistikk også i fremtiden, sier finansminister Siv Jensen.

Utvalget skal avlevere sin rapport innen 15. desember 2017.

Om utvalget:

- Mandat (<http://www.regjeringen.no/no/aktuelt/dep/fin/pressemeldinger/2016/utvalg-skal-vurdere-statistikkloven/mandat-for-statistikklovutvalget/id2510801/>)
- Utvalgets medlemmer
(<http://www.regjeringen.no/no/aktuelt/dep/fin/pressemeldinger/2016/utvalg-skal-vurdere-statistikkloven/medlemmer-i-statistikklovutvalget/id2510800/>)

Finansdepartementet

TEMA

Økonomi og budsjett

Norsk økonomi

RELATERT

- Statistikklovutvalget (<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/org/styrer-rad-og-utvalg-oppnevnt-av-finansdepartementet2/statistikklovutvalget/id2577166/>)
- Mandat for statistikklovutvalget
(<http://www.regjeringen.no/no/aktuelt/dep/fin/pressemeldinger/2016/utvalg-skal-vurdere-statistikkloven/mandat-for-statistikklovutvalget/id2510801/>)
- Medlemmer i statistikklovutvalget
(<http://www.regjeringen.no/no/aktuelt/dep/fin/pressemeldinger/2016/utvalg-skal-vurdere-statistikkloven/medlemmer-i-statistikklovutvalget/id2510800/>)

Regjeringen.no

Mandat for statistikklovutvalget

Artikkel | Sist oppdatert: 09.09.2016 | Finansdepartementet

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/id216/>)

Mandat for utvalg som skal vurdere statistikkloven og Statistisk sentralbyrås virksomhet

Innledning

Gjeldende statistikklov (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-16-54>) ble vedtatt i 1989.

Det er bare gjort mindre endringer i forskrifter til loven siden den gang. Loven erstattet den tidligere statistikkloven fra 1907. Loven fra 1989 bygget på NOU 1988: 19 *Lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå*.

Ifølge statistikkloven er Statistisk sentralbyrå (SSB) det sentrale organ for utarbeiding og spredning av offisiell statistikk. Det innebærer at SSB har ansvar for å kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk, samordne statistikk som blir utarbeidet av andre forvaltningsorganer, utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning. SSB har også hovedansvaret for Norges deltakelse i internasjonal statistisk samarbeid.

Statistikkloven gir SSB faglig uavhengighet fra politiske myndigheter og hjemmel til å innhente alle de opplysninger som er nødvendig, når lovbestemt taushetsplikt ikke er til hinder for det.

Om lag to tredeler av virksomheten finansieres for tiden over statsbudsjettet og om lag en tredel av oppdrag fra eksterne oppdragsgivere, i hovedsak fra andre offentlige virksomheter. En stor andel av dette er analysevirksomhet.

Bakgrunn for utredningen

Statistikkloven var svært moderne da den ble vedtatt. Siden har rammeverket for statistikkproduksjon endret seg betydelig både nasjonalt og internasjonalt.

Nasjonalt har økt digitalisering av samfunnet gitt nye muligheter for statistikkproduksjon og effektivisering. Elektronisk datainnhenting og økt utnyttelse av offentlige og private datakilder bidrar til å øke både omfanget av og kvaliteten på statistikken, uten å øke oppgavebyrden for personer, næringsliv eller offentlig forvaltning i særlig grad. Økt tilgang på elektroniske data gir også nye muligheter for kobling av opplysninger og kan gi nye muligheter for analyse og forskning. Ifølge statistikkloven skal SSB involveres ved etablering av offentlige registre, slik at disse skal kunne benyttes til statistikkformål.

SSB har i dagens statistikklov bred hjemmel til å innhente opplysninger fra offentlige registre. Ettersom antall registre har økt, og registrene ligger under ulike sektormyndigheter, er det risiko for en uklar rollefordeling mellom SSB og andre statlige virksomheters statistikkproduksjon. Flere offentlige statistikkprodusenter kan skape uklarhet om definisjoner, varierende kvalitet i statistikkproduksjonen og begrense mulighetene til effektiv datainnsamling. Samtidig er det viktig å sikre tjenlig statistikk for alle samfunnssektorer og dra nytte av sektorspesifikk analysekompetanse. Det er behov for å definere nærmere hvilke krav som skal stilles til offisiell statistikk og hvilke statlige organ som bør utarbeide og publisere den.

Utlevering og tilrettelegging av mikrodata har økt i omfang. Statistikkloven setter grenser for slik utlevering, av hensyn statistisk konfidensialitet. Ifølge statistikkloven skal SSB gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og for offentlig planlegging, innenfor de rammer hensynet til personvern og statistisk konfidensialitet setter. Loven skiller mellom data som kan utleveres til hhv. forskning og offentlig planlegging, der det stilles strengest krav til konfidensialitet ved utlevering til offentlig planlegging. Statistikkloven skiller derimot ikke mellom sensitive og ikke-sensitive data, eller mellom data som har lovpålagt taushetsvern og data som er lovpålagt offentlighet. Alle mikrodata som skal tilrettelegges og utleveres fra SSB defineres dermed som beskyttelsesverdige ifølge statistikkloven. Grad av sensitivitet for opplysningene bør ha betydning for hvilke krav som stilles til behandling av opplysningene, og hvordan statistikk og analyser produseres.

Internasjonalt statistikksamarbeid er blitt mer omfattende og gir langt flere føringer på norsk statistikkproduksjon enn tidligere. Etter at statistikkloven ble vedtatt, har Norge gjennom EØS-avtalen blitt medlem av det europeiske statistiske system (ESS) som koordineres av Eurostat, EUs organ for statistikkproduksjon. Samarbeidet har gitt norsk statistikk merverdi. Internasjonal sammenliknbarhet gir økt informasjon i statistikken og gjør den til et bedre styringsverktøy. Om lag 60 pst. av norsk statistikk har i dag føringer fra det europeiske statistikksamarbeidet.

EU vedtok i 2015 endringer i det generelle rammeverket for europeisk statistikk, jf. [forordning \(EU\) nr. 2015/759](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0759&from=EN) (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0759&from=EN>). Den nye EU-forordningen er basert på de europeiske retningslinjer for statistikkproduksjon, Code of Practice, og stiller høye krav til blant annet de nasjonale statistikkbyråenes uavhengighet. I tillegg gir den det sentrale statistikkbyrået (SSB i Norge) en styrket og utvidet rolle som nasjonal koordinator av all europeisk statistikk enn før. EU har også nylig vedtatt [personvernforordningen 2016/679 EU](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=en) (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=en>) som regulerer behandling av personopplysninger og gir rammer for nasjonal lovgivning.

Eurostat organiserte en [fagfelleevaluering](http://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4372828/2015-NO-report/af3d2c25-11e8-405a-9fc7-6e7e1af91b63)

(<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4372828/2015-NO-report/af3d2c25-11e8-405a-9fc7-6e7e1af91b63>) av det norske statistikksystemet i 2014. Vurderingen pekte blant annet på behovet for å klargjøre styrets rolle og å definere begrepet «offisiell statistikk» mer presist. Det ble stilt spørsmål ved om departementets oppnevning av et styre med omfattende ansvar for SSBs virksomhet, er forenlig med sterk faglig uavhengighet.

SSB har en omfattende analyse- og forskningsvirksomhet, og har som ett av få statistikkbyrå tilknyttet Eurostat en egen forskningsavdeling.

Forskningsvirksomheten i SSB skal bidra til å bedre kvaliteten på statistikken og utvikle statistiske metoder. Den har vært en hovedleverandør av tallfestede modeller til bruk i sektorovergrepene samfunnsplanlegging.

Forskningsvirksomheten kan samtidig potensielt komme i konflikt med SSBs rolle som troverdig og nøytral statistikkprodusent. I tiårene etter at gjeldende statistikklov ble vedtatt, er dessuten forskningsinnsatsen ved norske universiteter og høyskoler, i den statlige instituttsektoren og ved frittstående forskningsinstitusjoner trappet betydelig opp.

Utvalgets oppgaver

Utvalget skal gjennomgå den norske statistikklovgivningen i lys av de omfattende endringene som har funnet sted i rammeverket for norsk statistikkproduksjon og foreslå eventuelle endringer i regelverket, jf. ovenfor. Utvalget skal særlig:

1. se på forholdet til det europeiske regelverket og avklare om dagens norske statistikklov tilfredsstillende kravene i det europeiske statistikkregelverket
2. vurdere om arbeidsdeling og samordning mellom SSB og andre offentlige produsenter av statistikk eller registerforvaltere i Norge er hensiktsmessig og tydelig nok i regelverket
3. vurdere om det skal stilles felles kvalitetskrav til bruk av begrepet «offisiell statistikk»
4. vurdere om flere offentlige etater skal kunne utarbeide offisiell statistikk
5. vurdere om SSB i større grad skal kunne få tilgang til taushetsbelagte opplysninger, herunder helsedata, og hvilke begrensninger som eventuelt bør gjelde
6. vurdere hvordan personvernet kan ivaretas ved innhenting og kobling av opplysninger når tilgangen på personopplysninger øker, og i hvilken grad retten til privatliv setter grenser for hvilke data som kan innhentes til statistikkformål
7. vurdere om hensynet til offisiell statistikk tilsier at SSB bør gis større mulighet til å påvirke utformingen ved etablering av nye registre eller store endringer i etablerte registre

8. vurdere om SSB trenger ytterligere hjemmel for tilgang til store datastrømmer («big data») fra offentlige og private aktører
9. vurdere om mikrodata som i hht annet lovverk er, kan eller skal gjøres offentlig tilgjengelig, også bør kunne stilles til disposisjon for annen offentlig myndighet til planleggingsformål e.l.
10. vurdere om det fortsatt skal være en lovpålagt oppgave for SSB å utnytte statistikken til analyse og forskning
11. vurdere prinsipper for oppdragsvirksomheten og prising av eksterne oppdrag, bl.a. til forskning
12. vurdere om SSB fortsatt bør ha et styre eller et faglig råd og hvilke oppgaver som eventuelt bør tillegges dette

Utvalget skal se hen til internasjonal praksis og utvikling og vurdere alternativer. Utvalgets forslag må ivareta personvern hensyn og hensyn til statistisk konfidensialitet. Samtidig må hensynet til å holde oppgavebyrden på et lavt nivå vektlegges. Utvalget må også ivareta de føringer som følger av internasjonalt samarbeid, særlig når det gjelder SSBs faglige uavhengighet. Arbeidet ses i sammenheng med andre pågående prosesser, blant annet arbeidet i Helsedatautvalget, nedsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 10. juni 2016.

Utvalget skal levere sin rapport innen 15. desember 2017.

Finansdepartementet

TEMA

Norsk økonomi

Økonomi og budsjett

RELATERT

- Statistikklovutvalget (<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/org/styrer-rad-og-utvalg-oppnevnt-av-finansdepartementet2/statistikklovutvalget/id2577166/>)

- Medlemmer i statistikklovutvalget
(<http://www.regjeringen.no/no/aktuelt/dep/fin/pressemeldinger/2016/utvalg-skal-vurdere-statistikkloven/medlemmer-i-statistikklovutvalget/id2510800/>)
- Utvalg skal vurdere statistikkloven (<http://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utvalg-skal-vurdere-statistikkloven/id2510799/>)

EKSTERN VIRKSOMHET

- Statistisk sentralbyrå (http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/org/etater-og-virksomheter-under-finansdepartementet/underliggende_etater/statistisk-sentralbyra/id270407/)

KONTAKT

Pressekontakter / Kommunikasjonsenheten

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/org/avdelinger/kom/id426425/>)

E-post: kommunikasjonsenheten@fin.dep.no (mailto:kommunikasjonsenheten@fin.dep.no)

Telefon: 22 24 44 11

Adresse: Postboks 8008 Dep, 0030 Oslo

Besøksadresse: Akersgata 40, Oslo

Regjeringen.no

Ansvarlig for Finansdepartementets sider:

Ansvarlig redaktør: Therese Riiser Wålen

Nettredaktør: Tor Martin Bærum

E-post: postmottak@fin.dep.no

Ansatte i FIN: Depkatalog

Org. nr. 972 417 807

Statistikklovutvalget

Styre/råd/utvalg | | Finansdepartementet (<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/id216/>)

Utvalget skal gjennomgå den norske statistikklovgivningen i lys av de omfattende endringene som har funnet sted i rammeverket for norsk statistikkproduksjon og foreslå eventuelle endringer i regelverket.

Om Statistikklovutvalget

Opprettet: 2016-01-01

Type: Utvalg

Underlagt: Finansdepartementet - Økonomiavdelingen (ØA)

Kontakt

Postadresse: Postboks 8008 Dep, 0030 Oslo

Hovedpunkt i mandatet/ Arbeidsområde:

Utvalget skal gjennomgå den norske statistikklovgivningen i lys av de omfattende endringene som har funnet sted i rammeverket for norsk statistikkproduksjon og foreslå eventuelle endringer i regelverket.

Aktive medlemmer (pr. 03.11.2017)

[Nils Henrik Mørch von der Fehr](#) Leder

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_NH_FE/visning)

Medlem

Jørgen Elmeskov

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_JOR_EL/visning)

Marta Ebbing

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_MA_EB/visning)

Liv Sannes

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_LIV_SANN/visning)

Christine Benedichte Meyer

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_CB_ME/visning)

Astrid Undheim

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_AS_U/visning)

Øystein Dørum

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_OY_DO/visning)

Sven Ole Fagernæs

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_SVO_FA/visning)

Sigrid Russwurm

Medlem

(https://data.regjeringen.no/sru/person/PERSON_SIG_RUS/visning)

*(Full omtale, samt søkemulighet og personopplysninger på data.regjeringen.no
Styrer, råd og utvalg*

(https://data.regjeringen.no/sru/organ/ORGAN_00002101_2016_01_01/false/visning)

Finansdepartementet

TEMA

Norsk økonomi

Referat

Møte om: Modellavtalene med Statistisk sentralbyrå

Saksnr.:

Tilstede: Geir Bjertnæs, Pål Boug, Thomas von Brasch, Erik Fjærli, Taran Fæhn, Erling Holmøy, Nils Martin Stølen, Birger Strøm, Ketil Telle, Tor Olav Thoresen og Orvika Rosnes (Statistisk Sentralbyrå), Nina Bjerkedal, Yngvar Dyvi, Frode Finsås, Amund Holmsen, Per Mathis Kongsrud, Morten Petter Johansen, Erik Storm og Håkon Frede Foss (Finansdepartementet)

Dato: 21.09.2017

Møteleder: Amund Holmsen

Referent: Yngvar Dyvi

Kopi til: SSB, SØ (NB, ErS, FF), ØA-LED, YD

1. Godkjenning av dagsorden

Det var ingen kommentarer til dagsorden for møtet.

2. Organiseringen av arbeidet med modellkontraktene

Forslaget til nytt «årshjul» for arbeidet med modellavtalene ble supplert ved at det settes av tid til et møte på forsommeren om status for modellarbeidet.

Det var enighet om hovedtrekkene i utkastet til rammeavtale. Punkter for oppfølging er å klargjøre koblingen til kunnskapsdepartementets standardavtale (pkt. 4) og eksplisitt omtale av forskningsvirksomhet rundt modellene (annet kulepunkt i pkt. 3.)

Det var enighet om at den økonomiske rammen som omtales i de enkelte modellavtalene også skal omfatte finansiering gjennom statsoppdragsmidler. Det legges opp til at avtalebeløpene så snart det er praktisk mulig reflekterer samlet økonomisk ramme for arbeidet. Dette innebærer en tilsvarende reduksjon i bevilgningen over statsoppdraget.

For MOSART legges det opp til separate avtaler mellom FIN og Statistisk sentralbyrå og ASD og Statistisk sentralbyrå. Den økonomiske rammen for avtalen mellom FIN og Statistisk sentralbyrå – medregnet statsoppdragsmidler – tar utgangspunkt i Finansdepartementets finansieringsandel av fellesavtalen for 2017. Det skal legges til rette for

at rammen for avtalen mellom ASD og Statistisk sentralbyrå – medregnet statsoppdragsmidler – også tar utgangspunkt i rammen for fellesavtalen for 2017.

Statistisk sentralbyrå la vekt på skillet mellom bestillerkompetanse hos Finansdepartementet (hva som behøves/problemstilling) og kompetanse om gjennomføring – med vekt på faglig innhold og metode – i Statistisk sentralbyrå.

Det ble vist til betydningen av Statistisk sentralbyrås egen bruk av modellene for arbeidet med modellutvikling opp mot Finansdepartementets behov og forskning knyttet til modellprosjektene.

Statistisk sentralbyrå viste til at bemanningsendringene i forskningsavdelingen i en overgangsfase innebærer forhøyet risiko for leveringssikkerhet.

Det settes nå i gang arbeid med å utforme forslag til modellkontrakter for 2018 for de ulike modellene, med sikte på inngåelse mot slutten av året.

3. Hovedprioriteringer for 2018

I enkelte av FINs innspill til modellkontrakter for 2018 var «utvikling av modellene etter innspill fra SSB» ført opp til slutt i prioriteringslisten. Det ble understreket på møtet at denne plasseringen ikke ga uttrykk for at disse gis lavest prioritet.

LOTTE-modellene

Skatteøkonomisk avdeling viste til at LOTTE-skatt var sentralt verktøy i avdelingens arbeid med anslag for proveny- og fordelingsvirkninger i arbeidet med skatteoppleggene. LOTTE-arbeid er et viktig supplement til LOTTE-skatt for å ta hensyn til arbeidstilbudseffekter av skatteendringer. LOTTE-konsum brukes mer sporadisk, men ivaretar behovet for beredskap til å vurdere fordelingseffekter av avgiftsendringer. Skatteøkonomisk avdeling vil fornye avtalen for LOTTE AS i 2018, men vil framover vurdere ressursinnsatsen opp mot avdelingens bruk/nytte av modellen.

Det ble reist spørsmål ved om det burde være én kontrakt for alle LOTTE-modellene.

Arbeidet med LOTTE-trygd avsluttes.

Statistisk sentralbyrå ba om at prioriteringene mellom LOTTE-modellene (i tillegg til prioriteringene knyttet til arbeidet med modellene hver for seg) kom klarere fram i arbeidet med avtalene for 2018. Det ble vist til at det er ressurskrevende å opprettholde modeller og at beredskapshensynet knyttet til fordelingseffekter av avgiftsendringer eksempelvis kunne vurderes uavhengig av LOTTE-konsum. Statistisk sentralbyrå ba videre om at hva som skulle leveres (problemstilling/spørsmål man vil ha besvart) ble tydeligere spesifisert, og at vurderinger av hvordan det skulle gjøres (metode) i langt større grad ble overlatt til byrået. Byrået pekte på at finansieringen rundt LOTTE-kontrakten(e) fremstod mer uferdig enn for de andre kontraktene.

KVARTS

Det var ingen innvendinger mot Finansdepartementets forslag til prioriteringer for KVARTS, med vekt på utviklingsprosjekter rettet inn mot departementets brukerbehov i forbindelse med fremskrivninger og politikkanalyser. Den økonomiske rammen er i utgangspunktet ikke knyttet til arbeid med ny makroøkonomisk modell for analyse av finanspolitikk. Samtidig understreket departementet at arbeidet med de to modellene må ses i sammenheng og at det burde være noe fleksibilitet i ressursbruken mellom de to prosjektene.

DEMEC

Finansdepartementet viste til at DEMEC var sentral i arbeidet med langsiktige framskrivninger i Perspektivmeldingen 2017, og at departementet var avhengig av et egnet modellapparat til dette formålet.

For 2018 kan rammen vurderes som realistisk ut fra de prosjektene Finansdepartementet har foreslått. Det var ingen innvendinger mot Finansdepartementets forslag til prioriteringer.

Erling Holmøy ga uttrykk for at ressursinnsatsen til DEMEC burde tilsvare om lag 2 årsverk for å bidra til at modellprosjektet over tid skal være levedyktig.

Finansdepartementet viste til at rammen for 2019 vil bli vurdert ut fra de behovene og utviklingsprosjektene som avtegner seg i 2018.

Det ble vist til at oppdateringer av DEMEC er relativt ressurskrevende.

SNOW

Det var ingen innvendinger mot Finansdepartementets prioriteringer, men det ble pekt på at det også i denne kontrakten må settes av midler til forskning og utvikling basert på innspill fra Statistisk sentralbyrå. Innspillene til modellavtalene fra Statistisk sentralbyrå vil reflektere hvordan hensyn til internasjonal publisering kan ivaretas i arbeidet med modellutvikling.

MOSART

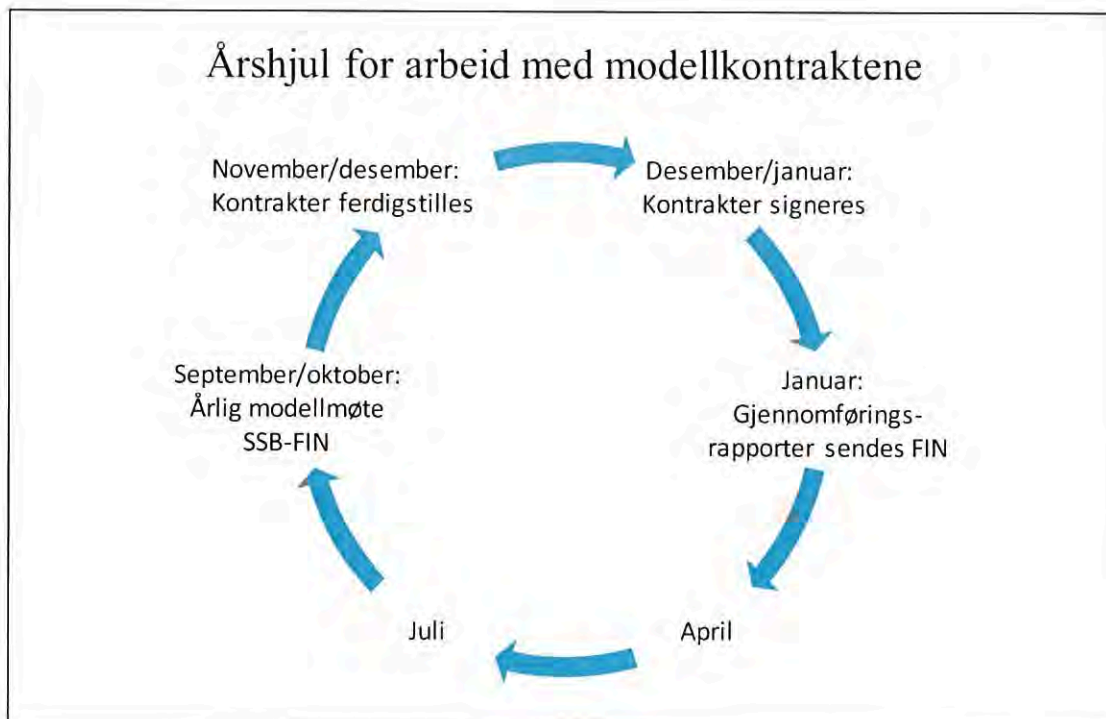
Det var ingen innvendinger mot Finansdepartementets forslag til prioriteringer. For MOSART kan finansieringen fra Finansdepartementet vurderes som relativt romslig opp mot de prioriterte prosjektene som fremgikk av departementets innspill. Dette må ses i lys av ressursinnsatsen til det generelle arbeidet med modelloppdatering og modellutvikling. Det tas kontakt med ASD for å avklare hovedprioriteringer og samkjøre bestillinger i kontraktene.

Dagsorden for møte om arbeid med økonomiske modeller

21. september 2017, klokken 9-11

Rom 456, Finansdepartementet

1. Godkjenning av dagsorden
2. Organiseringen av arbeidet med modellkontraktene
  - Forslag til ny timeplan for arbeid med modellavtalene (FIN)
  - Utkast til felles rammeavtale for modellrelatert arbeid (FIN)
3. Hovedprioriteringer for 2018 (FIN)
  - Analyser av den økonomiske utviklingen (KVARTS)
  - Analyser av skatteforslag (LOTTE-modellene)
  - Langsiktige analyser av offentlige finanser (DEMEC)
  - Analyser av klima og skatt (SNoW)
  - Analyser av arbeidstilbud og trygd (MOSART)
4. Eventuelt

Avtale mellom Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet om økonomiske modeller

1. Avtalen gjelder for fireårsperioden 2018-2022 og omfatter oppdrag innenfor følgende områder:
  - Analyser av den makroøkonomiske utviklingen på kort og mellomlang sikt (p.t. KVARTS og modellutviklingsprosjekt)
  - Analyser av skatte- og avgiftsforslag (p.t. bl.a. LOTTE-Skatt)
  - Langsiktige analyser av offentlige finanser (p.t. DEMEC)
  - Analyser av klima og skatt (p.t. SNoW)
  - Analyser av sysselsetting og trygd (p.t. MOSART)
2. SSB påtar seg å utvikle og holde modeller som dekker Finansdepartementets behov i operasjonell stand.
3. Oppdragsinnhold og økonomisk ramme avtales mellom oppdragsgiver (FIN) og oppdragstaker (SSB) i et årlig møte og spesifiseres i egne årlige kontrakter.
  - Kontraktene inngås på høsten og gjelder for påfølgende år.
  - Kontraktene skal spesifisere oppdrag knyttet til i) løpende oppdatering, modellberegninger og uttak av tall, ii) videreutvikling av modellene i tråd med høy faglig kvalitet og iii) dokumentasjon av modeller, tallgrunnlag, beregninger og analyser.
  - Arbeidet finansieres innenfor den avtalte rammen i kontrakten. Beløp oppgis inklusive administrative kostnader og merverdiavgift.
  - Rapporter som oppsummerer gjennomføringen av kontraktene skal foreligge i løpet av januar året etter avtaleåret.
4. [Ved tvil om tolkningen av denne avtalen gjelder Kunnskapsdepartementets standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag med SSBs presiseringer, se vedlegg.]
5. Større endringer i omfang av arbeidet eller i prioriteringene innenfor de enkelte kontraktene skal varsles i rimelig tid. Partene har som intensjon å fornye avtalen.

Statistisk sentralbyrå
Forskningsavdelingen

Finansdepartementet
Økonomiavdelingen

Finansdepartementet
Skatteøkonomisk avdeling

Kjetil Telle
Oslo, x. oktober 2017

Amund Holmsen
Oslo, x. oktober 2017

Nina Bjerkedal
Oslo, x. oktober 2017

Analyser av den makroøkonomiske utviklingen (KVARTS)

Formål

KVARTS erstattet i 2017 MODAG som Finansdepartementets hovedmodell for analyser av den økonomiske utviklingen på kort og mellomlang sikt.

Forlag til hovedprioriteringer i 2018 (prioritert rekkefølge)

- Arbeide videre med å tilpasse KVARTS til Finansdepartementets brukerbehov ved framskrivinger og politikkanalyser.
- Kartlegge muligheter og begrensninger ved en overgang til EViews som programplattform for modellen, med sikte på at det tas en avgjørelse i 2018. Gjennomgangen vil bygge på tidligere kartlegging, men ser også på konsekvensene for rutinene rundt modelloppdateringer, estimering og bruk av modellen for framskrivings- og analyseformål.
- Vurdere systemegenskaper opp mot NR/KNR når det gjelder håndtering av arbeidsdager ved framskriving av timeverk, personsysseting og lønn.
- Vurdere styrken i faktorsubstitusjon på kort og lang sikt.
- I tillegg settes det av midler til utvikling av modellen etter innspill fra SSB.

Økonomisk ramme

Finansdepartementet foreslår at kontrakten for 2018 baseres på en økonomisk ramme på 6 720 000 kroner inklusive merverdiavgift. Det tilsvarer om lag 40 månedsværk, som er uendret fra 2017. For 2017 *delfinansierer* FIN KVARTS med en godtgjørelse på 3 280 000 kroner inklusive merverdiavgift, samtidig som det legges til grunn at finansieringen av KVARTS-prosjektet over Statistisk sentralbyrås statsoppdrag har samme omfang. Det er lagt til grunn en prisjustering på om lag 2,5 pst.

LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess

Formål

LOTTE-Skatt er beregningsmodell for direkte beskatning av personer. Modellen benyttes til

- å anslå virkninger på skatteproveny og fordeling av endringer i inntekts- og formuesskatten for personer, og
- fremskrive skattegrunnlagene for personer.

Det er utviklet en fjernaksessløsning (LOTTE-Aksess) som gjør det mulig for saksbehandlere i FIN å gjøre enkle simuleringer selv. SSB kjører mer kompliserte beregninger. I perioden januar til 23. september 2016 kjørte FIN LOTTE-Skatt 1 230 ganger via LOTTE-Aksess.

Modellen brukes særlig mye til å beregne proveny- og fordelingsvirkninger i forbindelse med utarbeidelsen av regjeringens skatteopplegg og til å svare på budsjettspørsmål fra Stortinget.

Hovedprioriteringer

LOTTE-Skatt er kritisk for FINs evne til å anslå provenyvirkninger på personskatteområdet med tilhørende fordelingsvirkninger. Modellen er også viktig for makroframskrivingene.

LOTTE-Aksess er kritisk for FINs evne til å lage et stort antall beregninger i forbindelse med utformingen av regjeringens budsjettforslag, bidrag til partifraksjonenes alternative budsjetter (gjennom svar på spørsmål) og forhandlinger i Stortinget.

Hovedprioritering for 2018 er derfor at nødvendig vedlikehold, oppdatering og utvikling av LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess skjer slik at modellen er operativ i denne prosessen. Det legges særlig vekt på høy leveringssikkerhet både direkte og via LOTTE-Aksess.

Økonomisk ramme

FIN gir i 2017 en samlet godtgjørelse for modellene LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, LOTTE-Arbeid, LOTTE-Konsum og Konsum-G på 1 mill. kroner inkludert merverdiavgift. Dette tilsvarer om lag 8 månedersverk. I henhold til rammeavtalen av 17. februar 1994 forplikter SSB seg til en egeninnsats over statsoppdraget på «minst to årsverk av akademikere».

I gjennomføringsrapporten for 2016 oppgir SSB at om lag 4 000 timer ville bli brukt på disse modellene i 2016. Anslagsvis 80-90 prosent av timebruken gjelder arbeid med LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, mens resten fordeler seg på arbeid med LOTTE-Konsum, KONSUM-G og LOTTE-Arbeid. SSB oppgir at finansieringen fra FIN over kontrakten grovt sett tilsvarer ressursbruken knyttet til beregningsoppdragene for FIN. Oppdatering, drift og utvikling og forskning tilføres ressurser via egeninnsats, samt annen ekstern finansiering.

For 2018 legges det til grunn en prisjustering på 2,5 pst. og at SSBs samlede aktivitet opprettholdes på samme nivå som i 2017.

LOTTE-Arbeid

Formål

Statistisk sentralbyrå har utviklet mikrosimuleringsmodellen LOTTE-Arbeid¹ for å gi anslag på proveny- og fordelingseffekter av endringer i skattesystemet når det tas hensyn til at skatteendringer påvirker arbeidstilbudet for lønnstakere. Modellverktøyet gir anslag på hvordan slike endringer påvirker arbeidstilbudet, herunder både effekter på deltakelse i arbeidsmarkedet og endringer i ønsket arbeidstid på årsbasis.

FIN benytter modellen for å analysere arbeidstilbudsvirkningene av regjeringens skatteopplegg samt til analyser av andre større endringer i personbeskatningen. Modellen ble for eksempel brukt i analysen av skattereformen.

Hovedprioriteringer

LOTTE-Arbeid er et viktig supplement til modellen LOTTE-Skatt. Hovedprioriteringen for 2018 er oppdatering, vedlikehold og utvikling av modellen. På utviklingsområdet legger FIN stor vekt på at SSB anvender modellen i og videreutvikler modellen gjennom forskning. FIN viser i den forbindelse til de tilknyttede forskningsprosjektene som SSB har redegjort for i gjennomføringsrapporten for 2016. Videre arbeid med etterspørselssiden i modellen og arbeid med å vurdere tidsforløpet for effektene av ulike skift er spesielt interessant for FIN.

Økonomisk ramme

FIN gir i 2017 en samlet godtgjørelse for modellene LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, LOTTE-Arbeid, LOTTE-Konsum og Konsum-G på 1 mill. kroner inkludert merverdiavgift. Dette tilsvarer om lag 8 månedersverk. I henhold til rammeavtalen av 17. februar 1994 forplikter SSB seg til en egeninnsats over statsoppdraget på «minst to årsverk av akademikere».

I gjennomføringsrapporten for 2016 oppgir SSB at om lag 4 000 timer ville bli brukt på disse modellene i 2016. Anslagsvis 80-90 prosent av timebruken gjelder arbeid med LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, mens resten fordeler seg på arbeid med LOTTE-Konsum, KONSUM-G og LOTTE-Arbeid. SSB oppgir at finansieringen fra FIN over kontrakten grovt sett tilsvarer ressursbruken knyttet til beregningsoppdragene for FIN. Oppdatering, drift og utvikling og forskning tilføres ressurser via egeninnsats, samt annen ekstern finansiering.

---

¹ LOTTE-Arbeid er dokumentert i Dagsvik m.fl. (2008).

LOTTE-konsum

Formål

Hovedformålet med LOTTE-Konsum er å kunne beregne fordelingseffekter av indirekte skatter.

FIN benytter modellen i de årlige budsjettene til å vurdere samlet fordelingseffekt av alle avgiftene. Modellen brukes også sporadisk til å vurdere fordelingseffekt av avgiftsendringer. Selv om modellen er lite brukt, er det et poeng for FIN å ha et verktøy som kan brukes til å vurdere fordelingseffektene av endringer i avgiftene. FIN legger til grunn at utsettelsen av forbruksundersøkelsen ikke vil innebære at modellens egenskaper blir vesentlig svekket.

Hovedprioriteringer

I 2017 er modellen utvidet med nye konsumgrupper for brennevin, vin, øl og tobakk, hvor forbruket er målt i liter eller kilo. Hovedprioriteringen for 2018 er oppdatering og vedlikehold.

Økonomisk ramme

FIN gir i 2017 en samlet godtgjørelse for modellene LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, LOTTE-Arbeid, LOTTE-Konsum og Konsum-G på 1 mill. kroner inkludert merverdiavgift. Dette tilsvarer om lag 8 månedsværk. I henhold til rammeavtalen av 17. februar 1994 forplikter SSB seg til en egeninnsats over statsoppdraget på «minst to årsværk av akademikere».

I gjennomføringsrapporten for 2016 oppgir SSB at om lag 4 000 timer ville bli brukt på disse modellene i 2016. Anslagsvis 80-90 prosent av timebruken gjelder arbeid med LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, mens resten fordeler seg på arbeid med LOTTE-Konsum, KONSUM-G og LOTTE-Arbeid. SSB oppgir at finansieringen fra FIN over kontrakten grovt sett tilsvarer ressursbruken knyttet til beregningsoppdragene for FIN. Oppdatering, drift og utvikling og forskning tilføres ressurser via egeninnsats, samt annen ekstern finansiering.

For 2018 legges det til grunn en prisjustering på 2,5 pst. og at SSBs aktivitet videreføres på nivået i 2017.

Konsum-G

Formål

KONSUM-G beskriver effekter på skatteinntektene av å gjøre endringer i avgiftene på grensehandelsutsatte varer, som alkohol og tobakkvarer. Modellen inkluderer alternative måter å få tilgang til disse varene på, som grensehandel, tax free-handel og smugling, og gir dermed en mer realistisk beskrivelse av effekter ved endringer i beskatningen av disse varene enn om en ser på hjemmemarkedet alene.

Modellen oppdateres med nye elastisiteter årlig. Selve modellen blir lite brukt, men enkelte av elastisitetene benyttes i provenyanslagene. Dette gjelder elastisitetene for øl, vin, brennevin, tobakk, snus, matvarer og alkoholfrie drikkevarer. Det er nyttig at elastisitetene oppdatert jevnlig.

Hovedprioriteringer

Hovedprioriteringen for 2018 er oppdatering og vedlikehold.

Økonomisk ramme

FIN gir i 2017 en samlet godtgjørelse for modellene LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, LOTTE-Arbeid, LOTTE-Konsum og Konsum-G på 1 mill. kroner inkludert merverdiavgift. Dette tilsvarer om lag 8 månedsværk. I henhold til rammeavtalen av 17. februar 1994 forplikter SSB seg til en egeninnsats over statsoppdraget på «minst to årsverk av akademikere».

I gjennomføringsrapporten for 2016 oppgir SSB at om lag 4 000 timer ville bli brukt på disse modellene i 2016. Anslagsvis 80-90 prosent av timebruken gjelder arbeid med LOTTE-Skatt/LOTTE-Aksess, mens resten fordeler seg på arbeid med LOTTE-Konsum, KONSUM-G og LOTTE-Arbeid. SSB oppgir at finansieringen fra FIN over kontrakten grovt sett tilsvarer ressursbruken knyttet til beregningsoppdragene for FIN. Oppdatering, drift og utvikling og forskning tilføres ressurser via egeninnsats, samt annen ekstern finansiering.

For 2018 legges det til grunn en prisjustering på 2,5 pst. og at SSBs aktivitet videreføres på nivået i 2017.

LOTTE-AS

Formål

LOTTE-AS er en empirisk, mikrodatabasert beregningsmodell for selskapsskatt. Modellen benyttes til å beregne provenyeffekter ved regelendringer innenfor selskapsskatten.

Modellen brukes særlig til å beregne provenyvirkninger i forbindelse med utarbeidelsen av regjeringens skatteopplegg og til å svare på budsjettspørsmål fra Stortinget. Modellen har blitt mest benyttet for å beregne provenyvirkninger av endrede avskrivningsregler. Modellen skal også kunne anslå provenyvirkninger ved endring av rentebegrensingsregelen. Tidvis benyttes Lotte-AS også for spesialkjøringer ifm. øvrige regelendringer ved å supplere datagrunnlaget med relevante datakilder.

Hovedprioriteringer

Skatteøkonomisk avdeling tar sikte på å fornye Lotte-AS-kontrakten i 2018, men vil i tiden framover vurdere hvorvidt FINs nytte av modellen er tilstrekkelig for å forsvare kontraktssummen. SSB har på sin side gitt uttrykk for at Lotte-AS krever relativt mye ressurser på oppdatering og kvalitetssikring sett i forhold til bruken av modellen.

Avdelingen mener enkelte forhold kan tale for at SSBs tidsbruk til videreutvikling, drift og vedlikehold av modellen 2017 og årene framover blir lavere enn tidligere.

Oppdateringsprosedyren er forenklet og innebærer ikke framskrivning av skattegrunnlag utover å hensynta regelendringer. Det er ikke lagt opp til å tilføre modellen nye egenskaper i 2017-kontrakten, og det er ikke kontraktsfestet at SSB skal utføre egne analyser/utredninger knyttet til modellen.

Avdelingen imøteser SSBs synspunkter på det ovenfor og SSBs vurdering av forventet arbeidsinnsats knyttet til Lotte-AS i tiden framover. Mindre arbeidsinnsats kan tale for å beholde Lotte-AS i Lotte-kontrakten framover, eventuelt med nedsatt kontraktsbeløp. Det må imidlertid tas med i vurderingen hvorvidt FIN kan løse sine beregningsoppdrag knyttet til selskapsskatt på andre måter enn ved Lotte-AS.

Økonomisk ramme

FIN gir i 2017 en samlet godtgjørelse for modellene LOTTE-AS på 500 000 kroner inkludert merverdiavgift.

I gjennomføringsrapporten for 2016 er det ikke tallfestet medgått arbeidstid med å oppdatere modellen og betjene FIN med beregninger. Det er imidlertid oppgitt at det er lagt ned 3 månedsverk i egeninnsats ifm. studier av eierstrukturer og ulike inntektsmål.

Langsiktige analyser av offentlige finanser (DEMEC)

Formål

DEMEC er et sentralt verktøy i Finansdepartementets arbeid med langsiktige analyser av offentlige finanser, sist i Perspektivmeldingen 2017. DEMEC har også vært sentral i arbeidet med å illustrere betydningen av innvandring for offentlige finanser i Brochmann-utvalgene. Videre benyttes aldersprofiler fra DEMEC i sammenliknende framskrivninger av offentlige utgifter i Norge og EU-landene.

Forslag til hovedprioriteringer i 2018 (prioritert rekkefølge)

- Oppdatering av aldersprofiler og øvrige grunnlagstall i DEMEC til bruk i Nasjonalbudsjettet 2019.
- Workshop med internasjonal deltakelse om modeller for langsiktige analyser av offentlige finanser. Utarbeiding av presentasjon og dokumentasjon av modellen og modellanvendelser.
- Oppsummere mulighetene for videreutvikling av modellapparatet med utgangspunkt i innspillene fra seminaret.
- I tillegg settes det av midler til utvikling av modellen etter innspill fra SSB.

Økonomisk ramme

Finansdepartementet foreslår at kontrakten for 2018 baseres på en økonomisk ramme på 1 350 000 kroner inklusive merverdiavgift. Det tilsvarer vel 8 månedeverk. For 2017 *delfinansierer* Finansdepartementet DEMEC med en godtgjørelse på 650 000 kroner. For 2016 utgjorde delfinansieringen 800 000 kroner, men prosjektet ble samtidig tilført midler fra statsoppdraget slik at samlet arbeidsinnsats dette året tilsvarte 2 årsverk. Det er lagt til grunn en prisjustering på om lag 2,5 pst. i 2018.

Ressursinnsatsen i 2019 (og senere år) vil bli vurdert i lys av innspillene på det planlagte modellseminaret i 2018, samt departementets behov for å legge frem oppdaterte beregninger.

SNOW

Formål

SNOW er en generell likevektsmodell med én representativ konsument og disaggregert næringsstruktur og konsumvaregruppering. Målet er å bruke modellen til

- fremskrivinger av utslipp,
- analysere virkninger av klimapolitiske tiltak, og
- analysere langsiktige makroøkonomiske virkninger av skatte- og avgiftspolitik.

Så langt har modellen blitt brukt til utslippsfremskrivinger til Perspektivmeldingen 2017 i en dynamisk iterativ versjon. Analyser av klimapolitiske tiltak og makroøkonomiske virkninger av skattepolitikk er under utvikling, herunder en intertemporal dynamisk modell.

Hovedprioriteringer

FIN vil for 2018 prioritere:

- Tilpasninger av SNOW som operativ modell for arbeidet med utslippsfremskrivinger og analyser av virkemidler i klimapolitikken.
- Ferdigstilling og uttesting av skatteanalyser på modellen basert på de tilpasningene som er gjort under 2017-kontrakten (endogent arbeidstilbud, dynamisk intertemporal versjon).
- Brukerstøtte ved behov.

Økonomisk ramme

For 2017 delfinansierer FIN SNOW med en godtgjørelse på 1 710 000 kroner inklusive merverdiavgift. Det stilles via rammeavtalen (som er arvet fra MSG) krav om at SSB via statsoppdraget har en egeninnsats på minst 1 årsverk.

For 2018 legges det til grunn en prisjustering på 2,5 pst. og at SSBs aktivitet videreføres på nivået i 2017.

Analyser av sysselsetting og trygd (MOSART)

Formål

MOSART er en mikrosimuleringsmodell for analyser av sysselsetting og trygd. Modellberegninger utføres i SSB bl.a. etter bestilling fra Finansdepartementet. Departementet benytter MOSART for framskrivinger av pensjonsutgiftene i folketrygden til arbeidet med langsiktige framskrivinger av offentlige finanser i perspektivmeldinger og nasjonalbudsjettene og opp mot arbeid med sammenliknende langsiktige framskrivinger av offentlige utgifter for EU-landene i en arbeidsgruppe under Economic Policy Committee i EU. MOSART benyttes også av ASD, i hovedsak til å analysere pensjonsproblemstillinger, som fra 2018 vil inngå en egen kontrakt med SSB. En del av problemstillingene ASD og FIN ønsker å få belyst er sammenfallende, og de konkrete, årlige avtalene må ses i sammenheng.

Forslag til hovedprioriteringer for Finansdepartementet i 2018 (prioritert rekkefølge)

- Oppdatere MOSART-framskrivinger av alders- og uførepensjoner til Nasjonalbudsjettet 2019, med utgangspunkt i befolkningsframskrivingene som legges frem i juni 2018.
- Det utarbeides tilsvarende framskrivinger for et utvalg alternativforløp for befolkning og sysselsetting, herunder ulike forløp for innvandring og sysselsettingsandeler for ulike grupper.
- I tillegg settes det av midler til utvikling av modellen etter innspill fra SSB.

Økonomisk ramme

Finansdepartementet foreslår at kontrakten for 2018 baseres på en økonomisk ramme på 1 150 000 kroner inklusive merverdiavgift. Det tilsvarer om lag 8 månedsværk og innebærer at Finansdepartementet også bidrar til arbeidet med modelloppdatering og utvikling i samme forhold som i tidligere MOSART-avtaler mellom FIN/ASD og SSB. For 2017 *delfinansierer* FIN MOSART med en godtgjørelse 570 000 kroner inklusive merverdiavgift. Det er lagt til grunn en prisjustering på om lag 2,5 pst.

INSTRUKS
TIL
STATISTISK SENTRALBYRÅ
Fastsatt av Finansdepartementet
1. august 2014

---

1. Innledning og formål

Statistikkloven med forskrift regulerer arbeidsdelingen mellom Statistisk sentralbyrås (SSB) styre og administrerende direktør. Ansvar og hovedoppgaver for SSBs styre er fra 1. januar 2014 operasjonalisert i en egen instruks til styret.

Instruks i medhold av Reglement for økonomistyring i staten § 3 er fastsatt av Finansdepartementet den 1. august 2014, og trer i kraft fra samme dato.¹ Denne instruksen erstatter Hovedinstruks til administrerende direktør om økonomistyringen i Statistisk sentralbyrå (SSB), fastsatt 10. juni 2004.

Reglement for økonomistyring i staten med tilhørende bestemmelser gjelder i sin helhet, med mindre virksomheten har fått innvilget unntak.²

I henhold til Økonomiregelverkets bestemmelser punkt 1.2 er instruksens formål å klargjøre myndighet og ansvar mellom Finansdepartementet og SSB.

Det vises for øvrig til Finansdepartementets retningslinjer for styring av underliggende virksomheter av 3. juni 2011.

2. Finansdepartementets styring av SSB

Instruksen inneholder tillegg og presiseringer til Reglement for økonomistyring i staten (R) og Bestemmelser om økonomistyring i staten (B) som departementet vil framheve i etatsstyringen av SSB. Finansdepartementet kan fastsette unntak og foreta endringer i instruksens ved behov.

2.1. Finansdepartementets overordnede ansvar

Finansdepartementet har ansvar for etatsstyring av SSB. Det innebærer å føre kontroll med at virksomheten driver effektivt og i samsvar med Stortingets forutsetninger og vedtak og departementets fastsatte mål og prioriteringer. SSB skal sørge for en hensiktsmessig dokumentasjon av resultater og tilstand som ivaretar departementets behov for overordnet kontroll i samsvar med B 1.2.

2.2. Statistisk sentralbyrås formål, ansvar, oppgaver og organisering

SSB er det sentrale organ for utarbeidelse av offisiell statistikk. Oppgavene til SSB er regulert av statistikkloven med forskrifter og omfatter å:

- kartlegge og prioritere behovene for offisiell statistikk
- samordne statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganene
- utvikle statistiske metoder og bruke statistikken til analyse og forskning
- gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og offentlig planlegging
- ha hovedansvaret for Norges internasjonale statistiske arbeid.

¹ Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten omtales samlet som Økonomiregelverket.

² Med unntak av kapittel 1 i Bestemmelsene, er forvaltningen av Økonomiregelverket delegert til Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Kapittel 1 i Bestemmelsene forvaltes av Finansdepartementet.

Statistikkloven fastslår videre at SSB er faglig uavhengig og administrativt underlagt Finansdepartementet. Uavhengigheten av myndigheter og interessegrupper er avgjørende for den tilliten og autoritet offisiell statistikk må ha.

Prinsipielle spørsmål på områder innenfor virksomhetens ansvarsområde som ikke er underlagt faglig uavhengighet, skal forelegges Finansdepartementet.

SSB skal konsentrere virksomheten om sine kjerneoppgaver. Hovedvekten skal legges på produksjon av relevant og pålitelig statistikk av høy kvalitet. Også forskningen, herunder markedsoppdragene, skal prioritere kjerneoppgavene. SSB skal videre legge betydelig vekt på kostnadseffektivitet i oppgaveløsningen og organiseringen. Arbeidet med å redusere oppgavebelastningen som følger av SSBs datafangst skal vektlegges, bl.a. gjennom samordning av oppgaveinnhenting og statistikkbehovet for offentlige myndigheter. Behovene og oppgavebelastningen må balanseres for samtidig å sikre tilstrekkelig kvalitet.

Samarbeid med andre virksomheter

SSB skal samarbeide med andre virksomheter der dette er hensiktsmessig ut fra det ansvar og de oppgaver SSB har.

Tilknytning og organisering

SSB er et bruttobudsjettet statlig forvaltningsorgan, administrativt underlagt Finansdepartementet.

SSB er organisert med en avdeling i Oslo og en avdeling i Kongsvinger. Departementet skal orienteres om alle vesentlige organisasjonsmessige endringer mellom avdelingene (kontorstedene).

2.3. Styringsdialogen

Den årlige styringsdialogen mellom Finansdepartementet og SSB er forankret i Prop. 1 S og Stortingets behandling av denne. Styringsdialogen består av styringsmøter og styringsdokumenter. Følgende styringsdokumenter er sentrale i styringsdialogen

- Finansdepartementets instruks til SSB
- Finansdepartementets instruks til styret
- Finansdepartementets årlige tildelingsbrev
- SSBs årsrapport og årsregnskap
- SSBs halvårsrapport

Som en hovedregel utarbeider Finansdepartementet foreløpig tildelingsbrev til SSB i løpet av november før budsjettårets start.

Faste møter og dokumenter framgår av styringskalenderen. Styringskalenderen er vedlegg til det årlige tildelingsbrevet fra departementet. Administrerende direktør skal som hovedregel delta på møtene som framgår av styringskalenderen, med mindre annet er oppgitt. Utover planlagte møter kan administrerende direktør eller styret be om møte med departementet etter behov.

Finansdepartementets styring av SSB skal være skriftlig.

Finansdepartementet skriver referat fra møter om årsrapport, halvårsrapport og andre sentrale møter. Departementet skal sende kopi av referatene fra årsrapport- og halvårsrapportmøtene til Riksrevisjonen.

SSBs risikovurderinger er en del av styringsdialogen med departementet. Risikovurderinger relatert til SSBs mål skal formidles til departementet årlig.

Det skal årlig gjennomføres medarbeidersamtale mellom finansråden og administrerende direktør i SSB.

Styret legger fram nye langtidsplaner for departementet. SSB skal drøfte endringer i strategi og flerårige planer med departementet.

SSB skal orientere departementet om saker fra Riksrevisjonen.

3. SSBs interne styring

3.1. Ansvar og myndighet for SSBs styre og administrerende direktør

Administrerende direktør har ansvar for at SSB har et integrert system for styring og kontroll. Dette systemet må gi rimelig grad av sikkerhet for at SSB har en målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler overholdes. Systemet skal gjøre det mulig å framskaffe tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlig beslutningsgrunnlag.

For å ivareta god intern styring og kontroll skal administrerende direktør fastsette og vedlikeholde interne instruksjoner og retningslinjer. Videre skal administrerende direktør påse at det utarbeides nødvendige og hensiktsmessige rutinebeskrivelser av kritiske kjerne- og støtteprosesser når risiko og vesentlighet tilsier det. Administrerende direktør har ansvar for at disse etterleves.

Interne instruksjoner må inkludere eventuelle regler om delegering av myndighet og ansvarsforhold, og presisere hvordan de enkelte funksjoner i økonomistyringen skal utføres for ulike nivåer eller organisatoriske enheter. Instruksene skal være i tråd med den oppgavefordelingen som framkommer av statistikkloven med forskrift, samt med instruks for styret til SSB.

SSBs styre og administrerende direktør skal vurdere etablering av internrevisjon. Slik vurdering skal gjøres minst hvert femte år. Vurderingen skal dokumenteres og sendes Finansdepartementet med kopi til Riksrevisjonen. Internrevisjonens oppgaver og organisering skal i tilfelle presiseres i en særskilt instruks. Internrevisjonens årsplan og rapporter skal fortløpende sendes til departementet til orientering.

En oversikt over SSBs fullmakter gis i forbindelse med det årlige tildelingsbrevet fra Finansdepartementet.

Administrerende direktør har ansvar for å varsle departementet dersom det oppstår vesentlige endringer i risikovurderingene eller alvorlig svikt i resultatoppnåelsen, og om hendelser som kan komme til å medføre politisk og/eller mediemessig oppmerksomhet.

SSBs styre skal påse at virksomheten har betryggende internkontroll og bidra til å forebygge styringssvikt, feil og mangler. Styret skal videre påse at det foreligger vurderinger som identifiserer de viktigste risikofaktorene knyttet til virksomheten og at det foreligger planer for oppfølging.

3.2. Krav til planlegging, gjennomføring og oppfølging

Den interne driften av SSB skal gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Det skal legges til rette for læring og forbedring slik at virksomhetens potensial utnyttes og utvikles.

Administrerende direktør har ansvar for å følge opp styringsparametere og styringssignaler som er gitt i tildelingsbrevet og særskilte oppdragsbrev. SSB skal dokumentere ressursbruk på en måte som muliggjør vurderinger av kostnads- og formålseffektivitet.

SSB skal planlegge med et flerårig perspektiv og skal med jevne mellomrom vurdere og eventuelt revidere sin strategi. Styret vil inviteres til å presentere nye strategier eller langtidsprogram for departementet.

SSB skal gjennomføre risikovurderinger og bruke disse i sin mål- og resultatstyring. Risikovurdering og utviklingen i risiko skal være tema i styringsdialogen med departementet. I forbindelse med større utviklingstiltak skal SSB gjennomføre særskilte risikovurderinger.

Styret skal påse at mål og resultatkrav fastsatt i tildelingsbrev, andre vedtak og styringsdokumenter følges opp og gjennomføres innenfor rammene av tildelte ressurser, herunder påse at departementet informeres om vesentlige avvik i forhold til tildelingsbrevet eller budsjett.

3.3. Rapportering til departementet

Halvårsrapport

SSBs halvårsrapport til Finansdepartementet skal inneholde en generell resultatstatus, med vekt på eventuelle avvik fra forventet utvikling. Rapporteringen skal inkludere kommentarer til resultatene og analyser av utviklingstrekk. Videre skal halvårsrapporten inneholde regnskapsrapportering per 30. juni i det aktuelle år. Dersom det er vesentlige endringer i SSBs overordnede risikovurdering, skal dette, samt eventuelle tiltak, omtales i halvårsrapporten.

Årsrapport

SSB skal utforme årsrapporten iht. til de krav som framgår av B 1.5.1 og eventuelle utdypinger for å besvare spesifikke bestillinger i det årlige tildelingsbrevet. Videre skal årsrapporten som minimum omfatte de krav som er stilt til virksomhetens årsregnskap i B 3.4 og rundskriv R-115 fra Finansdepartementet. I tillegg skal SSB supplere med annen informasjon om virksomheten som kan være av betydning for departementets styring og kontroll. Årsrapporten skal i tråd med B 1.5.1 inneholde administrerende direktørs beretning. Denne kommer i tillegg til styrets uttalelse, jf. styrets instruks punkt 4 d.

Det skal også gis en oppdatert, overordnet risikovurdering ved oversendelse av årsrapporten. Ved høy risiko skal eventuelle tiltak omtales.

Særskilte krav

Hvert år skal SSB rapportere om det er avdekket vesentlige svakheter, feil og mangler i den interne styringen og kontrollen og om hvilke utbedringstiltak som eventuelt er iverksatt, jf. omtale av krav til SSBs internkontroll nedenfor. Videre skal SSB rapportere om det er avdekket vesentlige svakheter, feil og mangler i kritiske prosesser og aktiviteter.

Øvrige rapporteringskrav for det enkelte budsjettår formidles i de årlige tildelingsbrevene.

Rapporteringen skal inneholde omtale av gjennomførte evalueringer, herunder av resultatoppnåelse og effektivitet.

Dersom det skulle oppstå en alvorlig, uforutsett situasjon i løpet av året, må SSB straks ta kontakt med Finansdepartementet uavhengig av fastsatte rapporteringspunkter.

3.4. Kontroll av transaksjoner og delegering av myndighet

Administrerende direktør skal fastsette retningslinjer for hvordan myndighet til å disponere budsjettet og myndighet til å utføre av attestasjonskontroll skal delegeres.

SSB skal til en hver tid ha en oppdatert oversikt over hvem som har myndighet til å disponere budsjett, tilsatte som kan gjennomføre attestasjonskontroll og tilsatte som har myndighet til å autorisere utbetalinger. Oversiktene skal kunne legges fram for kontroll.

Administrerende direktør skal fastsette retningslinjer for kontroll av utøvelse av myndighet til å disponere budsjettet, attestasjonskontroll, kontroll ved bokføring, aggregerte kontroller og etterkontroll. Samlet kontroll skal tilpasses utbetalingens egenart, risiko og vesentlighet. Gjennomførte kontroller skal være dokumentert. Administrerende direktør har ansvar for at retningslinjene etterleves.

Kontroll av administrerende direktørs og styrets utgifter

Utgifter for Administrerende direktør og SSBs styre skal attesteres av leder for SSBs administrasjonsavdeling.

4. Krav til SSBs internkontroll

SSBs internkontroll skal utformes og gjennomføres slik at den gir tilstrekkelig grad av sikkerhet for at virksomheten når de mål som er fastsatt, har en effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler følges, jf. B. 2.4. Den interne kontrollen skal være tilpasset SSBs egenart, og være basert på risiko og vesentlighet.

SSB skal på hensiktsmessig måte dokumentere både etablert internkontroll og gjennomført internkontroll.

Med bakgrunn i SSBs oppgaver, skal administrerende direktør sette krav til og sørge for en høy etisk standard blant virksomhetens medarbeidere og således forebygge misligheter.

Administrerende direktør må vurdere risiko og sårbarhet for hele virksomheten. SSB skal ha nødvendige beredskapsplaner og gjennomføre årlige øvelser.

Styret har en særlig plikt til å påse at internkontrollen er tilstrekkelig, jf. egen Instruks for styret for Statistisk sentralbyrå.

5. Økonomisystem, regnskapsføring og -rapportering

Administrerende direktør skal påse at departementet orienteres om prosesser for anskaffelse av, eller vesentlige endringer i, økonomisystem på et tidlig stadium i planleggingen.

Administrerende direktør skal sørge for at økonomisystemet er tilrettelagt for obligatorisk rapportering og kontroll.

SSB skal føre sitt virksomhetsregnskap i tråd med de statlige regnskapsstandarder (SRS) som er fastsatt i rundskriv R-114. Dersom Finansdepartementet har fastsatt en kontoplan på eget område under obligatorisk siffernivå i standard kontoplan, skal SSB benytte denne i sitt virksomhetsregnskap.

SSB skal månedlig og ved årets slutt rapportere regnskapsopplysninger til statsregnskapet i tråd med gjeldende prinsipper, rutiner og frister.

Årsregnskap med noter skal utarbeides i tråd med B 3.4 og inngå som en del av årsrapporten.

6. Krav til fastsettelse og innkreving

Administrerende direktør har ansvar for at SSB har tilfredsstillende fastsettelses-, innkrevings- og kontrollsystemer med tilhørende rutiner.

Administrerende direktør skal fastsette retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan bestemmelsen i B 5.4 om inntekter skal gjennomføres i SSB, jf. også de enkelte særlover som regulerer fastsettelse og innkreving av krav. Retningslinjer og rutiner skal være tilgjengelige.

SSB skal ha rutiner for oppfølging av krav som ikke betales ved forfall.

Myndighet og ansvar etter B 5.4.3 og B 5.4.5 defineres av administrerende direktør, jf. B 2.2 første avsnitt bokstav d.

Instruks for styret i Statistisk sentralbyrå (SSB)

Med hjemmel i kap. 1.2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt av Finansdepartementet 5. november 2015, fastsettes instruks til styret i Statistisk sentralbyrå.

Instruksen tydeliggjør de oppgaver og det ansvar som ligger i statistikkloven med forskrift og i Reglement for økonomistyring.

1. Styrets saksbehandling

- a) Styret skal behandle saker i møte, med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte.
- b) Styret i Statistisk sentralbyrå skal ha syv medlemmer. Departementet oppnevner styrets leder, dets nestleder og fem ordinære medlemmer samt varamedlemmer for perioder på inntil fire år. Det er adgang til gjenoppnevning. Ett medlem med varamedlem oppnevnes etter forslag fra de ansatte.
- c) Alle styremedlemmer og varamedlemmer skal ha adgang til alle dokumenter om saker som angår styrets virkeområde.
- d) Administrerende direktør møter i styret.
- e) Styremøtene ledes av styrets leder. Har leder forfall, ledes møtet av dets nestleder.
- f) Varamedlemmer deltar i styrets møter med talerett på alle saker.
- g) For at styret skal være beslutningsdyktig, må i tillegg til leder eller nestleder minst 3 styremedlemmer eller varamedlemmer og administrerende direktør eller den som fungerer som administrerende direktør, være til stede.
- h) For saker som forelegges styret til beslutning, skal innkallingen vedlegges et oversendelsesnotat med en kort framstilling av saken og forslag til vedtak.
- i) Styret skal hvert år utarbeide en arbeidsplan for sin virksomhet. Arbeidsplanen skal bygge på styrets hovedoppgaver gjennom året. Utarbeidelsen av arbeidsplanen skjer i samarbeid med administrerende direktør.
- j) Godtgjørelse til styret fastsettes av Finansdepartementet.

2. Innkalling og saksdokumenter

- a. Styret kommer sammen til møter etter innkalling fra styreleder så ofte som det er nødvendig av hensyn til de saker som skal behandles, eller etter krav fra minst 3 styremedlemmer.
- b. Innkallingen skal være skriftlig og skal som hovedregel sendes minst 14 dager før møtet. Kopi av innkalling og dokumenter sendes også til varamedlemmene.

3. Styreprotokoll

- a. Styret skal føre møteprotokoll som underskrives av de møtende medlemmer og administrerende direktør.
- b. Protokollen skal i den enkelte sak inneholde:
  - oversikt over framlagte saksdokumenter
  - særlige viktige opplysninger som er gitt muntlig i styremøtet
  - styrets vedtak
  - eventuelle dissenser
  - uttalelser som et styremedlem ønsker protokollert

Det skal framgå av protokollen dersom et styremedlem ikke har deltatt i behandlingen av en sak.

- c. Uttalelser fra styret i økonomisk-administrative saker skal være skriftlig dokumentert i styreprotokollen.
- d. Styremedlemmer og administrerende direktør kan forlange å få dissens ført i protokollen.
- e. Utskrift av protokollen skal uten opphold sendes departementet og Riksrevisjonen til orientering.
- f. Virksomheten stiller en sekretær til rådighet for styret som har ansvar for innkalling, utsending av sakspapirer og for å føre referat.

4. Styrets arbeid - styringsoppgaver

- a) Styret skal behandle og fastsette strategier¹ og strategiernes varighet for virksomheten etter forslag fra administrerende direktør.
- b) Styret skal hvert år behandle og fastsette overordnet virksomhetsplan for virksomheten² etter forslag fra administrerende direktør.
- c) Administrerende direktør oversender budsjettforslag for Statistisk sentralbyrå til departementet etter at det er godkjent av styret i henhold til frister i tildelingsbrevet.
- d) Styret skal behandle og godkjenne årsrapportering³ med årsregnskap som redegjør for virksomheten og i hvilken grad virksomheten har oppnådd målene og kravene som er stilt av departementet. Styret skal avgi egen uttalelse om årsrapporten til departementet. Styret (eventuelt styreleder) undertegner årsrapporten sammen med administrerende direktør.
- e) Styret skal behandle saker av prinsipiell karakter og/eller med vesentlige budsjettmessige konsekvenser lagt fram av administrerende direktør, herunder
  - o Gi råd til administrerende direktør om den faglige utviklingen av virksomheten. Dette omfatter i hovedsak rammer for utviklingen av offisiell statistikk og forskning. Styret bør delta i arbeidet med å identifisere viktige brukerbehov.
  - o Styret skal etter tilråding fra administrerende direktør fastsette nærmere retningslinjer for omfang og hovedretning på eksternt finansierte oppdrag utført av virksomheten.

5. Styrets arbeid - kontrolloppgaver

- a) Styret skal påse at virksomheten har betryggende intern kontroll og bidra til å forebygge styringssvikt, feil og mangler.
- b) Styret skal påse at det foreligger vurderinger som identifiserer de viktigste risikofaktorene ved virksomheten og at det foreligger planer for oppfølging.
- c) Styret skal påse at mål og resultatkrav fastsatt i tildelingsbrev, andre vedtak og styringsdokumenter følges opp og gjennomføres innenfor rammene av tildelte ressurser, herunder påse at departementet informeres om vesentlige avvik i forhold til tildelingsbrevet eller budsjett.
- d) Styret kan fastsette nærmere krav til rapportering fra virksomheten gjennom året som er nødvendig for at styret skal kunne utføre sine oppgaver.
- e) Styret kan ta initiativ til at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater ved virksomheten. Styret tar stilling til frekvens og omfang ut fra risiko og vesentlighet. Evalueringer må innpasses innenfor Statistisk sentralbyrås gjeldende budsjett.

6. Virksomhet rettet mot departementet

¹ Begrepet strategiplan viser til langtidsprogram i § 4-2 i statistikkloven.

² Begrepet virksomhetsplan viser til årlig arbeidsprogram i § 4-2 i statistikkloven.

³ Årsrapporten inkluderer tidligere årsmelding og årsmeldingen om internasjonalt samarbeid.

- a) Styret skal delta i arbeidet med merknader til utkast til det årlige tildelingsbrevet.

7. Organisering

- a) Administrerende direktør ansettes av Kongen i statsråd. Departementet inviterer styret til å gi til kjenne sine overordnede synspunkter om krav til ny direktør før stillingen utlyses.
- b) Styret skal behandle saker lagt fram av administrerende direktør som innebærer vesentlige endringer i organisering og/eller lokalisering av virksomheten. Styret skal særlig – og på selvstendig grunnlag – vurdere framdrift, leveranser, kostnader og risiko i slike prosesser.

Ikraftsetting av styreinstruksen

Styreinstruksen trer i kraft fra og med 1. januar 2016.

Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie
Finansminister Siv Jensen

Vår dato: 09.02.2017

Viktig grunnlag for trepartssamarbeidet i fare

Våre organisasjoner, som representerer hele bredden av norsk arbeids- og næringsliv, ser med bekymring på diskusjonen om Statistisk sentralbyrås (SSB) fremtidige rolle, både som forskningsinstitusjon og som tilrettelegger i den økonomiske politikken. Vi vil anmode om et eget møte mellom Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og partene i arbeidslivet om dette.

Vi går ikke inn på SSBs forskningspolitiske strategi, men understreker at vi ser stor nytteverdi av det arbeid som gjøres av SSBs makromiljø; både med tanke på egen innsikt og hva den synes å bety for Finansdepartementets viktige og høyt respekterte rolle som utøver av økonomisk politikk. Det arbeidet krever åpenbart kompetanse på høyt forskernivå og synes å fremstå som noe av den mest relevante bruk av forskningsmidler for økonomisk-politiske spørsmål.

Viktig institusjonell rolle

Vår mest praktiske rettede bekymring er knyttet til arbeidet i TBU. Dette hviler tungt på SSB som sekretariatsressurs. Enda viktigere er den status og legitimitet Forskningsavdelingen har etablert gjennom flere tiårs arbeid med makroøkonomisk analyse som verktøy for den praktiske makroøkonomiske planlegging og politikk som andre forskningsinstitusjoner ikke gir.

Vi vil særlig understreke betydningen av det Cappelen-utvalget (NOU 2016:15) sier om institusjonelle forutsetninger for lønnsdannelsen. Både i denne utredningen og i Holden III-utvalgets utredning konkretiseres viktige elementer i koordineringen og forutsetningene for disse. Ett viktig element er samarbeid om utredning og analyse. Ofte framheves betydningen av TBU for å skape en felles virkelighetsforståelse som grunnlag for konstruktive lønnsforhandlinger som også tar overordnede hensyn til sysselsetting og arbeidsledighet.

I sekretariatet for TBU er også Arbeids- og sosialdepartementet og Finansdepartementet viktige bidragsytere. Viktig er det også å vektlegge den "infrastrukturen" som disse prosessene bygger på. Her er det økonomiske modellapparatet og SSBs bidrag til TBU-arbeidet og annet utredningsarbeid av stor betydning.

Videre betydning

SSBs bidrag har også betydning utover selve TBU-arbeidet. Det bidrar til å spre forståelse og kunnskap om norsk økonomi i organisasjonslivet, i politikken og annen offentlighet. Deres samtidige viktige betydning for utvikling og drifting av departementenes analyse og beregningsarbeid, deltakelse i offentlige utvalg og som aktør i forskningen, gir både styrke og koordinering av samfunnsøkonomisk forståelse. Norge har et Finansdepartement med større legitimitet og respekt, både i politikk og

organisasjonsliv, enn det som er vanlig i andre land. SSBs medvirkning har en viktig del av æren for det.

Prosess

Den interne utvalgsrapporten som har foreslått betydelige endringer i forskningsavdelingens virksomhet vurderer hverken SSBs rolle for den økonomiske politikken eller deres ansvar for TBU. Vi viser også til at det offentlig oppnevnte statistikklovutvalget skal utrede den fremtidige forskningsvirksomheten i SSB. Større endringer i forskningsvirksomheten bør uansett avvende denne utredningen.

Særlig av Finansdepartementet framheves ofte TBUs betydning for lønnsdannelsen. LO og NHO har tatt opp saken i et møte med departementets administrative ledelse 24. januar i år. Av debatten synes det uklart i hvilken grad dette er en prosess internt i SSB og/eller noe departementet har medvirket til. Det viktige nå er at regjeringen klargjør at den vil sikre Forskningsavdelingen i SSB sitt bidrag til lønnsdannelsen og samarbeidet med partene om den økonomiske politikken på minst samme faglige og ressursmessige nivå som til nå. Partene mener at saken har betydning langt ut over SSBs interne drift, og oppfordrer til at disse spørsmålene tas opp innen rammen av trepartssamarbeidet.

Vennlig hilsen

Landsorganisasjonen i Norge
Leder Gerd Kristiansen (sign.)

Næringslivets Hovedorganisasjon
Adm. dir. Kristin Skogen Lund (sign.)

Unio
Leiar Ragnhild Lied (sign.)

KS
Adm. dir. Lasse Hansen (sign.)

YS
Leder Jorunn Berland (sign.)

Hovedorganisasjonen Virke
Adm. dir. Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Akademikerne
Leder Kari Sollien (sign.)

Kopi: Adm. dir. Christine Meyer, Statistisk sentralbyrå

Regjeringen.no

Mandat for modell- og metodeutvalget 2017-2019

Artikkel | Sist oppdatert: 27.10.2017 | Finansdepartementet

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/id216/>)

Modell- og metodeutvalget skal ha en rådgivende funksjon for Finansdepartementet i modell- og metodemessige spørsmål knyttet til makroøkonomi, og skal styrke kontakten mellom departementet og andre fagmiljøer.

Utvalgets oppgave er å gi faglige vurderinger og råd om:

- *Utvikling og bruk av modellverktøy*, med sikte på at analyseverktøyet som benyttes i departementet skal være effektivt og godt tilpasset formålet.
- *Beregninger og analyser som legges frem i nasjonalbudsjett og perspektivmeldinger*, slik som analyser knyttet til den økonomiske utviklingen, langsiktige fremskrivninger for norsk økonomi og beregning av budsjettindikatorer.
- *Den faglige fremstillingen av makroøkonomiske problemstillinger i nasjonalbudsjett og perspektivmeldinger.*

Utvalget består av leder og inntil ni medlemmer. Utvalgets medlemmer oppnevnes for en periode på 2 år. Medlemmer kan gjenoppnevnes.

I samarbeid med departementet bør utvalget regelmessig, for eksempel en gang i året, arrangere åpne seminarer om faglige og metodiske spørsmål. Finansdepartementet fungerer som utvalgets sekretariat. Referat fra utvalgets møter offentliggjøres på departementets nettsider.

Sammensetning av utvalget

Artikkel | Sist oppdatert: 27.10.2017 | Finansdepartementet

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/fin/id216/>)

Sammensetning av rådgivende utvalg for modell- og metodespørsmål (Modell- og metodeutvalget) (juni 2017)

1. Professor Steinar Holden, Universitetet i Oslo (leder, gjenoppnevnt)
2. Direktør Ida Wolden Bache, Norges Bank (gjenoppnevnt)
3. Forsker I Brita Bye, SSB (gjenoppnevnt)
4. Professor Hilde Bjørnland, Handelshøyskolen BI (gjenoppnevnt)
5. Ekspedisjonssjef Amund Holmsen, Finansdepartementet (gjenoppnevnt)
6. Konst. forskningsdirektør. Kjetil Telle, SSB (gjenoppnevnt)
7. Professor Øystein Thøgersen, NHH (gjenoppnevnt)
8. Professor Ragnar Torvik, NTNU, Trondheim (gjenoppnevnt)
9. Forskningschef Erika Färnstrand Damsgaard, Konjunkturinstitutet, Stockholm (nytt medlem)
10. Forskningschef Petter Stephensen, DREAM-gruppen, København (nytt medlem)

Finansdepartementet

Vedlegg 18

Oversikt over modellrelaterte tema behandlet i Finansdepartementets rådgivende utvalg for modell- og metodespørsmål

De siste årene har modell- og metodeutvalget blant annet behandlet følgende tema:¹

- November 2012: Befolkningsfremskrivinger med fri arbeidsinnvandring fra EØS.
- Mai 2012: Analyse av virkningen på norsk økonomi av nedbygging av petroleumsnæringen. Analysen er gjort ved hjelp av MODAG.
- Mars 2013: Redegjørelse for de ulike makroøkonomiske modellene som benyttes i Finansdepartementet og SSB, samt SSBs arbeid med nye befolkningsfremskrivinger.
- Mars 2014: Drøfting av analysen til Holden III-utvalget av virkninger for norsk økonomi av et oljeprissjokk. Analysen er gjort med modellen MODAG.
- April 2014: Om bruk av MODAG i departementet (basert på rapport utarbeidet av professor Ragnar Torvik, NTNU).
- Desember 2014: Presentasjon og drøfting av generelle likevektsmodeller i SSB for politikkanalyse, herunder SNOW.
- Mars 2015: Presentasjon og drøfting av de økonomiske modellene DEMEC og MOSART.
- September 2015: Drøfting av departementets behov for makromodeller for kort- og mellomlangsigtede analyser, herunder bruk av MODAG/KVARTS.
- Desember 2015: Behandling av arbeidsgrupperapport om Finansdepartementets modellstrategi.
- April 2016: Presentasjon og drøfting av bruk av DEMEC til Perspektivmeldingen 2017.
- Oktober 2016: Presentasjon og drøfting av usikkerhet i SSBs befolkningsfremskrivinger.
- Desember 2016: Presentasjon av status for oppfølgingen av departementets modellstrategi.
- April 2017: Presentasjon og drøfting av analysene av langsiktig bærekraft i offentlige finanser i Perspektivmeldingen 2017 (DEMEC).
- Oktober 2017: Orientering om departementets strategi for utvikling av en ny, supplerende modell i tillegg til eksisterende modeller. Gjennomgang av modellkontraktene mellom Finansdepartementet og SSB.

---

¹ En fullstendig oversikt over utvalgets arbeid ligger på Finansdepartementets hjemmesider på Internett: https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/norsk_ekonomi/finansdepartementets-radgivende-utvalg-f/id654149/.